

ΑΛΗΘΗΣ ΕΚΘΕΣΙΣ

ΠΕΡΙ
ΤΟΥ ΕΝ ΚΕΡΚΥΡΑ
ΘΑΥΜΑΤΟΥΡΓΟΥ ΔΕΙΨΑΝΟΥ
ΤΟΥ
ΑΓΙΟΥ ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ,

*Ἐν ἣ δεικνύεται πῶς ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως μετη-
ρέχθη εἰς Κέρκυραν, καὶ πῶς ἡ οἰκογένεια τῶν
Βουλγάρεων ἔχει τὸ ἐπ' αὐτοῦ πατρωνικὸν δικαίωμα,*

ΠΑΡΑ
ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΤΟΥ ΒΟΥΛΓΑΡΕΩΣ
ιατροῦ καὶ φιλοσόφου Κερκυραίου.

Ἦν δὲ ἐξελληνισθεὶς μετὰ σημειώσεων καὶ προσθηκῶν

ὑπὸ

N. T. ΒΟΥΛΓΑΡΕΩΣ ΚΑΙ N. B. ΜΑΝΕΣΗ.

ἐκδίδεται δαπάνῃ

Α. ΤΕΡΖΑΚΗ.

ΕΝ ΚΕΡΚΥΡΑ,

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ ΕΡΜΗΣ

Ἀντωνίου Τερζάκη.

1857.

ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ

ΤΩΝ ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΩΝ.

Τὸ βιβλίον, οὗτινος τὴν μετάφρασιν ἐπεχειρήσαμεν, δὲν ἔχει βέβαια οὔτε τὰ προτερήματα τῆς ιστορίας, οὔτε τὰ θέλητρα τοῦ μυθιστορήματος. Ἐν δὲ τὸ ὕφος αὐτοῦ, μετέχει μόνον τῶν ἐν τῇ ἰταλικῇ φιλολογοῖα, κατὰ τὴν ἰς ἑκατονοταετηρίδα, ἐπικρατούντων ἐλαττωμάτων, φαίνεται μᾶλλον συντεθειμένον πρὸς ὑπεράσπισιν τῶν κτητορικῶν δικαιωμάτων τῆς οἰκογενείας τῶν Βουλγάρων, ἢ πρὸς ἐξιστόρησιν τῶν ἐν αὐτῷ τῆδε κάκεισε ἀναφερομένων γεγονότων. Καὶ ἀπλῶς ὁμως, ὑπὸ τὴν ιστορικὴν ἐποψὴν θεωρούμενον τὸ πονημάτιον τοῦτο, δὲν εἶναι ἀνάξιον προσοχῆς. Τῷ ὄντι, εἰς τὴν ἐνεστῶσαν ἐποχὴν, οὐχὶ μόνον τὰ μεγάλα ιστορικὰ συγγράμματα, ἀλλὰ αἱ ἀκομψοὶ, πολλάκις δὲ καὶ ἀηδεῖς χρονογραφαὶ, τὰ μισοβάρβαρα καὶ ἀσύντακτα ἀρχαῖα ἔγγραφα, καὶ αὐταὶ αἱ μυθώδεις τοῦ λαοῦ παραδόσεις, ἀποτελοῦσιν ἐπιζήτητα ἀντικείμενα ἐμβριθοῦς μελέτης, ἀφ' ὧν πρᾶγματι ἀπεδείχθη ὅποιαν ὠφέλειαν πάντα ταῦτα παρέχουσι πρὸς τὴν ἀληθῆ γνῶσιν τοῦ πνεύματος καὶ αὐτοῦ τοῦ κοινωτικοῦ βίου τῶν ἐθνῶν. Ἄνευ τῆς βοή-

θείας ταύτης, δυσκόλως ἀνακαλύπτει τις τὰ μικρὰ μὲν καὶ κατὰ τὸ φαινόμενον ἀσήμαντα ἐκείνα καθέκαστα, ἐξ ὧν ὅμως ἐρίοτε χορηγεῖται ἢ ὑπὸ τῶν ἐξόχων συγγραφέων ματαίως ζητηθεῖσα λύσις πολλῶν δυσεξηγήτων ιστορικῶν προβλημάτων. Ἐκ τῶν μικρῶν καὶ ἀσημάντων ἐκείνων λεπτομερειῶν, ἢ λεπτολογιῶν, δύναται τις τὰ μορφώση καθαρὰν ἰδέαν καὶ ὀρθὴν κρίσιν περὶ τοῦ χαρακτῆρος λαοῦ τινός, καὶ περὶ τῆς εἰς τὴν πρόοδον τάσεως αὐτοῦ. Ἄν δὲ οἱ λόγοι οὗτοι ἰσχύουσι πρὸς ἀπαρτας τοὺς ἀναγνώστας, ἵνα τὸ βιβλίον τοῦτο ἀποβῆ πρὸς αὐτοὺς εὐπρόσδεκτον, διὰ τοὺς Ὁρθοδόξους ἰδιαιτέρως ὑπάρχει ὑπὲρ τούτου καὶ ἕτερος λόγος, ἀνώτερος πατρὸς ἄλλου, αἱ ἐν τούτῳ δηλαδὴ περιεχόμεναι πληροφορίες περὶ ἐνδόξου καὶ ἱεροῦ Λειψάνου, παρέχοντος, σὺν τοῖς ἄλλοις, δι' αὐτῆς τῆς ἀναλλοκίωτου καὶ αἰωρίου, οὕτως εἰπεῖν, συντηρήσεως του ἀξιοθαύμαστον θέαμα.

Ὁ συγγραφεὺς, μᾶλλον γνωστὸς παρ' ἡμῶν διὰ τὴν Ἱερὰν αὐτοῦ Κατήχησιν, ἢτοι Ἐξήγησιν τῆς Θείας καὶ Ἱερᾶς Λειτουργίας, τῆς ὁποίας ἡ τελευταία καὶ τελειωτέρα ἔκδοσις εἶναι ἔργον τοῦ ἀδρως ὑπὸ τοῦ θαράτου ἀφαρπασθέντος πολυμαθεστάτου καὶ εὐσεβοῦς ἡμῶν συμπολίτου Ἀνδρέου Μαυρομμάτου, ἐξέδωκε τὴν Ἐκθεσιν ταύτην ἐν Βενετία τύποις τοῦ Μορταλίου, ἐν ἔτει 1669, καὶ προσεφώρησεν αὐτὴν πρὸς τὸν τότε Λατῖνον ἐν Κερκύρᾳ Ἀρχιεπίσκοπον Κάρολον Λάβιαν. Ἐν τῇ προσφωνητηρίῳ ἐπιστολῇ λέγει, ὅτι ὁ δεξιὸς βραχίον τοῦ Ἁγίου τηρεῖται μετὰ μεγάλης εὐλαβείας ἐν Ῥώμῃ, ὅτι ἀδηλον εἶναι ἀν' ἐπέμφθη αὐτόθι ἐκ Κερ-

κύρας, ἢ ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, ἢ ἐκ Κύπρου, ἐνθα ἐτάφη ὁ Ἅγιος, καὶ ὅτι, ἐκ τῶν πρὸς Χριστόδουλον τὸν Βούλγαριν, ἑαυτοῦ ἀδελφόν, καὶ μετὰ ταῦτα Μέγαρον Πρωτοπαπᾶν Κερκύρας, δοθεισῶν πληροφοριῶν παρὰ τῶν μοναχῶν τοῦ τάγματος τοῦ Ἁγίου Φιλίππου τοῦ Νερίου, ὅτε ἐφοῖτα ἐν τῷ ἐκείσε ἐκπαιδευτηρίῳ, δηλοῦται, ὅτι ὁ Πάπας Κλήμης ὁ Η΄. ἐδώρησε τὸ Λεῖψανον εἰς τὸν Καρδινάλιον Βαρόνιον, ἀφιερῶσαντα αὐτὸ εἰς τὴν γέαν ἐκκλησίαν τῶν μοναχῶν ἐκείνων.

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῆς ἐκθέσεως· περὶ δὲ τῶν σημειώσεων καὶ τῶν προσθηκῶν, τὰς μὲν ἐθεωρήσαμεν ἀκαγκάλια πρὸς εὐκρινεστέραν τῶν ἐξιστορουμένων κατάληψιν, τὰς δὲ, ἀρυσθέντες ἐξ ἰδιωτικῶν χειραγράφων καὶ ἐξ ἄλλων πηγῶν, δὲν ἐρομίσαμεν περιττὰς, διότι τὰ μεταγενέστερα γεγονότα, περὶ ὧν αὐταὶ διαλαμβάνουσι, μέχρι πτώσεως τῆς Βενετοκρατίας, συμπληροῦσι τὴν ὑπόθεσιν τοῦ πορήματος τοῦ ἡμετέρου συγγραφέως.

Κοσμεῖται ἡ Ἐκθεσις ὑπὸ ἐλληνικῶν καὶ λατινικῶν ἐπιγραμμάτων, ὧν τὰ δεύτερα, ὡς οὐδεμίαν ἔχοντα ὡς πρὸς ἡμᾶς ἀξίαν, παραλείπομεν, μετατυποῦντες μόνον τὰ δύο ἐλληνικά.

Εἰς τὸ ὑπερφυῆς λείψανον τοῦ θαυματουργικωτάτου

ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ

Τὸ παρὰ τῆ τῶν Κερκυραίων Μητροπόλει.

Ἐπίγραμμα.

Καὶ ζῆς ἐν μακάρεσσι, καὶ οὐ βαρὺν ὕπνον ἰαύεις,
Ἄλλὰ φέρεις μορφὴν ἀρτιθανοῦς Σπυρίδων.

Ἰσακ δέ σοι φθιμένῳ σταυροῦ γραφα ῥήγεα θῆκαν
Λάτριες, εὐθρύπτου σπητὸς ἄμοιρα πέλει.

Καὶ λιπαρὴν Κέρκυραν ἔχεις, καὶ θαύματα πρήσσεις
Λάτρι φίλε Χριστοῦ, λάτρι φίλε Τριάδος.

Ματθαῖος Καρυόφυλλος Ἐπίσκοπος Ἰκονίου.

Ἔτερον.

Κύπρος σε Σπυρίδων ἱερώτατε θρέψατο πρῶτην,
Ἄλλὰ γε Κερκύρα Σῶμα Τεὸν κατέχει.

Ζῶντά σε κείνη δερκομένη σφόδρα τέρπετο πᾶσα,
Αὕτη καὶ ἄν θνητὸν πλὴν κατατέρπεθ' ὄλη.

Χριστόδ. Βούλγαρις Πρεσβύτ. Κερκ.

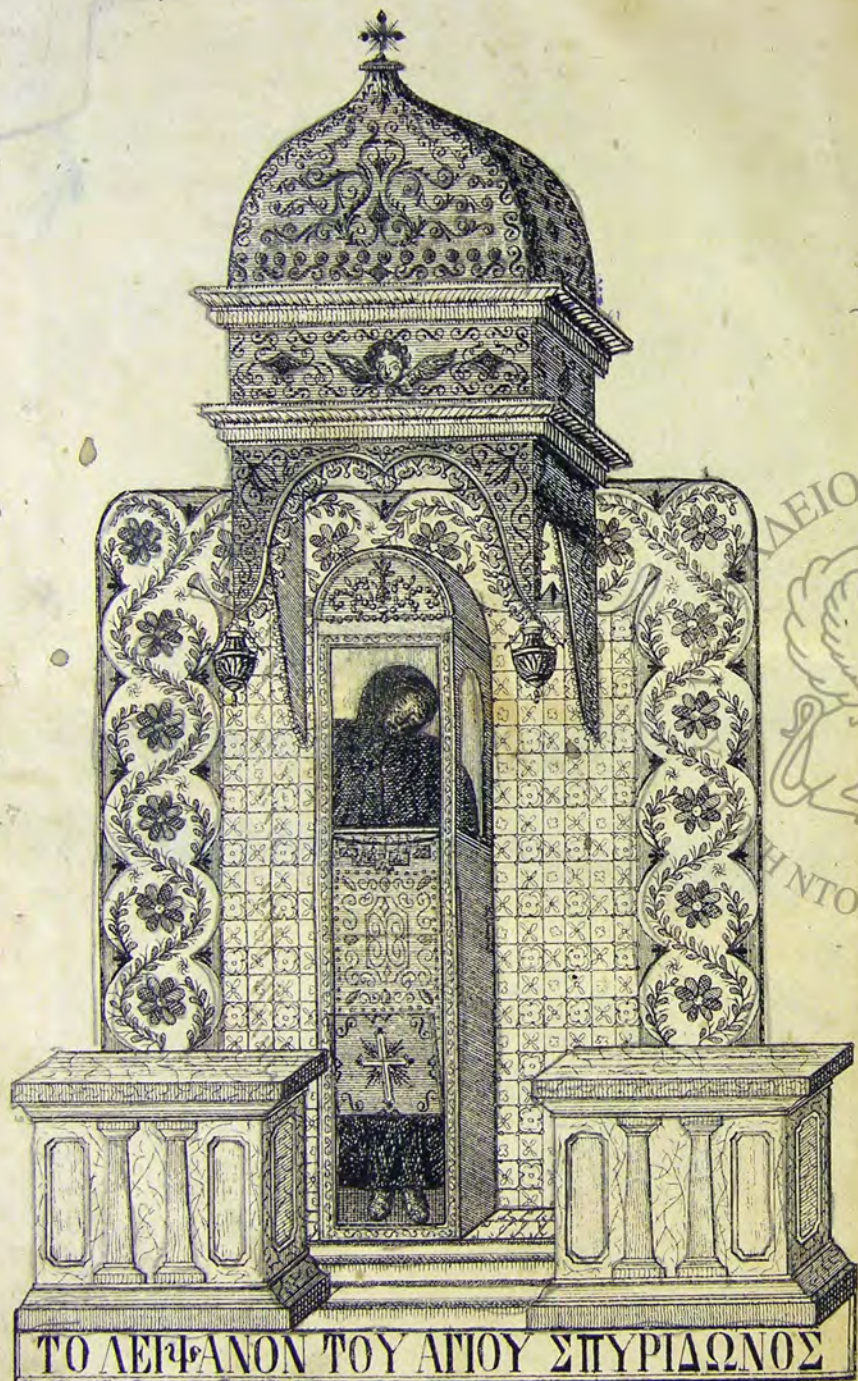
Καὶ ζῆς ἐν μακάρεσσι, καὶ οὐ βαρὺν ὕπνον ἰαύεις,
Ἄλλὰ φέρεις μορφὴν ἀρτιθανοῦς Σπυρίδων.
Ἰσακ δέ σοι φθιμένῳ σταυροῦ γραφα ῥήγεα θῆκαν
Λάτριες, εὐθρύπτου σπητὸς ἄμοιρα πέλει.
Καὶ λιπαρὴν Κέρκυραν ἔχεις, καὶ θαύματα πρήσσεις
Λάτρι φίλε Χριστοῦ, λάτρι φίλε Τριάδος.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΟΝ ΤΕΧΝΟΛΟΓΕΙΟΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Καὶ ζῆς ἐν μακάρεσσι, καὶ οὐ βαρὺν ὕπνον ἰαύεις,
Ἄλλὰ φέρεις μορφὴν ἀρτιθανοῦς Σπυρίδων.
Ἰσακ δέ σοι φθιμένῳ σταυροῦ γραφα ῥήγεα θῆκαν
Λάτριες, εὐθρύπτου σπητὸς ἄμοιρα πέλει.
Καὶ λιπαρὴν Κέρκυραν ἔχεις, καὶ θαύματα πρήσσεις
Λάτρι φίλε Χριστοῦ, λάτρι φίλε Τριάδος.

Χρ. Π. Βούλγαρις
Φ. Π. Βούλγαρις

ΑΛΗΘΗΣ ΕΚΘΕΣΙΣ

ΠΕΡΙ

ΤΟΥ ΕΝ ΚΕΡΚΥΡΑ

ΘΑΥΜΑΤΟΥΡΓΟΥ ΛΕΙΨΑΝΟΥ

ΤΟΥ

ΑΓΙΟΥ ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ.

Μεταξύ των πολυαρίθμων ιερών κειμηλίων, ἅτινα ἐσώζοντο ἐν Κωνσταντινουπόλει, ὅτε ἡ σεπτή ἐκείνη Αὐτοκρατορία ἐκρατεῖτο ὑπὸ τῶν ἐν Χριστῷ πιστῶν, ἀξιοθαύμαστον ἦτο τὸ λείψανον τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος, ἐπισκόπου τῆς ἐν Κύπρῳ πόλεως Τριμυθοῦντος, οὗτινος ἡ μνήμη ἐορτάζεται, ὑπὸ μὲν τῆς Ὁρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας τῇ 12, ὑπὸ δὲ τῆς Δυτικῆς τῇ 14 Δεκεμβρίου.

Περὶ τοῦ ὀσιωτάτου Σπυρίδωνος ποιοῦσιν ἐνδοξον μνείαν ὁ Ἅγιος Ἀθανάσιος ἐν Ἀπολογία δευτέρα, ὁ Ἅγιος Ἰερώνυμος ἐν τῷ περὶ Ἐκκλησιαστικῶν συγγραφέων, ὁ Εὐσέβιος ἐν τῇ Ἐκκλησιαστικῇ ἱστο-

ρία βιβλίον ι', κεφάλαιον γ'. Συμεών ὁ Μεταφραστῆς ἐν Βίοις Ἁγίων ὁ Ρουφῖνος βιβλίον α'. κεφάλαιον έ. ὁ Σωζόμενος ἐν τῇ Ἐκκλησιαστικῇ Ἱστορίᾳ βιβλίον ά. κεφάλαιον β'. Νικηφόρος ὁ Κάλλιστος ἐν τῇ Ἐκκλησιαστικῇ Ἱστορίᾳ, βιβλίον ή, κεφάλαια ιέ. καί μδ'. Γρηγόριος ὁ Καισαρεύς πρεσβύτερος ἐν τῷ περὶ Πατέρων τῆς ἐν Νικαίᾳ Συνόδου, ὁ Τριφύλλιος ἐν τοῖς Ἰαμβίοις, ὁ Σούριος, τόμῳ ς'. ὁ Λιπομάνος τόμῳ έ., ὁ Βέδας, ὁ Γλυκᾶς, ὁ Σουΐδας καὶ ἄλλοι (1).

Τὰ περικλεέστατα αὐτοῦ ἄθλα ἀναφέρονται ἐν συνόψει, οὐ μόνον ἐν τῷ τῶν Ὁρθοδόξων μηναίῳ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ Δυτικῷ μαρτυρολογίῳ. Διεξοδικῶς δὲ γράφων περὶ αὐτοῦ ὁ πολυμαθὴς καρδινάλιος Βαρόνιος, ἀποκαλεῖ αὐτὸν «γενναιότατον ἐξομολογητὴν τῆς πίστεως, ἀρετὴν περιουγαζομένην ὑπὸ θαυμάτων, ἀστρον φαεινότατον, ἐπίσκοπον στήσαντα τὰ ἐνδοξότατα τρόπαια κατὰ τῆς φιλοσοφικῆς ἀλαζονίας καὶ πρωτουργὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐλευθερίας». Καὶ τῷ ὄντι, τίς, βλέπων τὸ σεπτὸν τοῦ Σπυρίδωνος σῶμα, οὐχὶ ἐπὶ μίαν ἢ δύο ἑκατονταετηρίδας, ἀλλὰ ἐπὶ χίλια τριακόσια καὶ ἐπέκεινα ἔτη, διατηρούμενον μέχρι τῆς σήμερον (2) εὐκαμπτον, ἀκέραιον, διαρθρωμένον καὶ ὀρθιον, τίς, βλέπων τοὺς τυφλοὺς φωτιζομένους, τοὺς κεραυνοβλήτους ἀναζωομένους,

(1) Ἐκ τῶν συγγραφέων τούτων ὁ Ἅγιος Ἱερώνυμος, ὁ Ρουφῖνος, ὁ Σούριος, ὁ Λιπομάνος καὶ ὁ Βέδας εἶναι Λατῖνοι.

(2) Μέχρι τοῦ ἔτους 1669, ὅτε ἐγράφη ἡ παροῦσα Ἐκθεσις.

τοὺς παραλυτικούς ἀναρρώωνυμένους, τοὺς κρημνιζομένους βασταχθέντας, τοὺς πεινῶντας ζωοτροφομένους, τοὺς λοιμοβλήτους καθαριζομένους, καὶ τ' ἀναρίθμητα ἄλλα θαύματα, περὶ ὧν αὐτόπται μαρτυροῦσιν οἱ Κερκυραῖοι, δὲν ὁμολογεῖ τὸν ἡμέτερον Ἅγιον, ὑπερφυές καὶ ἐξαίσιον θαῦμα θαυμάτων;

Ἐξετίθετο κατ' ἔτος πρὸς τοὺς πιστοὺς τὸ ἱερόν αὐτοῦ λείψανον ἐν τῇ βασιλευούσῃ τῶν πόλεων, καὶ, συρρέοντος τοῦ εὐσεβοῦς λαοῦ, μετέβαινε ἐκεῖσε αὐτὸς ὁ Βασιλεὺς, καὶ, τῇ συμμεθέξει τοῦ Πατριάρχου, τελουμένης μεγαλοπρεπῶς τῆς θείας μυσταγωγίας, ἐώρταζεν ἡ ἁγία ἐκείνη καὶ χριστιανικοτάτη Αὐτοκρατορία χαρμοσυνοτάτην πανήγυριν. Ἐξάγεται τοῦτο ἐκ τοῦ ὀκταήχου ἐκείνου ὕμνου, ὅστις, ποιηθεὶς ὑπὸ Ἐμμανουὴλ Χρυσάφη τοῦ Δουκὸς καὶ εὐπατρίδου Βυζαντίου, σώζεται μέχρι τῆς σήμερον, ἔχων ὡς ἐξῆς.

Θεαρχίῳ νεύματι, πάντοθεν τὰ τῶν ἀνθρώπων συστήματα, ἀπὸ οἰκείων δωμάτων φερόμενα, καταλαβόντα τὴν πανέντιμον τοῦ λειψάνου σου θήκην, ἀξίως ἀσπάζονται· αἱ δὲ ὑπέρταται τῶν ἐπὶ γῆς ἀξίαι, σὺν Βασιλεὶ ἡγεμόνι παραγενόμεναι, τὸ θεοφόρον καὶ ἀξιέπαινον σκῆνος ἐξάδουσαι, τῷ δέει κρατούμεναι, ὑπὲρ ἐπαίνου δὲ ποιούμεναι· καὶ ὁρατῶς ἐκδοῶσι τὴν τῶν ἀσμάτων σοι μελωδίαν, ἰδοὺ ὁ θαυμάσιος Σπυρίδων νῦν προτίθεται. Ἄρωμεν τοῖνον τὸν ὕμνον, καὶ κατὰ δύναμιν ὑμνήσωμεν τῶν ἀρχιερέων τὸ μέγα κλέος. Διὰ τούτου γὰρ ἡ παγγενῆς Κωνσταντιανῶν σωτηρία γίνεται. κ.τ.λ.

Ἀφ' οὗ δέ, διὰ τὰς ἀνεξιχνιάσους βουλὰς τοῦ Ὑ-

ψίστου, ἐν ἔτει 1453, τὴν Κωνσταντινούπολιν ἐξε-
πόρθησαν οἱ Τοῦρκοι, ἐν ᾧ ἕκαστος τῶν φευγόντων
αὐτῆς οἰκητόρων ἐπροσπάθει νὰ παραλάβῃ ὅ,τι ἠδύ-
νατο πρὸς συντήρησιν ἑαυτοῦ καὶ τῶν ἀπογόνων,
εὐσεβῆς τις πρεσβύτερος τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει
ἐκκλησίας, καλούμενος Γεώργιος Καλοχαιρέτης, πα-
ραμελήσας πᾶν ἄλλο πολῦτιμον πρᾶγμα, ἐφρόντισε
μόνον νὰ σώσῃ ἀπὸ τῆς βαρβαρικῆς ἐκείνης κατα-
γίδος τὰ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ αὐτοῦ ἐναποτεθειμένα λεί-
ψανα Σπυρίδωνος τοῦ Μεγάλου καὶ Θεοδώρας τῆς
Αὐγούστης, καὶ θεία συνάρσει ἐκόμισεν ἐκεῖνα ἄθι-
κτα μέχρι τῆς Ἡπείρου (3). Ἐπλημμύρει, ἐν ἀπάσῃ

(3) Ἐν ἐπισήμῳ τινὶ ἐγγράφῳ τῆς Ἐκκλησίας τοῦ ἡμετέρου Ἁγίου, συν-
τεταχμένῳ ἐν ἔτει 1613, λέγεται ὅτι Γεώργιος ὁ Καλοχαιρέτης ἦτο εὐ-
πορος καὶ εὐγενὴς Κωνσταντινουπόλιτης. Ἀπαντῶμεν παρὰ Βυζαντινοῖς
τὸ οἰκογενειακὸν τοῦτο ὄνομα ἐπὶ τῆς δεκάτης τετάρτης ἑκατονταετηρίδος,
ὅτε, κατὰ τοὺς ἐμφυλίους πολέμους τῶν δύο Ἀνδρονίκων, τὸ ἔτος 1321,
στρατιώτης τις ὀνόματι Καλοχαιρέτης, ἀποστέλλεται πρὸς Ἀνδρονίκον
τὸν Πρεσβύτερον, φέρων ἐπιστολὴν ἐκ μέρους τοῦ στρατοῦ Ἀνδρονίκου τοῦ
Νεωτέρου, ἵνα πείσῃ τὸν γέροντα Αὐτοκράτορα ν' ἀποδώσῃ εἰς τοὺς λαοὺς
τὴν εἰρήνην, παύων τοῦ πρὸς τὸν ἑγγονον πολέμου. (Καντακουζ. Ἱστορ βιβ.
ἀ. κεφ. 25, 26, 27.) Περὶ δὲ τῆς ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως εἰς Κέρκυ-
ραν μετακομιδῆς τῶν δύο σεπτῶν λειψάνων, σημειοῦμεν ἐνταῦθα τὴν ἐ-
πομένην περίστασιν, ἀναφερομένην ὑπὸ Ἀνδρέου τοῦ Μαρμορᾶ, ἐν τῇ Ἱστο-
ρίᾳ τῆς Κερκύρας, ἐκδοθείσῃ τὸ ἔτος 1672, τρία δηλαδὴ ἔτη μετὰ τὴν ἐκ-
θεσιν τοῦ Βουλγάρου. Γεώργιος ὁ Καλοχαιρέτης, ἵνα ἐξασφαλίσῃ κατὰ τῆς
μανίας τῶν ἀσεβῶν τὰ ἱερά ἐκεῖνα κειμήλια, τὰ ὅποια ἐπεχείρησε ν' ἀνα-
σώσῃ μετ' ἑαυτοῦ, ἐνέκλεισεν αὐτὰ ἐντὸς δύο σάκκων πληρωθέντων ἀχύ-
ρου, καὶ θέσας ἐπὶ ἱπποζυγίου διήγαγεν αὐτὰ ἀνεπηρέεστος διὰ τῆς πορ-
θουμένης ἑλληνικῆς χώρας, διότι οἱ ἀπαντῶντες αὐτὸν ἐπείθοντο εὐκόλως
ὅτι τὸ φορτίον ἐκεῖνο οὐδὲν ἄλλο ἦτο, εἰμὴ τοῦ φέροντος κτήνους ἢ τροφῆ.
Τοιοῦτοτρόπως ἀφίχθεις εἰς τὰ πρὸς τὴν Κέρκυραν γειτνιαζόμενα μέρη

τῇ Ἑλλάδι ἢ τουρκικῇ βαρβαρότητος, καὶ ταύτην ἀπο-
φεύγων ὁ πιστὸς καὶ εὐσεβῆς Καλοχαιρέτης, ἀπε-
φάσισε νὰ μεταβῇ εἰς Κέρκυραν, ἥτις ἀπὸ τοῦ ἔτους
1386 εἶχεν ἐκουσίως παραδοθῆ εἰς τὸ χριστιανικὸν
καὶ ἐλεύθερον κράτος τῆς Βενετίας. Ἀφίχθέντα λοι-
πὸν εὐτυχῶς εἰς τὴν ἡμετέραν νῆσον, ἅπαντες, εὐπα-
τρίδαι καὶ δημόται, ἱερεῖς καὶ λαϊκοί, Ἕλληνες καὶ λα-
τῖνοι, συνέβρευσαν εἰς τὴν προσκύνησιν τῶν ἱερῶν λει-
ψάνων, καὶ ἅπαντες, μετ' ἀνεκφράσου ἀγαλλιάσεως,
ἀνατείνοντες πρὸς τοὺς οὐρανοὺς τὰς χεῖρας, ἀνέ-
πεμπον ταπεινὰς εὐχαριστίας πρὸς τὴν θεῖαν πρό-
νοιαν, τὴν ἐμπνεύσασαν τὴν διάνοιαν τοῦ Καλοχαι-
ρέτου ἵνα φέρῃ ἐκεῖνα ἐν μέσῳ αὐτῶν. Οὗτος δὲ, δε-
ξιωθεὶς ὑπὸ τῶν Κερκυραίων, μετ' ἄκρας εὐφροσύνης
καὶ ἀνοικταῖς ταῖς ἀγκάλαις, διετέλεσεν ἐνταῦθα κα-
τέχων ἐλευθέρως τὰ πολῦτιμα ἐκεῖνα λείψανα, ἀπο-
λαύων δὲ τῆς πλήρους ἐκείνης ἡσυχίας καὶ εὐγνωμο-
σύνης, ἧς δικαίως ἠξιοῦτο ὁ διὰ τοσοῦτου θησαυροῦ
πλουτίσας τὴν πατρίδα ταύτην, καὶ περιφρουρήσας
διὰ τοιοῦτου προστάτου τὴν ἕνεκα τούτου εὐδαίμονα
ταύτην πόλιν.

Ἀποβιώσαντος Γεωργίου τοῦ Καλοχαιρέτου, οἱ
τρεῖς αὐτοῦ υἱοὶ καὶ κληρονόμοι, Φίλιππος, Λουκάς,
καὶ Μάρκος, ἠθέλησαν νὰ διανείμωσι τὴν πατρικὴν
περιουσίαν· ἐν τῇ διανομῇ δὲ, οἱ μὲν δύο πρῶτοι ἔλα-

τῆς Ἡπείρου, ἔμεινεν ἐν τῇ κόμῃ τῆς Παραμυθίας μέχρι τοῦ ἔτους 1456.
(Marmora, Istoria di Corfù, σελ. 262).

βον μόνον τὸ λείψανον τοῦ ἐνδόξου Σπυρίδωνος, ὃ δὲ τρίτος τὸ τῆς Ἀγίας Θεοδώρας μετὰ ἄλλων λειψάνων. Ἡ διανομὴ αὕτη, συνταχθεῖσα ἑλληνιστὶ εἰς τὰς πράξεις τοῦ δημοσίου συμβολαιογράφου Κερκύρας, Θεοδώρου Βραγιανίτου, ἔχει ὡς ἔπεται (4).

Ἐν ἔτει χιλιοστῷ τετρακοσιοστῷ, τῇ δεκάτῃ ἐβδόμῃ τοῦ μηνὸς Μαΐου, Ἰνδικτιῶνι δεκάτῃ τρίτῃ. Κύρ Μάρκος ὁ Καλοχαιρέτης ἐκ μέρους ἑαυτοῦ, ἀφ' ἐνὸς, καὶ Φίλιππος ὁ Καλοχαιρέτης ἐκ μέρους ἑαυτοῦ, καὶ ἐκ μέρους τοῦ ἀδελφοῦ των Λουκᾶ, ὡς ἐπίτροπός του, ἀφ' ἐτέρου ἀμφοτέρα τὰ ρηθέντα μέρη παρόντα σωματικῶς καὶ ἐκουσίᾳ των θελήσει, ὠμολόγησαν καὶ εἶπον, ὅτι ἐσυμφώνησαν μετὰ τῶν διὰ τὰ ἱερὰ λείψανα ἅτινα ἔχουν καὶ ἐμοίρασαν αὐτὰ, καὶ ἔλαβεν ὁ εἰρημένος κύρ Φίλιππος ἐν ὀνόματι αὐτοῦ, καὶ διὰ τὸ μέρος τοῦ ἀδελφοῦ του Λουκᾶ, τὰς δύο μερίδας, ἡγουν, ὡς μερίδα αὐτῶν, τὸ ἅγιον λείψανον τοῦ Ἀγίου Σπυρίδωνος τοῦ ἐκ Τριμυθοῦντος· ὁ δὲ εἰρημένος κύρ Μάρκος ἔλαβε, διὰ τὸ μέρος του, τὸ τρίτον, ἡγουν τὸ λείψανον τῆς Ἀγίας Θεοδώρας καὶ πάντα τὰ ἄλλα τεμάχια ἁγίων λειψάνων, ἅτινα, τὰ εἰρημένα μέρη ἔχουσιν ἐδῶ εἰς τὴν πόλιν τῶν Κορυφῶν, καὶ εἰς ἄλλους τόπους, ὥστε ἀπὸ τῆς σήμερον ἡμέρας εἰς τὸ ἐξῆς νὰ ἔχη ἕκαστος αὐτῶν ἐξουσίαν νὰ ποιήσῃ κευρισμένως εἰς τὴν ἑαυτοῦ μερίδα τῶν εἰρημένων ἁγίων λειψάνων, εἴτι ἂν θέλῃ καὶ βουλευθῆ, ὑποσχεθέντων ἀμοιβαίως

(4) Σημειοῦμεν ὅτι, μὴ δυναθέντες νὰ εὔρωμεν τὸ ἑλληνικὸν κείμενον οὔτε τῆς διανομῆς ταύτης, οὔτε τῆς ἐπομένης δωρητηρίου πράξεως περὶ τοῦ ἱεροῦ λειψάνου τῆς Ἀγίας Θεοδώρας, ἀναγκαζόμεθα νὰ ἐπαναγάγωμεν εἰς τὴν ἡμετέραν γλῶσσαν τὴν ἐν τῇ Ἐκθέσει δημοσιευθεῖσαν ἰταλικὴν τῶν δύο τούτων ἐγγράφων μετάφρασιν, προστρέχοντες εἰς τὴν χρῆσιν λέξεων καὶ φράσεων τινῶν, αἵτινες φέρονται εἰς τὰ ἐπακόλουθα πρωτότυπα ἑλληνικὰ ἐγγράφα, ληφθεῖσαι πιθανῶς ἐκ τῶν προηγουμένων.

ἐκατέρων τῶν μερῶν κρατεῖν καὶ στέργειν τὸ παρὸν νοταρικὸν ἐγγράφον καὶ διατηρεῖν αὐτὸ ἐς αἰί. Μάρτυρες Ζαχαρίας Ἀλαμάνος καὶ Δῆμος Δούμας.

Θεόδωρος Βραγιανίτης δημόσιος Νοτάριος τῶν Κορυφῶν.

Ὁ δὲ Μάρκος ἐδώρησε τὸ μερίδιον αὐτοῦ εἰς τὴν κοινότητα τῆς Κερκύρας, διὰ συμβολαιογραφικῆς πράξεως, παραχωρήσας τὸ λείψανον τῆς Ἀγίας Θεοδώρας τῆς Αὐγούστης εἰς τοὺς τότε συνδίκους. Πατρονικῶ δὲ δικαιώματι κατέχει καὶ τὴν σήμερον αὐτὸ ἡ κοινότης, ἀποτεθημένον ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Ἀγίου Νικολάου, ἐνθα ἐπίσης ὑπάρχει καὶ τὸ ἀγιογράφον τῆς πόλεως.

Ἡ δωρητήριος πράξις, συντεταγμένη ἐπίσης ἑλληνιστὶ, ἔχει οὕτως·

Ἐν ἔτει χιλιοστῷ τετρακοσιοστῷ ὀγδοηκοστῷ τρίτῳ, ἐν τὸς τῆς σεβασμίας μονῆς τοῦ Ἀγίου Ἀθανασίου τῆς Κοινότητος τῶν Κορυφῶν. Οἱ εὐγενεῖς καὶ τιμιότατοι ἄνδρες κύρ Ἀνδρέας Λάντζας, κύρ Λαυρέντιος Δαρμιέρης, καὶ κύρ Γεώργιος Ἀλιάτης, δεχομένου καὶ συναινοῦντος τοῦ κυρίου Δομινίκου Λιπενιότη, οἱ ἀνωειρημένοι ἐτήσιοι σύνδικοι τῆς Κοινότητος τῶν Κορυφῶν τοῦ τρέχοντος ἔτους ἀφ' ἐνὸς, καὶ κύρ Μάρκος ὁ Καλοχαιρέτης, ὡς κτήτωρ ἱερῶν τινῶν λειψάνων, δηλαδὴ τῆς Ἀγίας Θεοδώρας τῆς Αὐτοκρατορίσσης, καὶ ἄλλων λειψάνων, ἐκ μέρους του, ἀφ' ἐτέρου· τὰ εἰρημένα μέρη παρόντα σωματικῶς ὠμολόγησαν καὶ εἶπον ὅτι συνῆλθον ἀμφοτέρα, ἐσυμφώνησαν καὶ εἰς τὰς κατωτέρω συμβάσεις ἦλθον· δηλαδὴ ὁ προρηθεὶς Μάρκος ὁ Καλοχαιρέτης, ἐνθυμούμενος τὸ μνημόσυνον τῶν προπατόρων του, καὶ διὰ τὸ ἑαυτοῦ μνημόσυνον, ἐδήλωσε καὶ εἶπεν, ὅτι ἐδώρησεν, ἀφιέρωσε, καὶ προσωπικῶς διὰ τοῦ παρόντος ἐγγράφου παρεχώρησε καὶ

παρέδωκεν εἰς τὴν εἰρημένην Κοινότητα τῶν Κορυφῶν ἀπὸ τῆς σήμερον ἡμέρας καὶ εἰς αἰεὶ τὰ προμνησθέντα ἱερὰ λείψανα, δηλονότι τῆς Ἁγίας Θεοδώρας καὶ ἄλλα, ἅτινα κατὰ τὸ παρὸν εὐρίσκονται ἐν τῇ ἀνωειρημένη ἐκκλησίᾳ ἵνα ὦσι καὶ μείνωσι πάντοτε καὶ διηνεκῶς εἰς τὴν ἐντιμωτάτην Κοινότητα τῶν Κορυφῶν κ.τ.λ. καὶ οὕτως ἐδήλωσαν. Μάρτυρες, παπᾶ κὺρ Εὐρετος Παππαδάτος· κὺρ Ἀθανάσιος Σαχούρης· κὺρ Λεοντάρης Ἀργίτης· κὺρ Ἰωάννης Μακρῆς ἐξ Ἄρτης. Θεόδωρος Βραγιανίτης Νοτάριος (β).

(β) ὡς μαρτυρεῖ ἡ ἀνωτέρω πράξις, τὸ λείψανον τῆς Ἁγίας Θεοδώρας ἦτο τότε ἀποθεμιμένον ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου. Φαίνεται δὲ ὅτι εἰς τὴν αὐτὴν ἐκκλησίαν εἶχεν ἀποτεθῆ καὶ τὸ λείψανον τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος. Τοῦτο εἰκάζομεν ἐκ τῆς κατωτέρω ἐπιφερομένης δωρητηρίου πράξεως Λουκᾶ τοῦ Καλοχαιρέτου, ἔνθα οὗτος, ἐν ἔτει 1812, ὁμιλεῖ περὶ τοῦ εἰς αὐτὸν ἀνήκοντος μέρους ἀναθημάτων καὶ ἀντιμισθίας ἀπὸ τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου, ὡς ἐπίσης ἀπὸ τοῦ ἄσωμάτου, τουτέστι ἀπὸ τοῦ Ταξίαρχου Μιχαήλ. Ἰδομεν δὲ ἀνωτέρω, ὅτι διὰ τῆς διανομῆς τῆς κληρονομίας Γεωργίου τοῦ Καλοχαιρέτου, ὁ Λουκᾶς καὶ ὁ Φίλιππος δὲν εἶχον δικαίωμα εἰς τὸ λείψανον τῆς Ἁγίας Θεοδώρας, ἀλλὰ μόνον εἰς τὸ τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος. Ἐπομένως οὐδὲν ἤθελεν εἶχει νὰ λάβῃ ὁ Λουκᾶς, οὔτε τῶν ἀναθημάτων οὔτε τῆς ἀντιμισθίας ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου, ἂν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐκεῖνη δὲν εἶχεν ἀποτεθῆ τὸ λείψανον τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος, ἀλλὰ μόνον τὸ λείψανον τῆς Ἁγίας Θεοδώρας, ὅπερ ἀποτελεῖ τὴν μερίδα τῆς κληρονομίας τοῦ Μάρκου, καὶ περὶ οὗ ὁ Μάρκος διέθεσεν ἤδη ἀπὸ τοῦ ἔτους 1483, δωρήσας αὐτὸ εἰς τὴν κοινότητα τῆς Κερκύρας. Κατετέθησαν δὲ τὰ δύοῖερά λείψανα καὶ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Ἁγίου Λαζάρου, ὡς μαρτυρεῖ ὁ Μαρμωρᾶς ὅτι ἀφοῦ Μάρκος ὁ Καλοχαιρέτης ἐδώρησεν εἰς τὴν κοινότητα τῆς Κερκύρας τὸ λείψανον τῆς Ἁγίας Θεοδώρας, ἡ κοινότης ἐναπέθεσεν αὐτὸ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Ἁγίου Λαζάρου, κειμένη, πρὶν ἢ ἀνεγερθῶσι τὰ τεῖχη τῆς πόλεως ἀπέναντι τῆς Βασιλικῆς Πύλης, ἐν τῇ προαστίῳ τοῦ Σαρρόκου, καὶ ὅτι ἐν τῇ αὐτῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Ἁγίου Λαζάρου ὡς ἐν παρακαταθήνῃ ἀπέθεσαν ὁ Λουκᾶς καὶ ὁ Φίλιππος τὴν μερίδα αὐτῶν, ἡγοῦν τὸ λείψανον τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος, μετατεθὲν ἔπειτα εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Ταξίαρχου Μιχαήλ, ἀνήκουσαν εἰς τὴν κοινότητα, ὅπερ, ὡς λέγει κατωτέρω ἡ παρούσα ἔκθεσις, συνέβη ἤδη ἀπὸ τοῦ ἔτους 1489. Ἀναφέρει δὲ καὶ ὁ Μαρμωρᾶς ὅτι τὸ

Μετὰ δὲ τὴν τελευτὴν τοῦ Μάρκου, ὁ Φίλιππος, ζῆσις ἐκληρονόμησε παρ' ἐκείνου ἄλλα τινὰ λείψανα, θεωρῶν ὅτι ἀντὶ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὠφείλετο εἰς τὸ μεγαλεῖον τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος νὰ ἐδρεύσῃ εἰς ἄλλην κυρίαρχον πόλιν, ἀπεφάσισε νὰ μεταφέρῃ τὸ ἱερὸν ἐκεῖνο σῶμα, ὡς ἐπίσης καὶ τ' ἄλλα λείψανα ὅσα εἶχεν, εἰς τὴν περιδοξον πόλιν τῆς Βενετίας, καὶ κατὰ τὸ ἔτος 1489, προσδραμῶν ἕνεκα τούτου πρὸς τὸν ἡγεμόνα τῆς πολιτείας, ἔλαβε διπλᾶ δουκικὰ γράμματα διατάττοντα εἰς τοὺς κυβερνήτας τῆς Κερκύρας, τὴν μετὰ πάσης ταχύτητος διαβίβασιν τῶν λειψάνων ἐκείνων εἰς τὴν Βενετίαν, ὡς ἐπεθύμει ὁ εἰρημένος κτήτωρ Φίλιππος. Ἴνα δὲ ταῦτα μὴ ἐξέλθωσι τοῦ Βενετικοῦ κράτους, ἐγράφη ἐν τοῖς

λείψανον τῆς Ἁγίας Θεοδώρας μετνήχθη ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Λαζάρου εἰς τὴν τοῦ Ἁγίου Νικολάου ὑπάρχουσαν καὶ τὴν σήμερον ἐν τῇ πόλει. Τοῦτο πιθανῶς ἐγένετο ὅτε κατεδαφίσθησαν αἱ ἐκτὸς τῆς πόλεως ἐκκλησίαι μετὰ πολλῶν οἰκιῶν ἵνα ἐγερθῶσι τὰ τεῖχη τῆς πόλεως, ἐν αἷς καὶ ὁ ναὸς τοῦ Ἁγίου Λαζάρου, οὗτινος τὸ ἀγιόγραφον, ἀγιόγραφον ὄν τῆς κοινότητος, ἐσώζετο ἔπειτα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Ἁγίου Νικολάου, ἥτις, σημειωτέον, ἐπικαλεῖται τῶν Ἁγίων Νικολάου καὶ Λαζάρου, ὥστε καὶ τοῦτο παρέχει τὴν εἰκασίαν ὅτι προσέλαβε τὴν ἐπίκλησιν ταύτην ἐκ τῆς ἐκτὸς τῆς πόλεως προῦπαρχούσης τοῦ Ἁγίου ἐκείνου. Τὸ λείψανον τῆς Ἁγίας Θεοδώρας ἔμεινεν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Ἁγίου Νικολάου μέχρι τοῦ ἔτους 1740, ὅτε μετέθηκε εἰς τὴν ἀνωμνησθεῖσαν ἐκκλησίαν τοῦ Ταξίαρχου Μιχαήλ, ὅπου εἶχεν ἄλλοτε ἀποτεθῆ καὶ τὸ λείψανον τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος. Ἐσχάτως δὲ, τὸ 1841, μετνήχθη εἰς τὸν ναὸν τῆς Ἱεραγίας Θεοτόκου τῆς Σπηλιωτίσσης, ὅπου τὴν σήμερον εὐρίσκεται. Δὲν εἶναι ἀπο σκοποῦ νὰ σημειώσωμεν ἐνταῦθα ὅτι ἡ ἐκκλησία τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου ἔκειτο παρὰ τοὺς ὁμωνύμους προμαχώνας· κατεδαφίσθη, δὲ ὑπὸ τῶν Γάλλων ἐν ἔτει 1808.

δουκικοῖς γράμμασιν, ὅτι ὁ πλοίαρχος, ὁ μέλλων νὰ παραλάβῃ τὰ ἅγια λείψανα, ὡφείλε νὰ δώσῃ ἀξιόχρεον ἐγγύησιν, ἵνα, ὑπὸ κλειδα κρατουμένην ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Φιλίππου, ὅλως ἄθικτος καὶ ἀπαραβίαστος ἢ ἐπίφθονος ἐκείνη ἱερὰ παρακαταθήκη εἰς Βενετιάν καὶ οὐχὶ ἄλλοῦ μετενεχθῇ.

Παραθέτομεν τὰ περὶ τούτου δουκικὰ γράμματα μεθερμηνευθέντα ἐκ τοῦ λατινικοῦ χειμένου.

Αὐγουστῖνος Βαρβαδικός, ἐλέει Θεοῦ, Δουξ Βενετιῶν κ.τ.λ. τοῖς εὐγενεσί καὶ σοφωτάτοις ἀνδράσι, Ἰωάννη Βαπτιστῇ Βαλαρέσσῳ Βαίλῳ, καὶ Καπιτάνῳ, καὶ τοῖς Συμβούλοις τῶν Κορυφῶν καὶ διαδόχοις πιστοῖς καὶ προσφιλεστάτοις χαίρειν. Σώζονται αὐτόθι, παρὰ τῷ παπᾷ Γρηγορίῳ τῷ Πολυεύκτῳ, σώματά τινα καὶ ἄλλα λείψανα Ἁγίων, ἅτινα Μάρκος ὁ Καλοχαιρέτης ἐκληρονόμησε παρὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ παπᾶ Γεωργίου, ὡς ἐξ ἀποφάνσεως τοῦ ποτὲ εὐγενοῦς ἀνδρὸς κυρίου Θωμᾶ Μέμου, ὑμετέρου προκατόχου, φαίνεται προκῦπτον. Ἀποθανόντος δὲ τοῦ Μάρκου, περιῆλθον τὰ εἰρημένα λείψανα καὶ σώματα Ἁγίων εἰς τὰς χεῖρας τοῦ παπᾶ Φιλίππου, ἀδελφοῦ τοῦ ῥηθέντος Μάρκου, καὶ υἱοῦ τοῦ ῥηθέντος παπᾶ Γεωργίου. Οὗτος δὲ ὁ παπᾶ Φίλιππος, ταπεινῶς ἐκέτευσε τὸ ἡμέτερον κράτος, ὅπως εὐδοκοῦντες παραγγείλωμεν, ἵνα τὰ ῥηθέντα ἅγια σώματα, μετὰ πάντων τῶν λειψάνων, κοσμημάτων, καὶ τῶν ἀνηκόντων αὐτοῖς ἐγγράφων, μετακομισθῶσιν ἐνταῦθα. Διὸ θέλομεν καὶ ἐντόνως ὑμῖν παραγγέλλομεν, ὅπως ὅσον ἔνεστι τάχιον, ἐπὶ πάσῃ αἰτήσῃ καὶ θελήματι τοῦ ῥηθέντος παπᾶ Φιλίππου, διατάξῃτε, ἵνα τὰ εἰρημένα σώματα, λείψανα, κοσμήματα καὶ ἐγγράφα ἅπαντα, παραδοθῶσιν ὑπὸ τὴν σφραγίδα τῆς ὑμετέρας ἀρχῆς, καὶ ὑπὸ κλειδα, κατεχομένην παρ' αὐτοῦ τοῦ παπᾶ Φιλίππου, εἰς πλοίαρχον τινὰ ἀρέσκοντα τῷ

Φιλίππῳ, παρ' οὗτινος πλοίαρχου θέλομεν νὰ λάβῃτε ἐγγύησιν ἱκανήν, ὅτι ἅπαντα ἐκεῖνα ἀσφαλῆ, ἀβλαβῆ, σῶα καὶ ἀπαραβίαστα θέλει ὅσον ἔνεστι τάχιον κατ' εὐθεῖαν εἰς Βενετίας μεταφέρει· ἐὰν δὲ μὴ δυνηθῇ νὰ δώσῃ αὐτὴν, καὶ αὐτὸς οὗτος φανῇ εἰς ὑμᾶς φερέγγυος, ἀρκούμεθα αὐτὸς ὁ πλοίαρχος νὰ ἦναι ἐγγυητὴς καὶ ὑπόσχηται ὅσα ἀνωτέρω εἵπομεν, ὅπου περὶ τούτου διωρίσθη, κατὰ τὴν θέλησιν τοῦ ῥηθέντος παπᾶ Φιλίππου. Ἄν δέ τις, κατὰ τὴν ὑπόθεσιν ταύτην, νομίση ἑαυτὸν ζημιωμένον (πεμφθέντων ὅμως προηγουμένως ἐνταῦθα τῶν λειψάνων ἐκείνων) εἰπέτε αὐτῷ νὰ παρουσιασθῇ ἐνώπιον ἡμῶν. Φροντίσατε δὲ ὅπως τὰ παρόντα ἐγγραφῶσι πρὸς ἐνθύμησιν τῶν μεταγενεστέρων, καὶ ἐγγραφέντα ἀποδώσατε τῷ προσάγοντι.

Ἐδόθησαν ἐν τῷ Δουκικῷ παλατίῳ, τῇ δεκάτῃ τετάρτῃ ἡμέρᾳ Μαΐου, ἐβδόμη Ἰνδικτιῶνι, 1489. Ἐνεγράφησαν ἐν τῇ Καγγελάρια τῶν Κορυφῶν, καὶ παρελήφθησαν τῇ εἰκοστῇ τετάρτῃ ἡμέρᾳ Ἰουλίου 1489.

Οὕτως, ὡς φαίνεται ἔκτοτε, μία μόνη κλεῖς τῆς λάρνακος τοῦ Θαυματουργοῦ Ἁγίου ἐκρατεῖτο ὑπὸ τοῦ κτήτορος, ἀδιαχωρίστου εἰς ἓνα μενούσης τῆς πατρωνείας, ἀπὸ τοῦ ἔτους 1453 μέχρι τοῦ 1571. Πρῶτος κτήτωρ ὑπῆρξε Γεώργιος ὁ Καλοχαιρέτης· δεῦτερος ὁ υἱὸς αὐτοῦ Φίλιππος· τρίτος Μαρία χῆρα τοῦ Φιλίππου· τέταρτος Σταμάτιος ὁ Βούλγαρις, συζευχθεὶς τὴν τοῦ Φιλίππου θυγατέρα Ἀσιμίαν, καὶ πέμπτος ἢ χηρεύσασα Ἀσιμίνα. Μετὰ ταῦτα μείναντες κτήτορες δύο ἀδελφοί, Ἀρτέμιος καὶ Νικόλαος, προσέθεσαν ἑτέραν κλειδα, κρατοῦντες ἕκαστος μίαν, ὡς κληρονόμοι ἀμφότεροι τῆς μητρὸς αὐτῶν

Ἀσιμίνης. Ἀλλὰ προϊόντος τοῦ χρόνου, καὶ αὐξανούσης τῆς εὐλαβείας τῶν χριστιανῶν καὶ τῆς φήμης τοῦ παρ' ἡμῖν ἁγίου λειψάνου, διηγήθη φόβος μήποτε τοιοῦτον κειμήλιον, ἄσυλον καὶ προστάτευμα τῆς νήσου ταύτης, ἀπαχθῆ ἐκτὸς αὐτῆς καὶ ἐκτὸς τοῦ Βενετικοῦ κράτους. Περὶ τούτου προέβλεψε καὶ τὸ δουκικὸν γράμμα, ἵνα μὴ ἀπαχθῶσι τὰ λείψανα ἀλαχοῦ εἰμὴ εἰς τὴν Βενετίαν, πολλῶ μᾶλλον διότι καὶ οἱ ἐρχόμενοι ξένοι, βλέποντες τὸ θαυμάσιον ἐκεῖνο λείψανον ἐμαρτύρουν ὅτι ἄξιον εἶναι μάλιστα λαμπροτέρας τινὸς ἑδρας, ὡς, λόγου χάριν, τῆς Ῥώμης, τῆς Μαδρίτης, τῆς Βενετίας, ἐνὶ λόγῳ, βασιλευούσης τινὸς πόλεως, ὅπου εἰς ἄλλην κατάστασιν ἤθελεν εὐρίσκεισθαι ὁ σεπτὸς αὐτοῦ ναὸς, ἄλλας δὲ ὠφελείας καὶ ἄλλας τιμὰς ἤθελον ἀπολαμβάνει οἱ κτήτορες αὐτοῦ. Διὰ τοῦτο λοιπὸν, μετὰ ταῦτα, εἰς τὰς δύο κλειδάς τὰς μέχρι τοῦδε κατεχομένας ὑπὸ τῆς οἰκογενείας τῶν Βουλγάρων, ἐκτὸς τῶν κλειδῶν τῆς κρυσταλλίνης θήκης, ἐν ἧ διατηρεῖται τὸ ἅγιον λείψανον, κατεχομένων ἐπίσης ὑπὸ τῶν κτητόρων, προσετέθησαν ἕτεραι δύο, ὧν τὴν μὲν κατέχει ὁ Βάϊλος, τὴν δὲ εἰς τῶν συνδίκων. Καὶ τοῦτο δὲν δυσηρέστησε τοὺς κτήτορας, οἵτινες μάλιστα διατελοῦσιν ἐν Κερκύρα, ὑπὸ τὸ κράτος τῆς Βενετικῆς πολιτείας μᾶλλον εὐχαρίστως ἢ εἰς οἰονδήποτε ἄλλο κρητος· εἶναι δὲ ἔτοιμοι νὰ χύσωσι τὸ αἷμα

των ὑπὲρ τῆς πατρίδος των καὶ ὑπὲρ τοῦ ἡγεμόνος.
Ἐπεταὶ τὸ δεύτερον δουκικὸν γράμμα.

Αὐγουστῖνος Βαρβαδικός, ἐλέει Θεοῦ, Δουξ Βενετιῶν κ.τ.λ. τοῖς εὐγενεστάτοις καὶ σοφωτάτοις ἀνδράσι, κ.τ.λ. Ὅπως πληττόντα ὑπακούσητε εἰς τὰ ἡμέτερα γράμματα, ἐκδοθέντα τὴν ἡμέραν δεκάτην τετάρτην τοῦ παρόντος μηνός, ὡς εἶνα, ἡμέτερος σκοπὸς καὶ θέλησις, μετὰ τῶν προϊσταμένων τοῦ ἡμετέρου Συμβουλίου τῶν Δέκα, ἐπιτάττομεν, ἵνα ὅσον τάχιον, ἐπὶ τῇ αἰτήσει τοῦ παπᾶ Φιλίππου, ἀδελφοῦ τοῦ ποτὲ Μάρκου Καλοχαιρέτου, διατάξητε νὰ παραδοθῶσι τὰ σώματα ἐκεῖνα τῶν Ἀγίων, τὰ λείψανα καὶ κοσμήματα, καὶ τὰ ἔγγραφα ἅπαντα, ὡς ἐν τοῖς προλαβούσοις γράμμασιν, ἵνα μετακομισθῶσιν εἰς Βενετίαν, καθ' ὃν τρόπον ἐγράψαμεν. Ἄν δέ τις ἐκ τούτου νομίση ἑαυτὸν ζημιωμένον, (πεμφθέντων ὅμως προηγουμένως τῶν ἀνωτέρω λειψάνων, κ.τ.λ.) εἰπέτε αὐτῷ νὰ παρυσιασθῆ εἰς ἡμᾶς· οὕτω δὲ πορευθῆτε ὑμεῖς, ἐν τῇ ἐκτελέσει τῆς παρούσης ἡμῶν ἐντολῆς, ὥστε τὸ Συμβούλιον ἡμῶν μὴ ἀναγκασθῆ νὰ λάβῃ κατὰ τῆς τιμῆς καὶ κατὰ τῆς οὐσίας ὑμῶν μέτρα ἀποδαίνοντα εἰς ὑμετέραν μὲν ζημίαν, εἰς ἐτέρων δὲ παραδειγματισμόν.

Ἐδόθησαν ἐν τῷ ἡμετέρῳ δουκικῷ παλατίῳ, τῇ 17ῃ ἡμέρᾳ Ἰνδικτιῶν ζ'. ἔτος 1489. Παρελήφθησαν τῇ εἰκοστῇ τετάρτῃ ἡμέρᾳ Ἰουλίου 1489, καὶ ἐνεγράφησαν ἐν τῇ Καγκελαρίᾳ τῶν Κορυφῶν.

Δυνάμει λοιπὸν τῶν προσεταγμένων, ἔμελλον τὰ θαυματουργὰ λείψανα ν' ἀπαχθῶσιν εἰς Βενετίαν· ἀλλὰ συγκινηθεῖσα, περίλυπος καὶ ἀπαρηγόρητος ἅπασα ἡ Κέρκυρα προσέτρεξε πρὸς τὸν Φίλιππον εἰς τὴν διάκρισιν τοῦ ὁποίου τὰ δουκικὰ γράμματα ἄφινον τὰ πάντα. Τὰ πικρὰ δάκρυα καὶ αἱ θερμαὶ

δεήσεις ἔπεισαν αὐτὸν νὰ ἐνδώσῃ εἰς τὸν κοινὸν πόθον. Ἐκτοτε προσδιωρίσθη φιλοφρόνως, ὑπὸ τῶν συνδίκων τῆς κοινότητος, ὁ ναὸς τοῦ Ταξιάρχου Μιχαήλ, ἔνθα κατέθεσεν ὁ Φίλιππος τὰ ἱερά λείψανα καὶ ἔμεινεν ἐν Κερκύρα τελῶν ἐκεῖσε τὰ καθήκοντα κτήτορος καὶ ἱερέως, οἷος ἦτο. Μεταλλάξας δὲ καὶ οὗτος τὸν βίον, κατέλιπεν ὑπὸ τὴν κηδεμονίαν τῆς συζύγου αὐτοῦ Μαρίας ἀνήλικον θυγατέρα ὀνόματι Ἀσιμίαν. Εἰς ταύτην δὲ, ἵνα τύχῃ βελτιώσας συνοικεσίου, ὁ πατρῶος θεῖος Λουκᾶς, ὅστις διέτριβεν ἐν τῇ πόλει τῆς Ἀρτης, μαθὼν τὴν τελευτὴν τοῦ ἀδελφοῦ, ἐδώρησε τὴν ὡς ἀνωτέρω εἰπωμεν εἰς αὐτὸν ἀνήκουσαν μερίδα τοῦ λειψάνου τοῦ ἐνδόξου Ἀγίου. Τοῦτο προκύπτει ἐξ ἰδιοχείρου ἐγγράφου τοῦ Ἀρχιεπισκόπου τῆς πόλεως ἐκείνης, γενομένου ἐν χάρτη περγαμινῷ, τὸ ἔτος 1512, καὶ ὑπογεγραμμένου ὑπὸ τῶν προϋχόντων τῆς μητροπόλεως ἐκείνης, κατὰ τὸ ἑλληνικὸν ἔθιμον τοῦ τόπου. Τὸ ἔγγραφο εἶναι τὸ ἐπόμενον (6).

† Ἐν ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, ἀμήν. Καγὼ Λουκᾶς ὁ Καλοχαιρέτης ποιῶ τὴν παροῦσαν μου ὁμολογίαν καὶ ὑποσχετικὴν εὐεργεσίαν, πρὸς τὴν ἀνεψιᾶν μου Ἀσιμίαν, τὴν θυγατέρα πατρὸς κὺρ Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ μου. Καὶ γὰρ ἀπὸ τὴν μοιρασίαν ἦν ἐποιήσαμεν ἀπὸ πρώτης ἡμέρας καὶ

(6) Τὸ πρωτότυπον τοῦτο ἔγγραφο σώζεται ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Ἀγίου, ὡς ἐπίσης τὸ ἐπόμενον προικοσύμφωνον τοῦ συνοικεσίου τῆς Ἀσιμίνης καὶ Σταματίου τοῦ Βουλγάρως, καὶ ἡ ταύτης διαθήκη, συντεταγμένα ἑλληνιστί. Ταῦτα δὲ πιστῶς ἀντεγράψαμεν, διορθώσαντες μόνον ὀρθογραφικὰ τινὰ τῶν ἀντιγραφῶν λάθη.

ῶρας μὲ τοὺς ἀδελφούς μου, τὸ λαχὸν μοι ἐκεῖνο μέρος, τόσοσ ἀπὸ τάματα, τόσοσ ἀπὸ ῥόγαν, τὸ ὅπερ τυχέει ἀπὸ τὸν Ἅγιον Ἀθανάσιον, ἀλλὰ δὴ καὶ ἀπὸ τὸν Ἀσώματον, καὶ ἀπὸ εἴτι ἄλλο ἐλάμβανεν ὁ μακαρίτης ἀδελφός μου ὁ παπᾶς κὺρ Φίλιππος, ταῦτα πάντα χαρίζω τῇ ἀνεψιᾶ μου Ἀσιμίαν, ἔνεκα ψυχικῆς μοι δωρεᾶς. Ἐτι πάλιν ὁμολογῶ, τὸ λείψανον τοῦ Ἀγίου Σπυρίδωνος, ὅπερ εὑρίσκειται εἰς τοὺς Κορυφούς, καὶ κατὰ κληρονομίαν εὑρέθη εἰς ἡμᾶς, καὶ εἶχαμεν ἐξουσίαν ἐπιτροπῆς εἰς ἐκεῖνο τὸ ἅγιον λείψανον, ἐκείνην τὴν ἐπιτροπὴν καὶ ἐξουσίαν πάλιν, χαρίζωμι τῆς ἀνωθεν εἰρημένης Ἀσιμίνης τῆς ἀνεψιᾶς μου, καὶ ἔχει τὴν αὐτὴν ἰσχὺν καὶ δύναμιν ἀπαρασάλευτα, ὡς καθὼς ἀκαρτερεῖ καὶ εἰς ἐμένα, καὶ μηδεὶς ἐκ τοῦ ἡμετέρου γένους, ἐκ τῶν ἄλλων λέγω θυγατριῶν τοῦ ἀδελφοῦ μου, ἀλλὰ δὴ καὶ ἐκ τῶν ἡμετέρων παίδων, ἐχέτω ἀδειαν παρασαλεῦσαι τὴν παροῦσαν μου ψυχικὴν εὐεργεσίαν, ἣν ἐνώπιον τοῦ πανιερωτάτου Μητροπολίτου ἡμῶν, καὶ τῶν αὐτοῦ τιμιωτάτων κληρικῶν καὶ σταυροφόρων τῆς θεοσώστου πόλεως Ἀρτης ἐποίησα, εἰς ἣν καὶ ὑπογράφουσιν οἰκειοχείρως. Εἰδὲ ποτὲ καιρῷ ἢ χρόνῳ παρασαλεύσωσι τὴν ὁμολογίαν μοι ταύτην, τίς ἐκ τοῦ ἡμετέρου γένους ἢ ἀπὸ παίδων ἢ ἀνεψιῶν μου, καταδικασθήτωσαν ἀπὸ παντοίας κρίσεως δικαίας. Ἐνεκα τούτου ἐγεγόνῃ ἡ παροῦσα μου ὁμολογία καὶ εὐεργεσία ψυχικὴ, καὶ ἐπεδόθη τῇ ἀνεψιᾶ μου Ἀσιμίαν τῇ θυγατρὶ πατρὸς κὺρ Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ μου. Ἐν ἔτει ἀπὸ Θεογονίας α φ ι β. κατὰ μῆνα Σεπτέμβριον, καὶ οὕτως ὁμολογῶ.

Λουκᾶς Καλοχαιρέτης.

Ἀνάκιος. (7)

(7) Ἐν τῇ ἰταλικῇ μεταφράσει λείπουσιν αἱ δύο αὐταὶ ὑπογραφαί, φέρονται δὲ ἅπασαι αἱ ἐπόμεναι. Τὸ ἑλληνικὸν χειρόγραφον φέρει τὴν πρώτην ὑπογραφὴν, συνθηματικῶς γεγραμμένην, καὶ μόνον ἐκ τῶν ψηφίων Α καὶ Κ, καθαρῶς φαινομένων ἐν τῷ συμπλέγματι τῶν λοιπῶν γραμμάτων, ἐπεισθημεν ὅτι ἐσήμαινεν αὕτη Λ ο υ κ ᾶ ς Κ α λ ο χ α ι ρ ἔ τ η ς, ἐν ᾧ οὐ-

† Γεώργιος ἱερεὺς καὶ οἰκονόμος Ἄρτης. — † Βασίλειος ἱερεὺς καὶ σακε-
 † Λουκάς ἱερεὺς ὁ εὐλογημένος καὶ λάριος Ἄρτης.
 ἐκκλησιαάρχης. † Νεόφυτος ἱερομόναχος καὶ
 ἀρχιμανδρίτης Ἄρτης.

† Πέτρος ἱερεὺς καὶ χαρτο-
 φύλαξ Ἄρτης.

† Ἄνδρέας ἱερεὺς καὶ πρωτο-
 νοτάριος Ἄρτης.

Ταπεινὸς ἀρχιεπίσκοπος Ἄρτης Ἰάκωβος ὁ καὶ τὸ ὕψος γράψας μαρτυ-
 ρῶν ὑπέγραψε.

Ἄφ' οὗ ἡ δωρητήριος αὕτη πρᾶξις ἐφθασεν εἰς
 Κέρκυραν, ἔγινε λείαν ἐπιζήτητος ἡ χεὶρ τῆς Ἀσι-
 μίνης. Ἐπροτιμήθη δὲ Σταμάτιος ὁ Βούλγαρις, εὐπα-
 τριδῆς Κερκυραῖος, ὅθεν καὶ συμφωνηθέντος τοῦ συ-
 νοικεσίου, πρὸς τὰς ἄλλας προΐκας ἐχορηγήθη εἰς
 αὐτὸν καὶ τὸ λείψανον τοῦ Ἁγίου, ὡς δηλοῦται ἐκ
 τοῦ ἐπομένου προικοσυμφώνου, συντεταγμένου ἐλ-
 ληνιστὶ ὑπὸ Πέτρου Σπόγγου συμβολαιογράφου
 Κερκύρας (8).

† α φ κ α'. ἡμέρα ιγ'. τοῦ Μαρτίου μηνός, Ἰνδικτιῶνος Θ'.
 Ἐν ὀνόματι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀμήν, καὶ τῆς
 ὑπερευλογημένης Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ Ἀειπαρθένου
 Μαρίας ἀμήν. Κυρὰ Μαρία πρεσβυτέρα τοῦ ποτὲ εὐλαβεστάτου

τοῦ τῷ ὄντι ὤφειλε νὰ ὑποσημειώσῃ τὴν δωρητήριον αὐτοῦ πρᾶξιν. Τ' ὄ-
 νομα Ἄ κ α κ ι ο ς εἶναι γεγραμμένον καθαρῶν ἄντικρυ. Ἀλλὰ δὲν δυνάμεθα νὰ
 μαυτεύσωμεν ποῖος ἦτο οὗτος ὁ Ἄ κ α κ ι ο ς, οὗτινος τ' ὄνομα προτάσσεται
 τῶν ὑπογραφῶν τῶν πρωτίστων κληρικῶν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου τῆς Ἄρτης.

(8) Τοῦ προικοσυμφώνου τούτου καὶ τῆς κατωτέρω διαθήκης τῆς Ἀσι-
 μίνης, ἐν τῷ ἰταλικῷ κειμένῳ τῆς παρούσης Ἐκθέσεως, φέρονται μόνον ἰτα-
 λιστὶ μεταφρασμέναι αἱ τὸν Ἅγιον ἀποθλέπουσαι περικοπαί. Ἡμεῖς δὲ ἐ-
 κρίναμεν οὐχὶ ἀνωφελὲς νὰ δημοσιεύσωμεν τὰ ἐγγράφα ταῦτα ὀλόκληρα
 παρέχοντα ἴσως τεκμήρια τινὰ περὶ τῆς ἐν τοῖς τότε χρόνοις καταστάσεως
 τῆς κοινωνίας καὶ τῆς ἡμετέρας γλώσσης.

ἱερέως κυροῦ Φιλίππου τοῦ Καλοχαιρέτου, εὐδοκίᾳ τοῦ προ-
 δηλωθέντος Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ τῆς ὑπεράγνου
 αὐτοῦ Μητρὸς, ἐσυμφώνησε διὰ ὄνομα τῆς θυγατρὸς αὐτῆς
 κυρὰ Ἀσιμίνης, μετὰ τοῦ παρόντος κύρ Σταμάτη τοῦ Βούλγα-
 ρη, περὶ ἀβραδωνητικοῦ καὶ γαμικοῦ συναλλάγματος, καὶ εἰς
 τὰς κάτωθεν συμφωνίας ἦλθον. Καὶ γὰρ ἡ εἰρημένη κυρὰ
 Μαρία ὑπόσχεται ὅτι ἐκ τοῦ παρόντος λόγου καὶ εἰς τὸ ἐξῆς
 ὀφείλει ἔσται ἡ εἰρημένη κυρὰ Σιμωνῆ (9) θυγάτηρ αὐτῆς, νόμι-
 μος συμβία τοῦ ῥηθέντος κύρ Σταμάτη, καθὼς κελεύει ἡ
 ἁγία τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησία, ὁμοίως δὲ καὶ ὁ ῥηθείς κύρ Σταμά-
 τῆς τάξει καὶ ὑπόσχεται, ὅτι ἐκ τοῦ παρόντος λόγου, ὀφείλει
 ἔσται νόμιμος ἀνὴρ τῆς εἰρημένης κυρὰ Σιμωνῆς, καθὼς
 κελεύει ἡ Ἁγία τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησία· καὶ παρευθὺς ἐσύναψαν
 τὰς δεξιὰς χεῖρας αὐτῶν, εἰς σημεῖον βεβαιώσεως τοῦ ῥη-
 θέντος συνοικεσίου· ἡ δὲ ῥηθεῖσα κυρὰ Μαρία τάξει καὶ ὑπό-
 σχεται τοῦ δώσειν καὶ παραδώσειν εἰς προΐκα καὶ εἰς ὄνομα
 προικὸς τῆς ῥηθείσης κυρὰ Σιμωνῆς, θυγατρὸς αὐτῆς, πρὸς
 τὸν εἰρημένον κύρ Σταμάτην, ἄνδρα αὐτῆς, τὰ κάτωθεν γεγραμ-
 μένα πράγματα, ὅταν ποιήσωσι τοὺς γάμους αὐτῶν. Καὶ
 πρῶτον τὸ τοῦ Θεοῦ μέγα πλούσιον ἔλεος· εἶθ' οὕτως τελέσαν
 ἓνα καινούριον γεμάτον πτερὸν· μαξυλαρίαν μίαν καινούριαν
 γεμάτην πτερὸν· προσκεφαλὰ δια τέσσαρα καινούρια γεμάτα
 πτερὸν· μαξυλαροενδύματα ἕξ κεντητὰ, τὰ δύο μὲ μετὰξι
 ἄσπρον κεχρυσωμένα, καὶ τὰ ἕτερα τέσσαρα κεντητὰ· ὑφα-
 πλώματα δύο, τὸ ἐν μεταξωτῶν διπρόσωπον, τὸ ἐν πρόσω-
 πον κόκκινον, τὸ δὲ ἕτερον πράσινον, τὸ δὲ ἕτερον ὑφάπλω-
 μα βαμένον γεραναῖον λινόν· σενδῶνιχ ἕξ, τὰ δύο κεντητὰ,
 καὶ τὰ ἕτερα ἀκέντητα· κουρτίαν μίαν ἀσυχωτὴν καινούριαν·
 ταβλομέσαλα δύο μεγάλα· τουβαγιόλια ἕξ· ροῦχον ἓν ροζά-

(9) Ἡ ἐν τῷ ἐγγράφῳ τούτῳ ἀδιάφορος χρῆσις τῶν ὀνομάτων Ἀσι-
 μίνης καὶ Σιμωνῆς, περὶ τοῦ αὐτοῦ προσώπου, ἀποδεικνύει ταῦτα
 ἕλως ταυτόσημα, ὡς ἀλλαχοῦ τὸ Ἄ ν δ ρ ε α ς καὶ Ἄ ν δ ρ ι ο λ ο ς.

δον, καθὼς εὐρίσκεται· σάρτζαν μίαν, πινάταν, καινούριαν, μὲ μάνιγα· καμιζώλαν μίαν, ἄσπρην, καινούριαν· μανίγια τεράσον ζυγὴν μίαν· σκέπη μίαν καινούριαν· κάπαν μίαν καινούριαν· μαργαριτάρια βουβρα τρία· δακτυλίδια τρία χρυσᾶ· κούπας δύο τῆς λίγας, ὀγγίτας ἐννέα· ἀρχλί ἐν, ἤγουν φορτζάρι· ἔτερον ἀρχλί ἐν λεγόμενον κόφανος, πετζωμένος καὶ ὄλος καρφωμένος· ἀρχλίτζαν μίαν, μεγίλην, κυπαρισσένιαν· ἀρμάριον ἐν, βενέτικον· τάβλαν μίαν, μακριὰν, κυπαρισσένιαν· ὑποκάμισα ἐξ· ἐμπόλαις ὀκτώ, αἱ δύο κεντηταῖς μὲ μετάξι, καὶ αἱ ἕτεραι ἀκέντηται· περώνια πέντε, ἀργυρᾶ, καθὼς εὐρίσκονται· ἔτι δὲ καὶ τὸ ἥμισυ ἐξ ὄλονμου τὸ ἀμπέλιον, ὅπερ ἔχω ἐν τῇ νήσῳ τοῦ Βίδου, πάντα καὶ τὰ ἥμισα ἐξ ὄλα τὰ ἐλαϊκὰ δένδρη καὶ ἕτερα, ὅσα εὐρίσκονται ἔσωθεν καὶ γύρωθεν τοῦ εἰρημένου ἀμπελίου, ἐλεύθερον ἀπὸ παντὸς βάρους, πληρώνοντας μόνον τὸ μερτικὸν αὐτοῦ ἐκ τὸ σολδιάτικον τῶν τριῶν λιτρῶν τοῦ κηρίου, ὅπερ πληρώνει ὄλο τὸ ἀμπέλιον, καὶ οὐχὶ ἄλλο τί· σὺν τούτοις πᾶσι καὶ τὴν εὐχὴν πάντων τῶν ἀγαθῶν Χριστιανῶν· τὸ δὲ ἕτερον ἥμισυ ἐκ τὸ ῥηθὲν ἀμπέλιον καὶ δένδρη νὰ τὸ ἐπικρατῆ καὶ χαίρεται τοὺς καρποὺς αὐτοῦ ἢ εἰρημένη κυρὰ Μαρία, μέχρι τέλους ζωῆς αὐτῆς, καὶ μετὰ θάνατον αὐτῆς νὰ διαμείνη τῆς εἰρημένης κυρὰ Ἀσιμίνας θυγατρὸς αὐτῆς, μετὰ τοιοῦτου δὲ τρόπου, ὅτι νὰ κατοικῆ ἢ ῥηθεῖσα κυρὰ Μαρία ὁμοῦ μετ' αὐτῶν, καὶ ὁ ῥηθεὶς κύρ Σταμάτης καὶ ἢ εἰρημένη κυρὰ Ἀσιμίνα νὰ ὀφείλουν ν' ἀγαποῦν καὶ πείθονται τὴν εἰρημένην κυρὰ Μαρίαν καθὼς καλὰ παιδία, καὶ νὰ ὀφείλουν νὰ τὴν ὀναπαύωσιν ἀπὸ πᾶσαν αὐτῆς χρεῖαν, τιμητικὰ, κατὰ τὴν τάξιν τῆς· ἀλλοτρόπως καὶ οὐκ ἤθελον ἀγαπᾶν καὶ πείθεσθαι αὐτὴν, καὶ οὐκ ἤθελον ἀναπαύειν αὐτὴν κατὰ τὴν τάξιν τῆς, νὰ ἔχη πᾶσαν ἐξουσίαν νὰ ποιήσῃ εἰς τὸ ῥηθὲν ἥμισυ ἀμπέλιον καὶ ἐλαῖς εἴτι δ' ἂν αὐτὴ βουλευθῆ καὶ θελήσῃ. Ἐτι δὲ δίδει εἰς προῖκα τῆς ῥηθείσης κυρὰ Ἀσιμίνας καὶ ὄλον τὸ ὀσπήτιον ὅπερ ἔχει εἰς τὸ ῥηθὲν ἀμπέλιον

εἰς τὸ νησί. Ὅμοίως δὲ τῆς δίδει εἰς προῖκα καὶ εἰς ὄνομα προικὸς (τολμῶ εἰπεῖν μετ' εὐλαθείας) τὸ τίμιον καὶ ἅγιον λειψάνον τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος τοῦ θαυματουργοῦ, ὄλον καθὼς εὐρίσκεται· ὁποῖον ἐστὶν ἔσωθεν τῆς ἐνδόξου μονῆς τοῦ ἀρχιστρατήγου Μιχαήλ. Οὕτως σὺν συμβιβασθέντων καὶ ἀρεσθέντων αὐτῶν, ὑποσχέθησαν ἑκάτερα τὰ μέρη τοῦ κρατεῖν καὶ στέργειν τὰς παρούσας συμβιβάσεις στερεὰς ἐς αἰεὶ καὶ τὰ ἐξῆς. Εἰς ποινὴν τοῦ μετατραπέντος μέρους ὑπέρπερα πεντακόσια εἰς τὴν κτίσιν κάστρου· τῆς δὲ ποινῆς πληρωθείσης ἢ οὐχί, τὸ παρὸν συμβιβαστικὸν ἔγγραφον ἐγέτω τὸ ἰσχυρὸν ἐς αἰεὶ· καὶ οὕτως ὠμολόγησαν. Μάρτυρες· κύρ Στέφανος ὁ Τζιντίλας· κύρ Τζουάννης Μάνδουκας· μάστρο Φραντζέσκος Γαλιέλος· καὶ κύρ Μιχαήλ ὁ Φραγγούλης.

Πέτρος Σπόγγος, δημόσιος νοτάριος τῶν Κορυφῶν, ἔγραψα.

Λαβὼν διὰ τοῦ συνοικεσίου τούτου τὴν πατρωνεῖαν Σταμάτιος ὁ Βούλγαρις, δὲν ἠδυνήθη ν' ἀνεχθῆ τὴν εἰς ἀλλοτρίας ἐκκλησίας περαιτέρω ἐναπόθεσιν τοῦ θαυματουργοῦ λειψάνου τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος. Διὰ τοῦτο λοιπὸν κατὰ τὸ ἔτος 1527, προσδραμῶν εἰς τὴν μεγαλοδωρίαν τοῦ δημοσίου, ἐν ᾧ ἦτο Βάϊλος, Προβλεπτῆς καὶ Καπιτάνος Νικόλαος ὁ Βραγαδῖνος, ἔλαβεν ἀδειαν νὰ οἰκοδομήσῃ τὴν ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἁγίου ἐκκλησίαν. Παραπέμπει δὲ ἢ περὶ τούτου παραχώρησις εἰς ἄλλας δύο, γενομένας προηγουμένως πρὸς τὸν πενθερὸν αὐτοῦ Φίλιππον, τὴν μὲν ὑπὸ Βενεδίκτου Πισαύρου, Γενικοῦ Καπιτάνου τῆς θαλάσσης, τὴν δὲ ὑπὸ Ἰωάννου Βαρβαρίγου, Συνδίκου, Προβλεπτοῦ καὶ Συνηγόρου ἐν τῇ Ἀνατολῇ, ὡς ἐπίσης εἰς τὴν κατὰ τὸ ἔτος 1524 μεταβάσαν εἰς Βενετίαν πρε-

σβείαν τῆς Κερκύρας, δι' ἧς, ζητουμένης τῆς ἀνοικοδομήσεως τῶν ἐπὶ ζημία τῶν κτητόρων κρημισθεισῶν ἐκκλησιῶν, ὅτε, διάταγῇ τῆς κυβερνήσεως, κατεδαφίσθησαν δισχιλῖαι οἰκίαι, (ὡς προκύπτει ἐκ τῆς εἰς Βενετίαν, ἐν ἔτει 1536, πρεσβείας τῆς κοινότητος) ἐζητήθη πρὸς ἔτι, ὑπὸ τῆς ἰδιαίτερας εὐλαβείας τῆς πόλεως, ἡ οἰκοδόμησις τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος, περὶ οὗ ἀπήντησεν ὁ Δοῦξ τῆς Βενετίας ὅτι δύνανται οἱ Κερκυραῖοι νὰ οἰκοδομήσωσι τὰς ἀνωτέρω ἐκκλησίας, καὶ μάλιστα τὴν τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος διὰ τὴν εὐλάβειαν ἣν ἔχουσι πρὸς αὐτόν. Ἡ παραχώρησις, γεγραμμένη λατινιστὶ, ἔχει ὡς ἔπεται.

Ἡμεῖς Νικόλαος Βραγαδῖνος, διὰ τὸ ἐκλαμπρότατον καὶ ἐξοχώτατον Δουκικὸν Κράτος τῶν Βενετιῶν, Βαίλος καὶ Καπιτάνος, Φαντῖνος Βιάρος καὶ Ἰωάννης Κανάλιος σύμβουλοι τῶν Κορυφῶν κ.τ.λ. Ἐξέθηκεν ἡμῖν ὁ κύρ Σταματέλλος ὁ Βούλγαρις, πολίτης Κορυφῶν, γαμβρὸς τοῦ παπᾶ Φιλίππου τοῦ Καλοχαιρέτου, τὴν διάπυρον αὐτοῦ ἐπιθυμίαν τοῦ οἰκοδομήσαι, ἐν τῇ θέσει λεγομένη Κουκωναρία, ἐκτὸς τοῦ ἐξωπολίου τῶν Κορυφῶν, (10) παρὰ τὴν ὁδὸν τοῦ Ἁγίου Λαζάρου, ἐκκλησίαν εἰς τιμὴν τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος, οὗτινος τὸ λεί-

(10) Πρέπει νὰ σημειώσωμεν ἐνταῦθα, ὅτι μέχρι τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ περιτειχίσματος, καὶ τοῦ νέου φρουρίου, ἧτις ἐπεχειρήθη μετὰ τὸ ἔτος 1574, ἡ νῦν πόλις τῆς Κερκύρας ἐθεωρεῖτο κυρίως ὡς προάστειον, πόλις δὲ μόνον τὸ παλαιὸν φρούριον, ὥστε εἰς τὰ περὶ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἔγγραφα ἀπαντῶμεν τὴν ἐπίκλησιν ἐξωπόλιον Κορυφῶν ἢ γουν προάστειον, suburbium, borgo, ἐμφαίνουσιν τὸ μέρος ὅπερ συνέστησε τὴν σημερινὴν πόλιν καὶ μέρος τῶν νῦν προαστείων, σπανίως δὲ βλέπομεν, τὸ μέρος ἐκεῖνο ὀνομαζόμενον τότε πόλιν. Διὰ τοῦτο ἐν τῷ ἀνωτέρῳ δουκικῷ γράμματι ἡ μὲν

φανον, κατὰ τὸ παρὸν, σώζεται ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Ἁγίου Μι-

ἐκκλησία τοῦ Ταξιάρχου Μιχαήλ, ἧτις ὑπάρχει καὶ νῦν ἐντὸς τῆς πόλεως, λέγεται κειμένη ἐν τῷ ἐξωπολίῳ τῶν Κορυφῶν, εἰς τὴν θέσιν Βρποδοῦνι, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν Ἑβραϊοβούνιον, τὴν ἄλλως λεγομένην Ἰουδαϊκὸν ὄρος καὶ Ἑβραΐδα, διότι ἐκεῖ τὸ πάλαι ἦτο ἡ Ἑβραϊκὴ συνοικία, μεταθεθεῖσα ἔπειτα εἰς τὸ μέρος ὅπου νῦν εὐρίσκεται. Περιελάμβανε δὲ τὸ Ἰουδαϊκὸν ὄρος, ἀπὸ τῶν ἐπιθαλασσιῶν τευχῶν ἀρχόμενον, τὸ μέρος ἐκεῖνο τῆς πόλεως ὅπου καίονται αἱ ἐκκλησίαι τῆς Ἱπεραγίας Θεοτόκου τῆς Ἀντιβουνοιώτισσος, τῆς Ἱπεραγίας Θεοτόκου τῆς Κρεμαστῆς, τοῦ Ταξιάρχου, τοῦ Παντοκράτορος καὶ τοῦ Ἁγίου Νικολάου. Περὶ ταύτης δὲ τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Νικολάου, εἰρήσθω ἐν παρόδῳ ἐνταῦθα, πρὸς συμπλήρωσιν τῶν προηγουμένως σημειωθέντων, ὅτι εἰς τὰς συμβολαιογραφικὰς πράξεις τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ἀπὸ τοῦ ἔτους 1527 καὶ ἐφεξῆς, ὀνομάζεται μόνον ἐκκλησία τοῦ Ἁγίου Νικολάου, ὡς ἐπίσης ἀποκαλεῖ αὐτὴν καὶ ὁ συγγραφεὺς τῆς παρούσης ἐκθέσεως, ὥστε ὡς ἐκ τούτου ἀποδεικνύεται ὅτι μετὰ ταῦτα προσέλαβε καὶ τὴν ἐπωνυμίαν τοῦ Ἁγίου Λαζάρου. Περὶ δὲ τῆς θέσεως τῆς Κουκωναρίας, ὅπου ἐπετράπη εἰς Σταματίον τὸν Βούλγαριν νὰ ἐγείρῃ τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος, λέγει τὸ ἀνωτέρω δουκικὸν γράμμα, ὅτι ἔκειτο ἐκτὸς τοῦ ἐξωπολίου τῶν Κορυφῶν, παρὰ τὴν ὁδὸν τοῦ Ἁγίου Λαζάρου. Τὰ αὐτὰ ἀναφέρων καὶ ὁ Μαρμαρᾶς (σελ. 263) προσθέτει, ὅτι ἡ ἐκκλησία τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος ἐκτίσθη πλησίον τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Λαζάρου, ἧτις, ὡς προηγουμένως ἐσημειώσαμεν, ἔκειτο ἀπέναντι τῆς Βασιλικῆς Πύλης. Ἐκ τούτων λοιπὸν γίνεται δῆλον ὅτι ἡ ὑπὸ Σταματίου τοῦ Βουλγάρου οἰκοδομηθεῖσα ἐκκλησία, ἔκειτο κατὰ τὸ μέρος τῶν πρὸς τὸ νέον φρούριον προμαχώνων τῆς ἐνεστώσης πόλεως, καὶ ὄχι βέβαια ἐκεῖ ὅπου σήμερον ὑπάρχει ἡ ἐν Σαρρόκῳ μικρὰ ἐκκλησία τοῦ ἡμετέρου Ἁγίου, ἀρκούντως ἀπέχουσα τῶν ὀχυρωμάτων. Ὀφείλομεν πρὸς ἔτι νὰ μὴ σιωπήσωμεν ἐνταῦθα, ὅτι εἰς τὰς συμβολαιογραφικὰς πράξεις τῶν ἐφεξῆς χρόνων τῆς ἐκατονταετηρίδος ἐκείνης, αἱ ἐκκλησίαι τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος καὶ τοῦ Ἁγίου Λαζάρου, ὑπάρχουσαι, ὡς ἴδωμεν, εἰς τὰ μέρη τοῦ Σαρρόκου, λέγονται κειμέναι ἐν τῷ ἐξωπολίῳ τῶν Κορυφῶν. Τοῦτο φαίνεται ἀντιφάσκον πρὸς τὰ λεγόμενα ἀνωτέρω, ἂν δὲν ὑποθέσωμεν ὅτι τὸ ἐξωπόλιον τῶν Κορυφῶν δὲν εἶχε τεταγμένον ὄριον, ὥστε ἡ συνθήκη ἐξέτεινε τὴν ἐπωνυμίαν αὐτοῦ περισσώτερον παρ' ὅσον ἐννοεῖται ἐν τῷ προκειμένῳ δουκικῷ γράμματι, ἐνθα ἡ θέσις Κουκωναρία λέγεται κειμένη ἐκτὸς τοῦ ἐξωπολίου τῶν Κορυφῶν. Τὸ δὲ προμνησθὲν ἔγγραφο τοῦ ἔτους 1613, σωζόμενον ἐν τῇ τοῦ Ἁγίου ἐκ-

χαλῆ εἰς Βηροβοῦνι, κειμένη ἐν τῷ ἐξωπολίῳ τῶν Κορυφῶν, καὶ διὰ πολλῶν θαυμάτων ὑπερεδοξάσθη, ἀφ' οὗ μετηνέχθη εἰς τὴν πόλιν ταύτην, ὑπὸ τοῦ πατρὸς τοῦ ῥηθέντος παπᾶ, ἐκ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἐν ᾧ μάλιστα ἐν ἧ θέσει σκοπεύει οὗτος νὰ κτίσῃ τὴν ῥηθεῖσαν ἐκκλησίαν, ὁ προμνησθεὶς κύριος παπᾶ Φίλιππος, πενθερὸς αὐτοῦ, ὡς ἐκ παραχωρήσεως εἰς αὐτὸν ποτὲ γενομένης, ὑπὸ τοῦ μεγαλοπρεποῦς καὶ περιφανεστάτου κυρίου Βενεδίκτου Πισαύρου, Γενικοῦ Καπιτάνου τῆς θαλάσσης, ἔλαβε τὴν ἄδειαν νὰ οἰκοδομήσῃ ἐκεῖ, καὶ ἀφοῦ οἰκοδομηθῆ αὕτη, νὰ δυνηθῆ νὰ μετακομίτῃ εἰς αὐτὴν τὸ σῶμα τοῦ ῥηθέντος Ἁγίου Σπυρίδωνος, ὁμοῦ μετ' ἄλλων τινῶν λειψάνων ἁγίων· τὸν ὁποῖον τόπον, δυνάμει τῆς εἰρημένης παραχωρήσεως, καθιέρωτε, καὶ ἐκεῖ τὴν εἰρημένην ἐκκλησίαν ἤρξατο οἰκοδομεῖν. Ἐπειδὴ δὲ ἡ παραχώρησις αὕτη οὐδέποτε κατετέθη εἰς γραφὴν, ἔπαυσεν οὗτος ἀπὸ τῆς οἰκοδομῆς, μέχρις οὗ παρὰ τοῦ μεγαλοπρεποῦς κυρίου Ἰωάννου Βαρβαδίκου, διὰ τὸ ἐκλαμπρότατον Δουκικὸν Κράτος, τότε Συνδίκου, Προβλεπτοῦ καὶ Συνηγόρου τῆς Ἀνατολῆς, ἐπέπραπῃ πάλιν εἰς αὐτὸν τὴν αὐτὴν οἰκοδομὴν νὰ ἐξακολουθήσῃ. Ἀλλὰ προληφθεὶς ὑπὸ τὰ πάντα καταλύοντος θανάτου, δὲν ἠδυνήθη νὰ τελειώσῃ αὐτὴν. Πρὸς τούτοις ἡ εὐσεβὴς αὕτη πόλις, διὰ τῶν ἑαυτῆς πρέσβειων, ἠτήσατο παρὰ τοῦ Ἐκλαμπροτάτου Κράτους, ὅπως τελειωθῆ ἡ οἰκοδομῆσις τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας. Ἡμεῖς δὲ, σκεπτόμενοι, ὅτι ἰδιαιτέρως μέρμυρα τοῦ Γαληνοτάτου ἡμῶν Κράτους ὑπῆρξε πάντοτε τὸ δοξάζειν τὸν Ὑψιστον καὶ Παντοδύναμον Θεὸν ἐν ταῖς Ἁγίοις αὐτοῦ, καὶ τὸ παντοίαις τιμαῖς καὶ ἄκρα εὐσεβείᾳ τὰ τούτων λείψανα γεραίρειν, καὶ μῆτε δαπανῶν, μῆτε πόνων ὑπὲρ τῆς αὐτῶν προτιμνήσεως φειδῆσθαι, λαβόντες ἀρίστως περὶ τῶν ἄνω ζητηθέντων πληροφορίας, καὶ ἐπιγινόντες τὴν μεγάλαια λέγει, ὅτι ἡ θέσις Κουκωναρία ἦτο εἰς τὰ μέρη τοῦ Σαρρόκου, καὶ ὅτι ἡ ἐκκλησία ἐκείνη κατεστράφη διὰ τὴν ἀνέγερσιν τοῦ νέου φρουρίου.

στην εὐλάβειαν τοῦ λαοῦ τούτου, πρὸς τὸν μακάριον καὶ Ἁγίον Σπυρίδωνα, οὗτινος ταῖς ἀξιομισθίαις καὶ ἀντιλήψεσι παρὰ τῶν Ἀρίστῳ καὶ Μεγίστῳ Θεῶ, ἡσημέραι αὐξάνει εἰς εὐδαιμονίαν, συμμορφούμενοι πρὸς τὰς ἄλλοτε γενομένας παραχωρήσεις, παρὰ τε τοῦ περιφανεστάτου κυρίου Βενεδίκτου Πισαύρου, τότε Γενικοῦ Καπιτάνου τῆς θαλάσσης, καὶ τοῦ προμνησθέντος μεγαλοπρεποῦς κυρίου Ἰωάννου Βαρβαδίκου, Συνδίκου κ.τ.λ. τῇ πέμπτῃ ἡμέρᾳ Ἰουνίου 1522, καὶ ἐπὶ τέλους ταῖς πρέσβεσι τῆς προμνησθείσης πιστοτάτης ταύτης πόλεως, παρὰ τοῦ Ἐξοχωτάτου Κράτους, ἐν ἔτει 1524, δυνάμει τῆς ἡμετέρας ἐξουσίας, διὰ τοῦ παρόντος, χορηγοῦμεν πλήρη ἐλευθερίαν εἰς τὸν ἀνωμνησθέντα κύρ Σταματέλλον Βούλγαριν νὰ κτίσῃ ἐν τῇ ἀνωειρημένη θέσει, λεγομένη Κουκωναρία, ἐκτὸς τοῦ ἐξωπολίου τῶν Κορυφῶν, παρὰ τὴν ὁδὸν Ἁγίου Λαζάρου, τὴν εἰρημένην ἐκκλησίαν, εἴτε ἐναρχθεῖσαν ν' ἀποπερατώσῃ καὶ ἐγκαινιάσῃ αὐτὴν, ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος, μετ' ὄλων τῶν εἰς τοὺς θεμελιωτὰς τῶν ἐκκλησιῶν ὑπὸ τοῦ νόμου καὶ τῆς συνθηρίας χορηγοῦμένων τιμῶν, δικαιωμάτων καὶ ἀποφορῶν· τηρουμένων ὁμως πάντοτε τῶν συνταγμάτων καὶ θεσπισμάτων τῶν Ἁγίων Πατέρων τῆς τε Ῥωμαϊκῆς καὶ Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, ἅτινα διὰ τῶν παρόντων ἡμῶν γραμμάτων οὐδαμῶς ἐννοοῦμεν ν' ἀθετήσωμεν διὰ τινος παραχωρήσεως. Πρὸς πιστοποίησιν τῶν ὁποίων κ.τ.λ.

Ἐδόθη ἐν Κορυφοῖς, τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ Δεκεμβρίου 1527.

Νικόλαος Βραγαδῖνος, Βάϊλος καὶ Καπιτάνος Κορυφῶν.

Φαντῖνος Βιάρος, Σύμβουλος Κορυφῶν.

Ἰωάννης Κανάλιος, Σύμβουλος Κορυφῶν.

Φαίνεται λοιπὸν ἐκ τοῦ θεσπίσματος τούτου, ὅτι ἡ μνησθεῖσα τῶν Κερκυραίων πρεσβεία, ἣτις ἐστάλη προηγουμένως εἰς Βενετίαν, ὑπὲρ τῆς οἰκοδομήσεως ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου, οὐδὲν ἐπέτυχεν, ὡς, ὡς ἐν τῷ

άνωτέρω γράμματι δηλοῦται, ὑπεχρεώθη Σταμάτιος ὁ Βούλγαρις νὰ οἰκοδομήσῃ αὐτὴν ἐξ ἰδίων· ἀπέβη δὲ ἡ ἐκκλησία μῆκους δεκατεσσάρων ὀργυιῶν, πλάτους ἕξ, καὶ εἶχεν ὑπὲρ τὰς εἴκοσι ἑπτὰ ὀργυιάς περιβόλου, ὡς φαίνεται ἐκ τοῦ δελτίου τοῦ ἔτους 1577 (11) ἐπὶ τοῦ προβλεπτοῦ Κωνταρίνη, ὅπερ κατωτέρω θέλει καταχωρισθῆ. Ἀφοῦ λοιπὸν αὕτη συνεπληρώθη, ἠθέλησαν οἱ κτήτορες νὰ μεταφέρωσιν εἰς αὐτὴν τὸ περιχλεές τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος λείψανον, ὃν, ὡς εἴπωμεν, ἐναποτεθειμένον ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Ταξιάρχου Μιχαήλ. Τοῦτο ὅμως δυσηρέσκει τοὺς τότε συνδίκους, οἵτινες ἐθεώρουν καταλληλότερον νὰ εὐρίσκηται ὁ Ἅγιος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Ταξιάρχου, τῆς ὁποίας κτήτωρ ἦτο ἡ κοινότης, παρὰ ἐν ἐκκλησίᾳ κτισθείσῃ ὑπὸ Σταματίου τοῦ Βουλγάρεως, ἐνθα οὐδὲν δικαίωμα εἶχεν ἡ κοινότης. Προῆλθον ἐντεῦθεν οὐκ ὀλίγαι φιλονεικίαι, καὶ, καθυποβληθείσης τῆς διενέξεως εἰς τὴν ἀπόφασιν τῆς δικαιοσύνης, ἀφ' οὗ ἠγόρευσαν ἑκάτερα τὰ μέρη, ἡγουν ἀφ' ἑνὸς ἡ Μαρία, ἣτις, πενθερὰ οὔσα Σταματίου τοῦ Βουλγάρεως, ὑπέσχετο τὴν εἰς αὐτὸν προῖκα, ἀφ' ἑτέρου δὲ οἱ σύνδικοι τῆς κοινότητος, ἀπεπέμφθησαν οὗτοι, καὶ ἀπεφασίσθη, ἵνα, κατὰ τὴν θέλησιν τῆς Μαρίας, μετενεχθῆ τὸ σεπτὸν λείψανον εἰς τὴν νεόκτιστον ἐκκλησίαν. Ἡ ἀπόφασις αὕτη, ἐκδοθεῖσα λατινιστὶ, εἶναι ἡ ἐξῆς.

(11) Ἴδμεν συμβόλαιον τοῦ ἔτους 1568 γεγραμμένον ὡς λέγει «Ἐσώθεν περιβολίου τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος».

Ἐν ἔτει χιλιοστῶ πεντακοσιοστῶ τριακοστῶ πρώτῳ, ἡμέρᾳ εἰκοστῇ δευτέρᾳ τοῦ μηνὸς Νοεμβρίου. Ἡ περιφανεστάτη Κυβέρνησις, ἐδρεύουσα ὡς δικαστήριον, ἵνα δικάσῃ κατὰ τὴν τεταγμένην ὥραν τῶν κρισολογιῶν. Ἀκούσασα τὴν κυρὰ Μάρω, χῆραν τοῦ ποτὲ Φιλίππου τοῦ Καλοχαιρέτου, ἣτις ἐξέθηκε καὶ ἐξητήσατο ὡς ἔχουσα δικαιοδοσίαν ἐπὶ τοῦ ἁγίου σώματος ἧτοι λείψανου τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος, νὰ μεταφερθῆ ὅσον τάχιστα τὸ ῥηθὲν σῶμα, εἰς τὴν ἐπ' ὀνόματι τοῦ αὐτοῦ Ἁγίου ἀφιερωθεῖσαν καὶ οἰκοδομηθεῖσαν ἐκκλησίαν· ἐναντιουμένων δὲ τῶν ἐντιμωτάτων Συνδίκων τῆς Κοινότητος, καὶ τέλος δι' ἀγωγῶν καὶ δι' ἀναφορᾶς ἀντιτείνοντων, ἰδοῦσα τὰ ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν προσαχθέντα ἔγγραφα, καὶ λαβοῦσα ἅπαντα ὑπ' ὄψιν ἀπεφάνθη, ὅπως, ὅταν θελήσῃ ἡρῆθεισα κυρὰ Μάρω, μετακομισθῆ τὸ αὐτὸ ἅγιον σῶμα εἰς τὴν ἐκκλησίαν αὐτοῦ, ἣτις κεῖται εἰς τὴν θέσιν τὴν καλουμένην Κουκωναρίαν, μηδαμῶς ἐμποδίζοντος τοῦτο τοῦ κυρίου Βαίλου καὶ Καπιτάνου.

Ἰερώνυμος Βιδέλλης, Καγκελλάριος, ὑπέγραψεν.

Ἐκ τῆς τοῦ Ἀρχαγγέλου Μιχαήλ μετηνέχθη λοιπὸν τὸ ἅγιον λείψανον εἰς τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ἐκκλησίαν, ἀκόντων τῶν συνδίκων καὶ ἐκτελουμένης οὕτω τῆς ἀποφάσεως. Ἐξηκολούθησε δὲ Σταμάτιος ὁ Βούλγαρις, ἐν τῇ ἡσυχῳ αὐτοῦ πατρωνείᾳ, διαθέτων, ἐπισκευάζων καὶ συνομολογῶν, ὡς οἰκοδομητῆς καὶ κτήτωρ τῆς εἰρημένης ἐκκλησίας, ὅπερ προκύπτει ἐκ πλείστων συμβολαίων τοῦ ἔτους 1541, τῇ 16 Νοεμβρίου, εἰς τὰς πράξεις Πέτρου Βραγιανίτου, καὶ τοῦ ἔτους 1543, τῇ 17 Ἰουνίου, εἰς τὰς πράξεις Ματθαίου Παραστάτου. Ἄς ἐπιτραπῆ εἰς ἡμᾶς νὰ κατα-

χωρίσωμεν ἐν μόνον τῶν συμβολαίων, παραλείποντες, συντομίας χάριν, τὰ ἄλλα.

† α φ ρ α . ἡμέρα ς'. μηνὸς Νοεμβρίου, Ἰνδικτιῶν ιε'. Ἐμπροσθεν τῆς πύλης τῆς ἐνδόξου μονῆς τῆς Ἀγίας Παρασκευῆς. Κύρ Θεόδωρος Ζαγορίτης, παρῶν σωματικῶς, ἐκουσία του βουλῆ καὶ θελήσει ὡμολόγησεν, ὅτι τὸν τόπον ὁποῦ ἔχει ὑπὸ σολδιατικοῦ ὀνόματος, ἀπὸ τὸν ποτὲ μισερ Λοῦκα Πετριτῆ, πλησίον τῆς σεβασμίας μονῆς τοῦ Ἀγίου Θαυματουργοῦ Σπυρίδωνος, καὶ πλησίον τοῦ κήπου τοῦ ποτὲ Στέφου Ἐπακτίτη, καὶ πλησίον τῆς στρατας, τὸ μάκρος ὀργυίαις ἕξη καὶ τὸ πλάτος ὀργυίαις τέσσερεις, ἤγουν ἀρχίζοντας τὸ μάκρος ἀπὸ τὴν ἐλαίαν, ὁποῦ ἦτον τὸ καμπαναρεῖον, καὶ καθὼς ὑπάγει ἢ ἐκκλησία, καὶ τὸ πλάτος ἀπὸ τὴν ἐλαίαν καὶ πρὸς τὸν κήπον τοῦ ῥηθέντος Στέφου· καὶ ἐπειδὴ εἰς τὸν αὐτὸν τόπον ἔγιναν θαφαί, τὴν σήμερον δὲ ἔρηθεις κύρ Θεόδωρος, ἐκουσία του βουλῆ καὶ θελήσει, ἐσυμφώνησε μετὰ τὸν παρόντα κύρ Σταματέλον Βούλγαρη, κτήτορα καὶ οἰκοκύρη τῆς εἰρημένης σεβασμίας μονῆς τοῦ Ἀγίου Σπυρίδωνος, καὶ ῥενοτζιάρει, παραδίδει καὶ ἐλευθερώνει πρὸς τὴν αὐτὴν εἰρημένην σεβασμίαν μονήν τοῦ Ἀγίου Σπυρίδωνος, ὅλον τὸν αὐτὸν εἰρημένον τόπον ὀργυίαις ἕξη τὸ μάκρος καὶ τέσσερεις τὸ πλάτος, ὡς ἄνωθεν, τοῦ ἔχειν αὐτὸν ἢ ῥηθεῖσα σεβασμία μονὴ ἀπὸ τὴν σήμερον καὶ εἰς τὸ ἕξῃς, πάντα μετὰ τὸ βᾶρος τοῦ σολδιατικοῦ αὐτοῦ· ὁφείλοντας ὁ ῥηθείς κύρ Σταματέλος, διὰ μέρος τῆς ῥηθείσης σεβασμίας μονῆς, νὰ πληρώνη καὶ τὰ σολδιάτικα τῶν χρόνων τῶν ἀπερασμένων, ἀπὸ τὸ σέδιο καὶ ἐδῶ, ὁποῖα πληρώνει τὸ κατ' ἔτος ἄσπρα δεκαοκτώ· καὶ οὕτως ἐσυμφώνησαν καὶ ἔμειναν εὐχαριστημένοι ὑπὸ μαρτυρίας κύρ Νικολοῦ Ἀντωνάτου· Καλοϊωάννου Μέζα· καὶ κύρ Στέφου Τορνίκη.

† α φ ρ α . ἡμέρα ς'. μηνὸς Νοεμβρίου, Ἰνδικτιῶν ιε'. Ἐμπροσθεν τῆς πύλης τῆς ἐνδόξου μονῆς τῆς Ἀγίας Παρασκευῆς. Κύρ Θεόδωρος Ζαγορίτης, παρῶν σωματικῶς, ἐκουσία του βουλῆ καὶ θελήσει ὡμολόγησεν, ὅτι τὸν τόπον ὁποῦ ἔχει ὑπὸ σολδιατικοῦ ὀνόματος, ἀπὸ τὸν ποτὲ μισερ Λοῦκα Πετριτῆ, πλησίον τῆς σεβασμίας μονῆς τοῦ Ἀγίου Θαυματουργοῦ Σπυρίδωνος, καὶ πλησίον τοῦ κήπου τοῦ ποτὲ Στέφου Ἐπακτίτη, καὶ πλησίον τῆς στρατας, τὸ μάκρος ὀργυίαις ἕξη καὶ τὸ πλάτος ὀργυίαις τέσσερεις, ἤγουν ἀρχίζοντας τὸ μάκρος ἀπὸ τὴν ἐλαίαν, ὁποῦ ἦτον τὸ καμπαναρεῖον, καὶ καθὼς ὑπάγει ἢ ἐκκλησία, καὶ τὸ πλάτος ἀπὸ τὴν ἐλαίαν καὶ πρὸς τὸν κήπον τοῦ ῥηθέντος Στέφου· καὶ ἐπειδὴ εἰς τὸν αὐτὸν τόπον ἔγιναν θαφαί, τὴν σήμερον δὲ ἔρηθεις κύρ Θεόδωρος, ἐκουσία του βουλῆ καὶ θελήσει, ἐσυμφώνησε μετὰ τὸν παρόντα κύρ Σταματέλον Βούλγαρη, κτήτορα καὶ οἰκοκύρη τῆς εἰρημένης σεβασμίας μονῆς τοῦ Ἀγίου Σπυρίδωνος, καὶ ῥενοτζιάρει, παραδίδει καὶ ἐλευθερώνει πρὸς τὴν αὐτὴν εἰρημένην σεβασμίαν μονήν τοῦ Ἀγίου Σπυρίδωνος, ὅλον τὸν αὐτὸν εἰρημένον τόπον ὀργυίαις ἕξη τὸ μάκρος καὶ τέσσερεις τὸ πλάτος, ὡς ἄνωθεν, τοῦ ἔχειν αὐτὸν ἢ ῥηθεῖσα σεβασμία μονὴ ἀπὸ τὴν σήμερον καὶ εἰς τὸ ἕξῃς, πάντα μετὰ τὸ βᾶρος τοῦ σολδιατικοῦ αὐτοῦ· ὁφείλοντας ὁ ῥηθείς κύρ Σταματέλος, διὰ μέρος τῆς ῥηθείσης σεβασμίας μονῆς, νὰ πληρώνη καὶ τὰ σολδιάτικα τῶν χρόνων τῶν ἀπερασμένων, ἀπὸ τὸ σέδιο καὶ ἐδῶ, ὁποῖα πληρώνει τὸ κατ' ἔτος ἄσπρα δεκαοκτώ· καὶ οὕτως ἐσυμφώνησαν καὶ ἔμειναν εὐχαριστημένοι ὑπὸ μαρτυρίας κύρ Νικολοῦ Ἀντωνάτου· Καλοϊωάννου Μέζα· καὶ κύρ Στέφου Τορνίκη.

Ὅτε δὲ, κατὰ τὸ ἔτος 1537, ὁ σουλτάνος Σουλεϊμάν ἐπῆλθεν εἰς τὸν πορθμὸν τῆς Κερκύρας, ἐπὶ σκοπῶ νὰ κυριεύσῃ αὐτήν, καὶ ὁ πασσᾶς Λουφτῆς καὶ ὁ Βαρβαρόσσας, διὰ σιδήρου καὶ πυρός, δηλώσαντες τὴν νῆσον, ἀπήγαγον εἰς αἰχμαλωσίαν πολυπληθεῖς Κερκυραίους, ὧν ὁ ἀριθμὸς κατὰ μὲν τὸν Γουάτζον συνεποσοῦντο εἰς 16,000 ψυχῶν, κατὰ δὲ τὴν εἰς Βενετιαν κερκυραϊκὴν πρεσβείαν τοῦ ἔτους 1442, εἰς 20,000, οἱ δύο τῆς πόλεως ταύτης προβλεπταί, ὁ μὲν τακτικός, Σίμων Λέων, ὁ δὲ ἑκτακτος, Ἀλοΐσιος Δὰ Ῥίβα, ἐφρόντισαν πρὸ πάντων ἵνα ἐξασφαλισθῇ κατὰ τῶν βαρβαρικῶν ἐπιδρομῶν τὸ ἱερὸν λείψανον τοῦ Ἀγίου. Ἐναπετέθη λοιπὸν τοῦτο ἐν τῷ παρεκκλησίῳ τῶν Ἀγίων Κοσμᾶ καὶ Δαμιανοῦ τῶν Ἀναργύρων (12) ἐντὸς τοῦ παλαιοῦ φρουρίου, ἔνθα ἐπίσης προσέφυγεν ἡ οἰκογένεια τοῦ Βουλγάρως καὶ αἱ τῶν ἐφημερευόντων ἱερέων. Ἀφ' οὗ δὲ, διὰ τῆς εὐκλεοῦς μεσιτεύσεως τοῦ Ἀγίου Σπυρίδωνος, ἐλύθη ἡ πολιορκία, τὸ σεπτὸν αὐτοῦ λείψανον μετηνέχθη πάλιν, μετὰ μεγίστης πομπῆς, εἰς τὸν πρῶτον αὐτοῦ ναόν. Ὁ δὲ Σταμάτιος ὁ Βούλγαρις ἐξηκολούθησεν ἐν τῇ ἡσυχῳ αὐτοῦ πατρωνεῖα, μέχρι τέλους τοῦ βίου αὐτοῦ, ὅτε ἐνταφιάσθη ἐν τῷ διὰ τοὺς κτήτορας διορισθέντι μνημείῳ, κειμένῳ νῦν ἔμπροσθεν τοῦ καταπετάσματος

(12) Δὲν σώζονται ἐν τῷ Χαρτοφυλακίῳ ἔγγραφα τοῦ παρεκκλησίου τῶν Ἀγίων Ἀναργύρων, ὥστε ἀγνοοῦμεν πότε τοῦτο καταστράφη.

μεταξὺ τῆς ὠραίας πύλης καὶ τῶν στυλίσκων μετὰ τῆς ἐπομένης ἐπιγραφῆς Monumentum familiae Bulgari Juspatronatorum Ecclesiae S. (13).

Ἀπέλιπε δὲ ὁ Σταμάτιος τέσσαρας ἄρρενας υἱοὺς, Νικόλαον, Ἀρτέμιον, Φίλιππον καὶ Ἀνδρέαν, ὧν οἱ δύο ἀφιερώθησαν εἰς τὴν ἱερωσύνην (14).

Προβεβηκυῖα οὖσα τὴν ἡλικίαν ἡ Ἀσιμίνα ἐνόμισε φρόνιμον νὰ προβλέψῃ ἵνα ἡ οὐσία αὐτῆς,

(13) Ἐννοπιέον ἐνταῦθα, ὅτι ὁ Σταμάτιος ἐνταφιάσθη ἐν τῇ παρ' αὐτοῦ κτισθείσῃ ἐκκλησίᾳ, εἰς τὴν θέσιν Κουκωναρίου, εἰς τὸν διὰ τοὺς κτήτορας διωρισμένον τάφον, ὅτι δὲ εἰς τὴν ἐνεστῶσαν ἐκκλησίαν, ἣτις ἐκτίσθη μετὰ ταῦτα, κατεδαφισθείσης τῆς ἐν τῇ Κουκωναρίᾳ, ὁ διὰ τοὺς κτήτορας τάφος ὑπάρχει μετὰ τῆς ὠραίας Πύλης καὶ τῶν στυλίσκων, φέρων τὴν ἀνωτέρω λατινικὴν ἐπιγραφὴν, ἣτις μεθερμηνεύεται οὕτω· Μ ν η μ ε ἰ ο ν τῆς οἰκογενείας τῶν Βουλγάρων, Κ τ η τ ὀ ρ ὼ ν τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου. Ἡ ἐπιγραφὴ ὅμως αὕτη δὲν ἀναγινώσκειται πλέον, διότι ἡ ἐπιφάνεια τῆς πλακῆς καθ' ἑκάστην κατατρίβεται ὑπὸ τὰ βήματα τῶν εἰς προσκύνησιν τοῦ Ἁγίου ἐρχομένων εὐσεβῶν. Ταῦτα μὲν περὶ τοῦ τάφου· περὶ δὲ τοῦ χρόνου τῆς τελευτῆς τοῦ Σταματίου, τοῦτο μόνον δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν, ὅτι ἐν τῷ ἀνωτέρω μνησθέντι συμβολαίῳ τὸ ἔτος 1543 εἰς τὰς πράξεις Ματθαίου τοῦ Παραστάτου, ὁ Σταμάτιος παρουσιάζεται ὡς ἐν τῶν συμβαλλομένων μερῶν ἴσομεν ὅμως εἰς τὰς πράξεις τοῦ συμβολαιογράφου Ἰωάννου Μπούμπλια, τῇ 6 Ὀκτωβρίου 1566, τὴν Ἀσιμίναν διατάττουσαν περὶ τῶν ἐαυτῆς πραγμάτων ὡς χήρα τοῦ Σταματίου καὶ ἀναφερομένην εἰς διαθήκην, τὴν ὁποίαν αὕτη ἔκαμε πρὸ δύο ἡμερῶν, εἰς τὰς πράξεις τοῦ συμβολαιογράφου Στέλλιου Ρίικη· ὁ Σταμάτιος ἔζη λοιπὸν βέβαια μέχρι τοῦ ἔτους 1543· εἶχεν ὅμως ἀποθάνει πρὶν τῶν τελευταίων μηνῶν τοῦ 1566, καὶ πιθανῶς ἔτη τινὰ πρότερον. Σημειοῦμεν ἐνταῦθα ὅτι αἱ πράξεις τοῦ συμβολαιογράφου Στέλλιου Ρίικη, δὲν σώζονται ἐν τῷ χαρτοφυλακίῳ Κερκύρας, εἰμὴ ἀπὸ τοῦ ἔτους 1570 καὶ ἐφεξῆς.

(14) Εἰς συμβολαιογραφικὰς πράξεις τοῦ ἔτους 1564 ἀναφέρεται ἡδὴ Νικόλαος ὁ Βούλγαρις ὡς ἱερεύς· ὁ Ἀνδρέας ἀναφέρεται ὡς ζῶν εἰς τὴν μνησθεῖσαν συμβολαιογραφικὴν πράξιν τῆς Ἀσιμίνης ἐν ἔτει 1566.

καὶ μάλιστα ὁ τὴν αὐτῆς προῖκα ἀποτελῶν ἱερός θησαυρός, μὴ περιέλλη, ἐπὶ βλάβῃ τῶν ἀπογόνων αὐτῆς, εἰς ὄντινα αὕτη δὲν ἐσκόπευε. Διὰ τοῦτο λοιπὸν, ἀνευ ἀναβολῆς, ὑγιῆς οὖσα τὸ σῶμα καὶ τὸ πνεῦμα, ἐκάλεσε παρ' αὐτῆ τὸν δημόσιον συμβολαιογράφον Κερκύρας, Ἰωάννην Μπούμπλιαν, καὶ συνέταξε τὴν ὀριστικὴν αὐτῆς διαθήκην, καταλείπουσα κληρονόμους τοὺς δύο αὐτῆς υἱοὺς, ἱερεῖς Ἀρτέμιον καὶ Νικόλαον, διότι ὁ Φίλιππος καὶ ὁ Ἀνδρέας εἶχον προαποθάνει λαϊκοί, διέθεσε δὲ τὴν ἐκκλησίαν αὐτῆς, καὶ τὸ θαυματουργὸν λείψανον ὡς παντοτεινὸν καταπίστευμα ἐν τῇ οἰκογενείᾳ τῶν Βουλγάρων, μὴ δυνάμενον νὰ ἐπεκταθῆ εἰς ἄλλους, ἀλλὰ ἀπολαυόμενον ταυτοχρόνως ὑπὸ μόνης τῆς οἰκογενείας ἐκείνης.

Ἡ διαθήκη αὕτη, θεωρουμένη δικαίως ὡς νόμος, φαίνεται εἰς τὰς πράξεις τοῦ εἰρημένου συμβολαιογράφου· εἶναι δὲ ἡ ἐξῆς.

† α φ ο α'. ἡμέρα κέ'. τοῦ Νοεμβρίου μηνός. Ἐσωθεν δὸσπιτίου ἐμοῦ νοταρίου τοῦ ὑπογεγραμμένου, ἐν τῷ ἐξωπολίῳ τῶν Κορυφῶν, εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ Ἁγίου Σπυριδωνος (15).

(15) Αἱ συμβολαιογραφικαὶ πράξεις τῆς ἑκατονταετηρίδος ἐκείνης φέρουσι τὰ ὀνόματα τῶν περιοχῶν ἐν αἷς συνετάχθησαν. Ἰσομεν συχνάκις ἀναφερομένην τὴν περιοχὴν τοῦ Ἁγίου Σπυριδωνος, τὴν τοῦ Ἁγίου Λαζάρου, καὶ τὴν τοῦ Ἁγίου Νικολάου, ἐπικληθείσας ἐκ τῶν ὁμωνύμων αὐταῖς ἐκκλησιῶν, τὰς ὁποίας ἀναφέρει ἡ παρούσα ἔκθεσις. Ἐκ συμβολαίου τινὸς τοῦ ἔτους 1563 ἐξάγεται ὅτι εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ Ἁγίου Λαζάρου ἦτο τὸ ἐμπορεῖον τῶν Κορυφῶν. Ἄτερον συμβόλαιον τοῦ ἔτους 1569 ἀναφέρει τὰ Ἰουδαϊκὰ μνήματα, ὡς θέσιν καιμένην ἐν τῇ

Κυράτσα Ἀσιμίνα, θυγάτηρ τοῦ ποτὲ παπᾶ κὺρ Φιλίππου Καλοχαιρέτου, καὶ συμβία τοῦ ποτὲ μισερ Σταματέλου Βούλγαρη, παροῦσα σωματικῶς, ὑγιῆς οὔσα σῶμα καὶ νοῦν, χάριτι τοῦ παντοδυνάμου Θεοῦ, κατενώπιον τῶν παρόντων παρ' αὐτῆς κεκλημένων μαρτύρων, δῆλον, μισερ Τζάνη τοῦ Μπαμπόρη καὶ μισερ Ἀντωνίου Ἀντωνάτου, ὡμολόγησε καὶ εἶπεν· ὅτι ἐπειδὴ ὑπάρχει γυνὴ ἐν τῷ ἅμα γηραλαία, καὶ φοβηθεῖσα μήπως ὁ θάνατος ἐν αὐτῇ αἰφνιδίως ἔλθῃ, καὶ τὰ παντοῖα αὐτῆς, καὶ ἡ ἐκκλησία τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος μείνῃ ἀδιόρθωτος, καὶ σκάνδαλα καὶ μάχαις εἰς τοὺς υἱοὺς αὐτῆς διαμείνωσιν, ὡς οἰκοκυρὰ ὅπερ ἐστὶ τοῦ ἀνωγεγραμμένου ναοῦ, κατ' ἀρχὰς εἶπε· θέλω ὅτι ἀπὸ τῆν σήμερον καὶ ἕως τέλους ζωῆς μου οἱ δύο μου υἱοί, οἱ ἱερεῖς παπᾶ κὺρ Νικόλαος καὶ παπᾶ κὺρ Ἀρτέμιος ὁ Βούλγαρης, νὰ ὦσι καὶ οἱ δύο καὶ ἠύριτκωνται εἰς τὴν ἀνωθέν μου ἐκκλησίαν τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος καθὼς κάτωθεν ἐγὼ διορθῶν καὶ ὅστις ἐξ αὐτοὺς οὐδὲν εὐχαριστηθῇ, καὶ οὐ σταθῇ εἰς ἐκεῖνα, καθὼς κάτωθεν θέλω διορθώσω, νὰ ἔναι ἀμέτοχος τέλεια τελείως ἀπὸ τῆν ἀνωθέν μου ἐκκλησίαν καθὼς καὶ ἕνας ξένος· καὶ γὰρ θέλω νὰ εὐρίσκωνται εἰς τοιοῦτον τρόπον, ὅτι ὁ καθεὶς ἐξ αὐτῶν νὰ ἠύρισκεται καὶ ἐσημερῆ τὴν ἀνωθεν ἐκκλησίαν, νύκτωρ καὶ ἡμερῶς, ἅπασαν τὴν καθημερινὴν ἀκολουθίαν κατὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν τάξιν, τὴν ἐβδομάδα του, ποιῶντας καλὰ καὶ τίμια, καὶ κρατῶντας καὶ τὰ βιβλία, ἀση-

περιοχῇ τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος. Ἐκ τούτου φαίνεται, ὅτι αἱ ταφαὶ τῶν Ἑβραίων ἦσαν ἔκτοτε εἰς τὰ μέρη τοῦ Σαρρόκου, εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους Ἀθράμπ, ὅπου καὶ νῦν εὐρίσκονται· ὥστε δυνάμεθα νὰ πιστεύσωμεν ὅτι ἡ περιοχὴ τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος ἐγεινίαζε πρὸς τὴν περιοχὴν τοῦ Ἀθράμπ, ἥτις, ὡς ἐπίσης ἡ περιοχὴ τῶν Γαστρόδων, καὶ ἡ τῆς Γαρίτσας, ἀναφέρεται συχνάκις εἰς τὰ τότε συμβόλαια. Ἀφοῦ, διὰ τὴν ἀνεγερσιν τῶν ὀχυρωμάτων, κατεστράφησαν ὑπὲρ τὰς δισχιλίας οἰκίας εἰς τὰ μέρη τοῦ Σαρρόκου, αἱ περιοχαὶ ἐκεῖναι, αἵτινες ἀφέθησαν ἔκτος τοῦ περὶ τοῦ τειχοῦ, ὑπέστησαν σημαντικὴν μείωσιν.

μιον καὶ ἱερὰ σκευὴ τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας εἰς φύλαξιν καὶ τιμὴν, ὡς δεῖ καὶ χρέος ἐστὶ τῶν τιμίων καὶ καλῶν ἱερέων, κυβερνεῖν καὶ φυλάττειν τὰ τῶν ἐκκλησιῶν· ἥτις ἀρχὴ τοῦ καιροῦ νὰ ἔναι, καὶ ἐννοῆται ἡ παροῦσα ἐβδομάς τοῦ παπᾶ κὺρ Νικολάου, ὡς πρώτου ἱερέως, καὶ ὁ παπᾶς κὺρ Ἀρτέμιος νὰ παραλάβῃ τὴν ἀρχὴν τῆς ἐβδομάδος αὐτοῦ τὸ Σάββατον τὸ πρῶν, ὁποῖον ἐστὶ πρώτη τοῦ Δεκεμβρίου μηνός τοῦ νῦν ἐρχομένου· καὶ οὕτως πάλιν τελειῶνωντας ἡ ἐκεῖνου ἐβδομάς νὰ παραλαβῆν πάλιν ὁ ῥηθεὶς παπᾶ κὺρ Νικόλαος, τὸ μέλλον ἔρχεσθαι Σάββατον τὸ πρῶν ποιῶντας καὶ ὁ καθεὶς ἐξ αὐτοῦς, ὁ εἷς τοῦ ἑτέρου ὁμολογίαν ἀπὸ ὅλα τὰ πράγματα τῆς ἐκκλησίας ὁποῦ θέλει ἔχει εἰς τὰ χέρια του, τόσον ἀσῆμι, ὅσον καὶ πᾶν ἕτερον τὴν κάθε τελείωσιν τοῦ καθενός τῆς ἐβδομάδος· καὶ ἐπειδὴ ἀνάμεσα ὄλου τοῦ ἐνιαυτοῦ εἰσὶν αἱ Δεσποτικαὶ καὶ Θεομητορικαὶ ἑορταὶ καὶ τὰ τῶν ψυχῶν Σάββατα, ἵνα μὴ παραπονηταὶ ὁ εἷς ἐκ τῶν ἑτερον, καὶ ἐστὶ πλεονεξία ἐν αὐτοῖς, θέλω, ὅτι ὅλαι αἱ Δεσποτικαὶ καὶ Θεομητορικαὶ ἑορταὶ ὄλου τοῦ χρόνου καὶ ψυχρὰ Σάββατα, καὶ ὅσαις ἡμέραις τὸ ἡγιασμένον καὶ τιμιώτατον λείψανον τοῦ Ἁγίου καὶ Θαυματουργοῦ Σπυρίδωνος θέλει εἶσθαι ἔξω, τόσον καὶ ταῖς ἡμέραις τῆς λαμπροφόρου Ἀναστάσεως, ὅσον καὶ ταῖς ἡμέραις τῆς ἁγίας μνήμης αὐτοῦ, τὸν Δεκέμβριον μῆνα, νὰ εἶναι καὶ οἱ δύο ὁμοῦ εἰς τὴν ἀνωθεν ἐκκλησίαν, καὶ ψάλλωσι τὴν ἀκολουθίαν αὐτοῦ, κατὰ τὴν τυχοῦσαν ἑορτὴν, ὁμοθυμαδόν, καὶ νὰ βάνωσιν εἰς ἕνα τόπον κεκλεισμένον τὸ εἶτι ἐξαποστείλῃ ὁ Θεὸς, τόσον λειτουργίας, ἡγουν πρόσφορα, λειτουργικὰ, παράκλησαις, καὶ πᾶν ἕτερον ἄλλο, ἔχοντας καὶ τὸν φόβον τοῦ δικαιοτάτου Θεοῦ πρὸ ὀφθαλμῶν αὐτῶν, μὴ ἀδικεῖν ἢ κρύπτειν ὁ εἷς τὸν ἕτερον· καὶ τελειῶνωντας ἡ τυχοῦσα ἑορτὴ, ἢ τὸ ψυχρὰ Σάββατον, πάλιν νὰ τελειῶνῃ τὴν ἐβδομάδα του τελείαν, οὕτινος θέλει λείπεται· καὶ ἀπὸ εἶτι ἀποστείλῃ ὁ μισθαποδότης

Θεός, εἰς τὴν ἄνωθέν μου ἐκκλησίαν, διὰ πρεσβειῶν τοῦ Ἀγίου, τόσον εἰς τὴν ἑβδομάδα τοῦ καθενὸς ἱερέως, μετὰ φόβου Θεοῦ καὶ τῆς ψυχῆς, ἀπὸ πρόσφορα, λειτουργικὰ, παράκλησαι, τάματα, ἤγουν προφήτα, κηρία τῶν λειψάνων, καὶ πᾶν ἕτερον ἄλλο, εὐγάνοντας τὴν χάσσαν, ὅποια θέλω νὰ εἶναι ἰδία μου, ὅσον δηλονότι καὶ ταῖς δεσποτικαῖς ἡμέραις, ψυχασάββατα καὶ ἑορταῖς, ὅποια θέλω νὰ εἶναι κεκλεισμένα, καὶ τελειώνωντας ἡ ἑορτὴ νὰ τὰ ἀνοίγωμεν ὁμοῦ καὶ οἱ τρεῖς, νὰ ἐμοιράζωσιν οἱ ἄνωθέν μου υἱοὶ οἱ ἱερεῖς τὸ ἥμισυ ἀπὸ ὅλον εἰς τὸ μέσον τους, τὸ δὲ ἕτερον ἥμισυ νὰ εἶναι ἰδικό μου μοναχῆς· τὸ δὲ ἔξοδον τῶν ἑορτῶν τοῦ Ἀγίου, τὴν Λαμπρὰν καὶ τὸν Δεκέμβριον, κατὰ τὸ ἔθος, νὰ εἶναι καὶ ἐννοῆται εἰς τὸ μέσον μας, ἤγουν νὰ δίδω ἐγὼ μόνη τὸ ἥμισυ, καὶ οἱ αὐτοί μου δύο υἱοὶ τὸ ἕτερον ἥμισυ οἱ δύο· ὁμοίως δὲ καὶ τὸ εἶτι βάρος σολδιατικῶν πληρώνει ἡ αὐτὴ ἐκκλησία εἰς πᾶσα τρόπον νὰ εἶναι εἰς τὸ μέσον μας καθὼς καὶ ὁ ἔξοδος τῶν ἑορτῶν· τὸ δὲ εἰσόδημα τῶν ὑποστατικῶν τῆς ἐκκλησίας, τόσον ἀπὸ λάδι, κρασί καὶ πᾶν ἕτερον, νὰ εἶναι εἰς τὸ μέσον μας ὡς ἄνωθεν ἤγουν ἐγὼ μόνη τὸ ἥμισυ καὶ αὐτοὶ οἱ δύο τὸ ἕτερον ἥμισυ· καὶ οὕτως θέλω νὰ εἶναι καὶ ἠυρίσκωνται κατὰ τὴν διόρθωσιν καὶ γνῶμην ὡς ἀνωτέρω εἶρηκα· μέχρι τῆς ἐμῆς ἀποδιώσεως. Καὶ ὅταν ὁ παντοκράτωρ Θεὸς θελήσῃ καὶ ἀποτύχῃ τῆς παρουσίας ζωῆς, θέλω καὶ ὀρίζω διὰ τῆς παρουσίας μου διορθώσεως καὶ τελευταίας δισθήκης, κόπτοντας καὶ ἀλλοιώνοντας πᾶσαν ἑτέραν γραφὴν, ζωντόβουλον καὶ διαθήκην ἀπερασμένην, μόνον ἡ παροῦσα νὰ ἔχη τὸ ἰσχυρόν· θέλω δηλονότι καὶ ὀρίζω, ὅτι οἱ ἄνωθέν μου δύο υἱοὶ οἱ ἱερεῖς παπᾶ κὺρ Νικόλαος καὶ παπᾶ κὺρ Ἀρτέμιος νὰ εἶναι καὶ ἠυρίσκωνται, εἰς τὴν ἄνωθέν μου ἐκκλησίαν τοῦ Ἀγίου Σπυριδῶνος, εἰς τὸν αὐτὸν ὅμοιον τρόπον ὡς ἄνωθεν, ὁ καθείς τὴν ἑβδομάδα του, εὐγάνοντας ταῖς δεσποτικαῖς καὶ Θεομητορικαῖς ἑορταῖς τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ ἢ ψυχασάββατα, νὰ

εἶναι καὶ ψάλλωσιν ὁμοθυμαδὸν, ἔστοντας εἰς κούστοδιαν καὶ φύλαξιν τὰ εἶτι ἐκεῖνα ἐξαποστείλῃ ὁ Θεὸς τότε, ἔχων πᾶν τὸν φόβον τοῦ δικαιοτάτου Θεοῦ, καὶ τὴν μέλλουσαν κρίσιν πρὸ ὀφθαλμῶν αὐτῶν, μὴ ἀδικεῖν ὁ εἰς τὸν ἕτερον, μήτε ὁ ἕτερος τὸν ἕτερον διὰ κανενὸς τρόπου, φυλάττειν δὲ καὶ κυβερνεῖν καὶ πάντα τὰ τῆς ἐκκλησίας, ὡσπερ καλοὶ καὶ τίμιοι ἱερεῖς, καὶ ποιεῖν ὁ εἰς πρὸς τὸν ἕτερον ὁμολογίαν πάντοτε, ὡς ἄνωθεν διορθῶν, εἰς πάντα τὰ πράγματα τοῦ αὐτοῦ ναοῦ, ἵνα μὴ εἰς ἀφανισμόν ἔλθωσι· καὶ τελειώνωντας ἡ ἑορτὴ τὸ εἶτι πέμψῃ ὁ Θεός, νὰ λαβαίνουν οἱ αὐτοὶ ἱερεῖς τὰ ἥμισυ ἀπὸ πᾶν πρᾶγμα, τόσον ἀπὸ πρόσφορα, λειτουργικὰ, παράκλησαι, ὅσον καὶ εἶτι θέλει ἔλθῃ εἰς τὸ κουροῦπι, καὶ πᾶν ἕτερον ἄλλον, τὰ δὲ ἥμισυ, τόσον ταῖς δεσποτικαῖς ἑορταῖς καὶ ψυχασάββατα καὶ ἑορταῖς τοῦ Ἀγίου, ὅσον καὶ ταῖς καθημεριναῖς ἑβδομάδες τοῦ καθενὸς χρόνου, νὰ εἶναι τῶν τριῶν μου ἐγκονίων, ἤγουν τῆς Λάουρας, θυγατρὸς τοῦ ποτέ μου υἱοῦ Φιλίππου, καὶ τοῦ Ἰακώβου καὶ Μαρίας παιδίων τοῦ ἐτέρου μου ποτέ υἱοῦ Ἀνδρίου, νὰ ἐμοιράζωσιν τὰ ἥμισυ ἀπὸ πᾶν πρᾶγμα, ἀνά τρίτα τὸ καθένα, τὸ καθένα τὸ μερικώτου ἴσια· ὁμοίως δὲ καὶ τὸ εἶτι εἰσόδημα ἔχει ἡ αὐτὴ ἐκκλησία ἀπὸ πᾶν πρᾶγμα νὰ εἶναι εἰς τὸ μέσον τῶν ἱερέων καὶ ἐγκονίων, ὡς ἄνωθεν· ἐξεκαθαρίζω καὶ τοῦτο, ὅτι θέλω τὸ καθημερινὸν ὅπου θέλει ἔρχεσθαι εἰς τὸ κουροῦπι, εὐγάνοντας ὅλαις ταῖς ἄνωθεν τοῦ χρόνου ἑορταῖς, νὰ εἶναι μόνον καὶ μοναχὸν πάντοτε καὶ αἰεὶ τῶν δύο μου ἐγκονίων μοναχῶν τοῦ ποτέ Ἀνδρέου, δῆλον τοῦ Ἰακώβου καὶ τῆς Μαρίας ἀδελφῆς αὐτοῦ· καὶ ἐὰν οἱ αὐτοί μου υἱοὶ οἱ ἱερεῖς καὶ τὰ δύο μου ἐγκόνια τοῦ ποτέ Ἀνδρέου τὰ παιδιὰ, ὁ Ἰακώβος καὶ Μαρίνα, θελήσωσι νὰ δώσουν τῆς Λάουρας τῆς ἐγκονίας μου, θυγατρὸς τοῦ ποτέ Φιλίππου τοῦ υἱοῦ μου, δουκάτα ἑκατὸν κορέντες, χωρὶς ἐκεῖνα ὅποια τῆς θέλω ἀφήσῃ ἐγὼ, νὰ εἶναι ἡ αὐτὴ Λάουρα ἔξω ἐκ τὴν συντροφίαν αὐτῶν παν-

τελῶς, καὶ αὐτοὶ ὅλοι ὁμοῦ νὰ ἔχωσι ἀναμέσον αὐτῶν τὸ μερ-
τικὸν ἐκείνης· εἰδέγε καὶ οὐδὲν θελήσωσι νὰ τῆς τὰ δώσουν,
νὰ στέχη εἰς ἐκεῖνα καθὼς ἐγὼ τὴν ἄφησα ἄνωθεν.

Ἔτι δὲ θέλω, ὅτι ἡ ἄνωθὲν μου ἐκκλησία, εἰς τὸν αὐτὸν
ὁμοιον τρόπον, ὡς καθὼς ἄνωθεν διορθῶνω, νὰ ὑπαγένη ἀπὸ
κληρονομίαν εἰς κληρονομίαν τοῦ γένους τοῦ ἐδικοῦ μου, ἦγουν
εἰς τὸ γένος τῶν Βουλγάρων, ὅσον ἀρσενικὰ, ὅσον καὶ θη-
λικὰ παιδία τύχωσιν ἐκ τὸ αὐτὸ γένος τῶν Βουλγαρέων, ὃ
καθεὶς νὰ ἔχη τὸ μέρος του, καθὼς ἄνωθεν, καὶ οὐχὶ εἰς γέ-
νος ἄλλον γυναικὸς ἢ ἐτέρου προσώπου, παρ' ὃ εἰς τὸ γένος
τῶν Βουλγαρέων, θηλυκῶν καὶ ἀρσενικῶν· καὶ οὕτως θέλω
νὰ διάγωνται πάντοτε εἰς τὴν αὐτὴν μου ἐκκλησίαν τοιοῦτο-
τρόπως· καὶ ὅστις ἐκ τοὺς υἱοὺς μου, ἢ ἐγκόνιά μου, θέλει ἐ-
ναντιωθῆ τὸ οἰονοῦν τῆς παρούσης μου διαθήκης, νὰ ἔχη τὴν
κατὰρα μου, καὶ ἀμέτοχος τέλεια τελείως ἐκ τὴν ἄνωθὲν
μου ἐκκλησίαν καὶ παντοῖα μου πράγματα. Ἔτι δὲ ἀφίνω
μετὰ θανάτου μου τῆς ἐγκονίας μου τῆς Μαρούλας, θυγα-
τρὸς τοῦ παπᾶ κὺρ Νικολάου, ταῖς ἡμισαῖς ἀπὸ ταῖς ἐλαῖς
ὁποῦ ἔχω εἰς τὸ νησί τοῦ Βίδου, σύντα μὲ τὸ βάρος τους·
ἀκόμη καὶ ἓνα πάπλωμα μπουκασένιον ἄσπρο κενδημένον,
καὶ ἓνα ζευγάρι σινδῶνια κενδημένα πουλιέζικα. Τῆς δὲ
ἐτέρας μου ἐγκονίας τῆς Πολέμιας, θυγατρὸς τοῦ παπᾶ
κὺρ Ἀρτεμίου, τῆς ἀφίνω τὸ ἀμπέλιον ὅπου ἓνα εἰς
ταῖς Χελάναις, σύντα μὲ τὰ σκαφῶνια· ἀκόμη τῆς ἀφί-
νω, καὶ δύο δακτυλίδια, μία βύρα, καὶ ἓνα μὲ πέτρα πα-
γουνάτζα, καὶ ἓνα ζευγάριον σενδῶνια καθὼς ἠδύρσκονται.
Ἔτι δὲ ἀφίνω τῆς ἐτέρας μου ἐγκονίας τῆς Λάουρας, θυγα-
τρὸς τοῦ ποτέ μου υἱοῦ Φιλίππου, ἓνα φόρεμα δαμασκένιον
πινάτο, καὶ ἓνα πάπλωμα μετὰξινον κόκκινον, καὶ δύο ζευγά-
ρια σενδῶνια, τὸ ἓνα ζευγάριον κενδημένον μὲ μετὰξια κό-
κιννα· ὑποκάμισα τέσσαρα σκούλινα· κοῦπα μία λιτράρικη, καὶ
ἓνα δακτυλίδι δουκάτα δέκα. Ἀκόμη ἀφίνω καὶ τῶν ἐτέρων

μου δύο ἐγκονίων, τοῦ Ἰακώβου καὶ Μαρίνας, παιδίων τοῦ
ῤῥηθέντος ποτέ μου υἱοῦ Ἀνδριόλου, ταῖς ἡμισαῖς ἀπὸ ὄλαις
ταῖς ἐλαῖς ὁποῦ ἔχω εἰς τὸ νησί τοῦ Βίδου, μὲ τὸ βάρος τους,
καὶ τὸ εἶτι καὶ ἐὰν ἔχω εἰς τὸ σπήτι μου, καὶ μοῦ μείνη ἀ-
ποθανόντας μου, καθὼς θέλω τὰ ἐξεκαθαρίσω, τὸ τί καὶ τί
ἔχω, νὰ ἔναι καὶ διαμείνη ὅλα τῶν αὐτῶν μου δύο ἐγκονίων
παιδίων τοῦ Ἀνδρέου, διὰ τὴν ψυχὴν μου· τὸ δὲ ὁσπῆτιον
ὁποῦ ἔστεκα, ὡς καθὼς εὐρίσκεται ἐξῆσκεπον, σύντα μὲ τὸν
ἡμισυ τόπον νὰ ἔναι τῶν ἄνωθεν δύο μου ἐγκονίων, τοῦ Ἰα-
κώβου καὶ Μαρίνας· τὸ ἕτερον ἡμισυ ἔναι τοῦ παπᾶ κὺρ
Ἀρτεμίου μὲ τὸν ἡμισυ τόπον· καὶ οὕτως θέλω καὶ ὀρίζω
γενέσθαι, νὰ ἔχη τὸ ἰσχυρὸν καὶ βέβαιον ἢ παροῦσα μου (16).

Ἐγὼ Ἰωάννης Μπαμπούρης μαρτυρῶ τὰ ἄνωθεν.

Ἐγὼ Ἀντώνιος Ἀντωνάτος μαρτυρῶ τὰ ἄνωθεν.

Ἰωάννης Μπούμπλιας Νοτάριος.

(16) Τὸ ἐπόμενον ἔτος συνέταξεν ἡ Ἀσιμῖνα, παρὰ τῶ αὐτῶ συμβο-
λαιογράφῳ, ὑπὸ ἡμερομηνίαν 6 Νοεμβρίου 1572, ἐπιδιαθήκην, δι' ἧς δια-
θέτουσα περὶ τινων κληροδοτημάτων καὶ ἄλλων ἀντικειμένων, ὡς πρὸς
τὰ λοιπὰ αὐτῆς κτήματα, περὶ τοῦ τρόπου ὅμως καθ' ὃν θέλει αὐτὴ νὰ δι-
άγωνται οἱ υἱοὶ αὐτῆς οἱ ἱερεῖς, ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Ἁγίου, διατάττει νὰ
τηρηθῆ καθ' ὅλα στερεὰ καὶ ἀναλλοίωτος ἢ ἀνωτέρω διαθήκη· προσθέτει
δὲ ὅτι οἱ μνησθέντες ἐγγονοὶ αὐτῆς, Ἰακώβος καὶ Μαρίνα, ὀφείλουσι νὰ ἔχω-
σι τὴν μερίδα αὐτῶν τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου, ὡς ὤρισεν ἐν τῇ διαθήκῃ,
ἂν δὲ τις τούτων ἀποθάνῃ, ἄνευ κληρονομίας, νὰ διαδεχθῆ αὐτὸν ὁ ἕτερος,
ἂν δὲ ἀποθάνωσιν ἀμφότεροι, νὰ διαδεχθῶσιν αὐτοὺς οἱ τότε ἐγγύτεροι εἰς
αὐτοὺς τυγχάνοντες ἐκ τοῦ γένους τῶν Βουλγάρων. Διατάττει ἐν τέλει, ὅτι
ἂν τις τῶν υἱῶν αὐτῆς ἱερέων ἐνεργήσῃ κατὰ τοῦ ἐτέρου, ὀφείλει νὰ ἀποκλει-
σθῆ ἐκεῖνος καὶ τὰ τέκνα αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας, καὶ ἡ μερίς αὐτοῦ
νὰ μεταβῆ εἰς τὸν ἕτερον ἀδελφὸν καὶ εἰς τοὺς ἐκ τούτου ἀπογόνους. Τὸ πε-
ριεχόμενον τῆς συμβολαιογραφικῆς ταύτης πράξεως, τὴν ὁποίαν δὲν ἐτύχο-
μεν νὰ ἴδωμεν, ἀναφέρεται ἐν τινι δικαστικῇ ἀποφάσει, ἐπὶ ἀντικειμένου
ἀφορῶντος τὴν ἐκκλησίαν καὶ τοὺς ἐφημερίους τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος, ἐκ-
δοθεῖσα ὑπὸ τοῦ Πρωτοδικείου, ὑπὸ ἡμερομηνίαν 12 Ἰουνίου 1843 ἔ. ν.
Ἐν τῇ αὐτῇ δικαστικῇ ἀποφάσει παρατηρεῖται, ὅτι τοῦ υἱοῦ τῆς Ἀσιμῖνης
Ἀνδρέου, κατὰ τὸν προσαχθέντα γενεαλογικὸν πίνακα, δὲν φαίνονται ὑπάρ-

Οὐδεμία δὲ ὑπάρχει ἀμφιβολία, ὅτι οἱ ἱερεῖς τῆς οἰκογενείας τῶν Βουλγάρων εἶναι αὐτοδικαίως ἱκανοὶ εἰς τὴν ἀπολαυτὴν τῶν εἰσοδημάτων τῆς εἰρημένης ἐκκλησίας, οὐχὶ μόνον δυνάμει τῶν διατάξεων τῆς Ἀσιμίνης, κυρίας καὶ καθιδρυτρίας τοῦ πατρωνικοῦ δικαίωματος, ἀλλὰ καὶ δυνάμει τῶν θείων νόμων. Τῷ ὄντι ἀναγινώσκωμεν ἐν τῷ ΙΗ' κεφαλαίῳ τῶν Ἀριθμῶν στίχῳ 8. «Καὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς Ἀαρῶν· καὶ ἐγὼ ἰδοὺ δέδωκα ὑμῖν τὴν διατήρησιν τῶν ἀπαρχῶν μου ἀπὸ πάντων τῶν ἡγιασμένων μοι παρὰ τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ· σοὶ δέδωκα αὐτὰ εἰς γέρας, καὶ τοῖς υἱοῖς σου μετὰ σὲ νόμιμον αἰώνιον». Ἐν δὲ τῷ στίχῳ 21 τοῦ αὐτοῦ κεφαλαίου· «Καὶ τοῖς υἱοῖς Λευὶ ἰδοὺ δέδωκα πᾶν ἐπιδέκατον ἐν Ἰσραὴλ ἐν κλήρῳ, ἀντὶ τῶν λειτουργιῶν αὐτῶν, ὅσα αὐτοὶ λειτουργοῦσι λειτουργίαν ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ μαρτυρίου». Ἐπιθεβαλοῦται δὲ τοῦτο καὶ ὑπὸ τοῦ Ἀποστόλου τῶν ἐθνῶν λέγοντος· «Οἱ ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ συνεδρεύοντες τὰ τοῦ θυσιαστηρίου συμμερίζονται». Καὶ ἡ ἐν Λατέραν τῶν Λατίνων Σύνοδος, συμμορφουμένη μετὰ τοῦ Θεοῦ τούτου νόμου, ἐπιτάττει «ἵνα ὁ ἐπίσκοπος προνοήσῃ περὶ τῶν ἀναγκαίων τῷ κληρικῷ, ἕως ὅτου ἀπονεύμῃ αὐτῷ τὰς ἐκκλησιαστικὰς ἀντιμισθίας».

Ξαντες ἀπόγονοι, μετὰ τὸν ἔγγονον αὐτῆς Ἰάκωβον, ὅσους ἀγνοεῖται πότε ἐτελεύτησεν, ὥστε τὰ ἐπὶ τῆς ἐκκλησίας δικαίωματα αὐτοῦ τε καὶ τῆς ἀδελφῆς Μαρίνης, ὡς ἐπίσης τῆς ἐξαδέλφης Λάουρας, δυνάμει τῶν διατάξεων τῆς προμήτορος αὐτῶν, μετ' οὐ πολὺ ἐπανῆλθον καὶ συνεπάγησαν εἰς τοὺς δύο υἱοὺς αὐτῆς, ἱερεῖς Νικόλαον καὶ Ἀρτέμιον, ἢ μᾶλλον εἰς τοὺς ἀπογόνους τοῦ δευτέρου, διότι τοῦ πρώτου δὲν φαίνονται ἐπιζήσαντες ἀπόγονοι ἄρρενες.

Εἰς ταῦτα δὲ τὰ θεσπίσματα ὑπήκων ὁ γενοσσιαστῆς Ἰουστός Ἀντώνιος Βελένιος, ἐν ἔτει 1622 τῇ 6 Φεβρουαρίου, εἰς τὸ περὶ ἐκκλησιαστικῶν πατρωνειῶν, ἐπεβεβαίωσεν· «ὅτι οἱ λαϊκοὶ δὲν δύνανται νὰ ἔχωσιν, οὔτε νὰ λαμβάνωσιν εἰς μίσθωσιν ἐκκλησίας, οὔτε ν' ἀπολαύωσιν ὠφελείας τινὸς ἢ συμμετοχῆς τῶν προσφορῶν, ὠφελειῶν, ἀποφορῶν καὶ εἰσοδημάτων αὐτῶν, ἀλλὰ πάντα ταῦτα ἄς ἀπονέμωσιν εἰς τοὺς ἱερεῖς καὶ λειτουργοὺς αὐτῶν, καὶ ἔστωσαν πρὸς ὠφέλειαν τούτων κατὰ τοὺς ἱεροὺς κανόνας». Εἰς δὲ τοὺς λαϊκοὺς, ὡς ὀρίζει ἡ διαθήκη, ἐπιφυλάττεται ἀναμφιβόλως τὸ εἰς ἅπασαν τὴν οἰκογένειαν ἐπεκτεινόμενον δικαίωμα, ἀλλ' εἶναι οὔτοι ἀνίκανοι πρὸς ἀπολαυτὴν τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὠφελειῶν. Καὶ πραγματικῶς ἐν μιᾷ μόνῃ περιπτώσει διατάττουσιν οἱ ἱεροὶ κανόνες περὶ τῶν λαϊκῶν κτητόρων ὅτι δύνανται νὰ μεθέξωσι τῶν ἀγαθῶν τῆς ἐκκλησίας, ἢ γουν, ἐὰν δὲν ἔχωσι τὰ πρὸς τὸ ζῆν. Αὕτη δὲ εἶναι μία τῶν τριῶν ὠφελειῶν, αἵτινες παρὰ πάντων τῶν περὶ ἱερῶν κανόνων συγγραψάντων προσδιορίζονται ὡς ἀνήκουσαι εἰς τοὺς λαϊκοὺς κτήτορας, ἰδιαιτέρως ἐν τῷ κεφαλαίῳ περὶ Εὐσεβοῦς Διανοίας· «Καὶ ἐκεῖ εἶναι διδασκαλικὴ γλῶσσα ἐν ῥήματι (εὐσεβοῦς διανοίας)· ὅτι ὁ ἐξασκῶν πατρωνικὸν δικαίωμα ἀπολαμβάνει τὰ ἐξῆς τρία· τιμὴν δηλαδὴ, βάρος καὶ ὠφέλειαν· τιμὴν, καθότι παρουσιάζει εἰς τὴν ἐκκλησίαν τὸν ἱερέα, βάρος,

ὑπερασπίζων τὴν αὐτὴν ἐκκλησίαν, καὶ ὠφέλειαν, καθότι ἂν δὲν ἔχη πῶς ἄλλοθεν πορίζεσθαι τὰ πρὸς τὸ ζῆν, ἢ ἐκκλησία ἐκ τῶν εισοδημάτων αὐτῆς ὀφείλει νὰ θρέψῃ αὐτόν» (17). Ἐκ τούτου φαίνεται ποίαν ἱκανότητα ἔχουσιν ἐν ταῖς πατρωνείαις οἱ λαϊκοὶ, ὥστε ἡ Ἀσιμίνα ἐθεώρησε μετὰ τῆς αὐτῆς στοργῆς ἅπαντας τοὺς ἀπογόνους αὐτῆς, δίδουσα δὲ τὸ προνόμιον εἰς τοὺς Ἱερεῖς ἠθέλησε νὰ εὐεργετήσῃ ἅπαντας.

Συνετῆ δὲ προνοία φερομένη ἡ Βενετικὴ κυβέρνησις, ἔκρινεν εὐλογον νὰ διατάξῃ τὴν κατεδάφισιν τῶν οἰκοδομῶν τοῦ προαστείου ἐκείνου, καὶ νὰ περιτειχίσῃ τὴν πόλιν καὶ καταστήσῃ ταύτην ὀχυρὰν, καθ' ἣν θέσιν καὶ καθ' ὃν τρόπον σήμερον ὑπάρχει, πρὸς ὑπεράσπισιν τῶν κατοίκων, οἵτινες τοσοῦτον δεινῶς ἐζημιώθησαν ἐπὶ τῆς μνησθείσης πολιορκίας (18). Μεταξὺ λοιπὸν τῶν ἄλλων κτιρίων κατεδαφίσθη τότε καὶ ὁ ναὸς τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος, ὥστε ὑπεχρεώθησαν ὁ Νικόλαος καὶ ὁ Ἀρτέμιος, ἀδελφοὶ Βουλγάρεις, νὰ μεταφέρωσι τὸ ἱερὸν λείψανον, μετὰ τῶν ἱερῶν σκευῶν τῆς ἐκκλησίας των, εἰς τὸν ναὸν τοῦ

(17) Lib. Decretal. Cap. Piae Mentis, in gloss.

Σημειοῦμεν ἐνταῦθα ὅτι ὁ συγγραφεὺς, γράφων μᾶλλον διὰ τοὺς τότε κυριάρχους τῆς γῆσου, μεταχειρίζεται ἐνίοτε ὡς ἐπιχείρημα καὶ τὰς τῶν Λατίνων ἐκκλησιαστικὰς διατάξεις.

(18) Ἡ νῦν πόλις, ἀποτελοῦσα τότε μετὰ τῶν προαστείων τὸ ἐξωπόλιον, ἦτο ὅλως ἀτείχιστος, διότι τὰ ὀχυρώματα περιωρίζοντο μόνον εἰς τὸ παλαιὸν φρούριον. Οἱ Κερκυραῖοι ἤδη ἀπὸ τοῦ ἔτους 1542, διὰ τῆς εἰς Βενετίαν πρεσβείας αὐτῶν, ἐζήτησαν τὴν ἔγερσιν περιτειχίσματος ἱκανοῦ νὰ

Ἁγίου Νικολάου τῶν Ξένων (οὐχὶ πλέον εἰς τὸν τοῦ Ἀρχαγγέλου) κείμενον εἰς τὸ προάστειον τῆς Γαρίτσης παρὰ πόδας τοῦ λόφου τοῦ Σωτήρος. Τοῦτο ἠκούσαμεν λεγόμενον καὶ παρὰ τοῦ αἰδεσιμωτάτου κυρίου Θεοδοσίου Φλόρου, τανῦν ἀξιωτάτου Πρωτοπαπᾶ Κερκύρας, οὗτινος ὁ πατὴρ διέμεινε τότε ἐν τῇ εἰρημένῃ ἐκκλησίᾳ. Ἐν ᾧ δὲ εἰς ἕκαστον πολίτην προσδιωρίζοντο διὰ δελτίων, ἐντὸς τοῦ περιβόλου τῆς πόλεως τόσαι μερίδες τόπου, ὅσαι εἰς ἕκαστον προσῆκον, κατ' ἀναλογίαν τῶν κατεδαφισθέντων αὐτοῦ κτιρίων, ἵνα ἀνοικοδομηθῶσι νέα κατοικία, ἐπίσης εἰς τοὺς μνησθέντας ἀδελφοὺς Βουλγάρεις, ἀντὶ τῶν κατεδαφισθεισῶν αὐτῶν οἰκιῶν καὶ ἐκκλησίας, αἵτινες συνολικῶς εἶχον μῆκος ὀργυιάς τεσσαράκοντα ὀκτῶ καὶ πλάτος ὀργυιάς τριάκοντα τρεῖς, προσδιωρίσθησαν μερίδες τόπου τριάκοντα μία, ἵνα ἀνοικοδομήσωσιν ἐν αὐτῷ κατοικίας καὶ ναὸν, ὡς ἐγένετο πρὸς πάντας. Ἀπόδειξιν δὲ τούτου παρέχουσιν αἱ παρὰ πόδας σημειώσεις τῶν ἐν τῷ ἐπαρχιακῷ ἀρχεῖῳ σωζομένων δελτίων.

Τῆ 4 Δεκεμβρίου 1577.

Μία οἰκία τοῦ παπᾶ κυρίου Νικολάου Βουλγάρεως, μακρὰ ὀργυιάς ἕξ, πλατεία ὀργυιάς πέντε.

παρέξῃ εἰς αὐτοὺς ὑπεράσπισιν κατὰ τῶν βαρβαρικῶν προσβολῶν. Ἡ εὐχὴ αὕτη εἰσηκούσθη τέλος τὸ ἔτος 1577, καὶ μέχρι τοῦ ἔτους 1588, ἐπεραιώθη ἡ οἰκοδομὴ τῶν ὀχυρωμάτων, δι' ὧν ἡ Κέρκυρα ἔγινε πόλις περιτειχισμένη. (Ἴδε περὶ τούτων Marmora, Istoria di Corfù, σελ. 367. 369).

Ἐπίσης ἑτέρα οἰκία, μακρὰ ὀργυιάς τρεῖς, πλατεία ὀργυιάς δύο καὶ ἡμίσειαν.

Προβλεπτής καὶ Καπιτάνος, Κονταρίνης.

Ἐδόθησαν αὐτῷ μερίδες τέσσαρες.

Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ.

Μία οἰκία τοῦ παπαῦ κυρίου Ἀρτεμίου Βουλγάρως, μακρὰ ὀργυιάς πέντε, πλατεία ὀργυιάς τέσσαρας.

Ἐπίσης ἑτέρα συνεχομένη μετὰ τῆς εἰρημένης οἰκίας τοῦ ποτὲ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Ἀνδρέου, μακρὰ ὀργυιάς πέντε, πλατεία τέσσαρας.

Προβλεπτής καὶ Καπιτάνος, Κονταρίνης.

Ἐδόθησαν αὐτῷ μερίδες πέντε.

Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ.

Ἡ ἐκκλησία τοῦ Ἁγίου Σπυριδωνος ὑπῆρξε μακρὰ ὀργυιάς δεκατέσσαρας, πλατεία ὀργυιάς ἕξι.

Ἐπίσης περιτείχισμα περὶ τὴν εἰρημένην ἐκκλησίαν, μακρὸν ὀργυιάς δεκαπέντε, πλατὺ ὀργυιάς δώδεκα.

Προβλεπτής καὶ Καπιτάνος, Κονταρίνης.

Ἐδόθησαν αὐτῷ μερίδες εἴκοσι δύο.

Νικόλαος Κακαβέλλας, φύλαξ τῶν Ἐπαρχιακῶν πράξεων (19).

Ἄφ' οὗ ἔγινεν ἡ προσδιόρισις αὕτη τῶν οἰκοπέδων, οἱ ἀδελφοὶ κτήτορες ἐπεχείρησαν μετὰ προθυμίας τὴν νέαν οἰκοδόμησιν, καὶ κατασκευάσαντες προσωρινῶς τὴν ἐκκλησίαν ἐκ σανίδων, μετέφερον ἐν αὐτῇ τὰ ἀργυρᾶ σκεύη, τὰ ἱερὰ ἄμφια καὶ τὰς

(19) Ἐκ τῶν δελτίων τούτων, ἐν οἷς δὲν ἀναφέρονται ὡς ἰδιοκτῆται τῶν κατεδαφισθέντων οἰκῶν εἰμὴ οἱ ἱερεῖς Νικόλαος καὶ Ἀρτέμιος καὶ ὁ ποτὲ ἀδελφὸς αὐτῶν Ἀνδρέας, φαίνεται ὅτι ἡ μήτηρ αὐτῶν Ἀσιμίνα δὲν ἔζη πλέον ὅτε οἱ οἴκοι ἐκεῖνοι κατηδαφίσθησαν.

εἰκόνας τῆς πρώτης ἐκκλησίας, ὧν διατηροῦνται εἰσέτι αἱ δέκα τῶν ἀποστόλων, διότι αἱ ἄλλαι δύο φαίνονται νεώτεραι· καὶ ἀποθέσαντες ἐκεῖ μετὰ πάσης ταχύτητος τὸ περικλεῖς λείψανον, ἀνήγειρον ἐν τοσούτῳ τοὺς τοίχους τοῦ νέου ναοῦ (20). Ἄπαντες οἱ

(20) Εἶναι οὗτος ὁ καὶ τὴν σήμερον ὑπάρχων. Σημειωτέον δὲ ἐνταῦθα, ὅτι ἡ πρὸς τὴν ἐνεστῶσαν ἐκκλησίαν τοῦ Ἁγίου Σπυριδωνος γειτνιαζούσα ἀγορὰ τῆς πόλεως ὀνομάζεται κοινῶς Πίνια, καὶ ὅτι ἡ ἰταλικὴ αὕτη λέξις οὐδὲν ἄλλο σημαίνει εἰμὴ ὅτι καὶ τὸ δημοτικὸν κ ο υ κ ω ν ἄ ρ α ἐνθυμούμεθα δὲ καὶ ἡμεῖς ὅτι περὶ τὸ κέντρον τῆς ἀγορᾶς ἦτο ἀνάγλυφος κῶνος ἀπλωρημένος ἐκ σιδηρᾶς ῥάβδου πεπηγμένης εἰς τὸν τοῖχον οἰκίας τινός. Δὲν δυνάμεθα νὰ βεβαιώσωμεν ἂν ἐκπαλαι ὑπῆρχεν ἐκεῖ ὁ κῶνος ἐκεῖνος, ἢ ἂν ἐσχάτως μόνον ἐτέθη, ὡς σύμβολον τοῦ ὀνόματος τῆς Πίνιας. Ἄλλὰ τὸ μᾶλλον ἀξιοσημείωτον εἶναι, ὅτι καὶ ἔσω τοῦ θόλουτῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου εὐρέθη προσφάτως γλυπτὸν μάρμαρον, παριστάνον μορφήν ἡμίσεως κῶνου· τοῦτο δὲ σώζεται νῦν εἰς τινα ἀποθήκην τῆς ἐκκλησίας, καὶ ἀπὸ τοῦ σχήματός φαίνεται κατασκευασθεὶς ἵνα τεθῆ προσκολλημένος εἰς τὸν τοῖχον. Ὁ ἀνάγλυφος οὗτος κῶνος ἔχει ἀναντιρρήτως ἄμεσον σχέσιν μετὰ τοῦ ὀνόματος τῆς Κουκωναρίας, ὅπερ ἔφερον ἢ ἐκτὸς τῆς νῦν πόλεως θέσις, ὅπου ἐγείρετο ἡ πρώτη ἐκκλησία τοῦ ἡμετέρου Ἁγίου. Ἄν δὲ, ὡς κατὰ τὴν κοινὴν παράδοσιν λέγεται, καὶ ὁ τόπος τῆς σημερινῆς ἐκκλησίας καὶ τῆς γειτνιαζούσης ἀγορᾶς ἔφερον ἄλλοτε τ' ὄνομα Κουκωνκρία, νομίζομεν ὅτι τοῦτο συνέβη μετὰ τὴν ἐπ' αὐτοῦ ἀνέγερσιν τῆς παρούσης ἐκκλησίας, μεταδοθέντος εἰς αὐτὸν τοῦ ὀνόματος τῆς θέσεως ὅπου ὑπῆρξεν ἡ ἀρχαία, ὅτε καὶ σύμβολον τῆς ἐγκαταλειφθείσης πρώτης θέσεως, ἢ μαρμάρινος μορφή τοῦ κῶνου εἶχε πιθανῶς τεθῆ ὡς κόσμημα εἰς μέρος τι τῆς νέας οἰκοδομῆς, καὶ συνήρτησεν εἰς τὴν μετάδοσιν τοῦ ὀνόματος ἐκεῖνου, οὗτινος παρατροπὴ φαίνεται τὸ ξενόφωνον Πίνια. Ὅπως δὴποτε τὸ σχῆμα τοῦ κῶνου, ἐκλαμβανόμενον ὡς σύμβολον τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Σπυριδωνος, ἐτέθη καὶ κατ' αὐτὰς ὡς κόσμημα ἐπὶ τῆς θύρας ἀνακαινισθέντος τινός κελλίου τῆ ἐπιμελείᾳ τοῦ νῦν ἐφημερίου.

Πρὸς συμπλήρωσιν τῶν ὅσα δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν περὶ τῆς οἰκοδομῆς τῆς παρούσης ἐκκλησίας, καὶ περὶ τῆς σχέσεως αὐτῆς πρὸς τὴν παλαιάν, σημειούσθω ἐν τέλει ὅτι ἐν τῷ καὶ ἀλλαχοῦ μνησθέντι ἐπισιμῷ ἐγγράφῳ τοῦ 1613, λέγεται ὅτι μέρος τῶν κεραμίδων καὶ τῆς ξυλικῆς τῆς κατε-

πιστοὶ ἐπεθύμουν τὴν ἐκπεραίωσιν τῆς ἐπιχειρηθείσης οἰκοδομῆς, τῇ συνδρομῇ δὲ τῶν χριστιανῶν ἐντοπίων καὶ ἀλλοδαπῶν, τοσοῦτον ἐπροχώρει τὸ ἔργον, ὥστε δύο μόνοι ἱερεῖς, καὶ οὗτοι ὀρθόδοξοι, ἤγουν ἀφιερωμένοι εἰς τὴν διηνεκῆ καὶ διεξοδικὴν ἐξάσκησιν τῶν θείων τελετῶν, καὶ εἰς τὴν ἐπιμέλειαν τῆς ἰδίας οἰκογενείας, δὲν ἠδύναντο νὰ παρέξωσι τὴν ἐπὶ τὸ ἔργον ἀπαιτουμένην ἐπιστάσιαν. Προθυμούμενοι ὅμως νὰ ἴδωσιν ὅσον οὕτω τὴν πλήρωσιν τοῦ ἔργου, ἀπεφάσισαν αὐτοπροαιρέτως νὰ ἐκλέξωσι τρεῖς ἐπιτρόπους, ἵνα ἔχωσιν οὗτοι τὴν ἐπιμέλειαν καὶ τὴν ἐπιστάσιαν τῆς οἰκοδομῆς, πρὸς ὃ μόνον ἐξελέχθησαν, καὶ τὴν διαχείρισιν τοῦ πρὸς τοῦτο διορισθέντος ταμείου, μετὰ τῆς ὀριστικῆς ὑποχρέωσεως τοῦ νὰ δώσωσι λογαριασμὸν εἰς τοὺς εἰρημένους ἀγαδέλους ἱερεῖς, καὶ οὐδὲν νὰ πράττωσιν ἐν τῷ εἰρημένῳ ναῷ, ἄνευ τῆς συναινέσεως καὶ συμμετοχῆς τούτων. Ὅπως δὲ ἡ ἐπιθυμία αὐτῶν ἀποβῆ μάλλον τελεσφόρος, ὑπὸ τὴν σκέπην καὶ τὸ κύρος τῆς δημοσίας ἀρχῆς, καὶ ὅπως ἡ τοῦ πράγματος διαχείρισις διενεργηθῆ ἄνευ δόλου, προσέδραμον εἰς τὴν τότε κυβέρνησιν, ἵνα, διὰ τῆς ἐπιδοκίμασίας αὐτῆς, ἐπικυρώσῃ τὴν ὑπ' αὐτῶν γενομένην ἐκλογὴν. Πλεῖσται ἐκλογαὶ καὶ ἐπικυρώσεις φαίνονται γενόμεναι κατὰ διαφόρους ἐποχὰς, διαφό-

δαφισθείσης ἐκκλησίας, διασωθὲν ὑπὸ τῶν οἰκόνων τοῦ Σταματίου, ἐχρησίμευσεν εἰς τὴν κατασκευὴν τῆς ὑπ' αὐτῶν οἰκοδομηθείσης.

ρων ἀτόμων, τῇ αἰτήσῃ πάντοτε τῶν εἰρημένων Βουλγάρων, ὡς, λόγου χάριν, κατὰ τὰ ἔτη 1589, Αὐγούστου 8. 1591, Μαρτίου 20. 1594, Μαΐου 25. 1596, Ἰουνίου 1. 1601, Μαΐου 13, καὶ 22 τοῦ αὐτοῦ μηνός. Ἴνα δὲ ὁ ἀναγνώστῃς πληροφορηθῆ περὶ τούτου καταχωρίζομεν ἐνταῦθα μίαν μόνην (21).

Περιφανεστάτη καὶ Ἐξοχωτάτη Κυβέρνησις τῆς Κερκύρας.

Ἐπειδὴ ἀπὸ τῆς 15 Μαΐου 1594 ὁ ποτὲ ἀριστος κύριος Νικόλαος Αὐλωνίτης, παρ' ἡμῶν Ἱερέως παπᾶ Νικολάου καὶ παπᾶ Ἀρτεμίου Βουλγάρων, κτητόρων τοῦ ναοῦ καὶ τοῦ λειψάνου τοῦ ἐνδόξου καὶ Θαυματουργοῦ Ἀγίου Σπυρίδωνος, ἐξελέχθη ἐπίτροπος τῆς οἰκοδομῆς τοῦ εἰρημένου ναοῦ, μετὰ τοῦ ἀρίστου κυρίου Ἰακώβου Τριβόλη, καὶ ἐπειδὴ νῦν, διὰ τὸν θάνατον τοῦ εἰρημένου ποτὲ Αὐλωνίτου, δὲν δύναται ὁ κύριος Ἰακώβος μόνος νὰ ἐκπληρώσῃ ὅσον ἤθελον δύνασθαι δύο καὶ τρεῖς, ὡς κατὰ τὸ παρελθὸν, ἐξελέχθησαν παρ' ἡμῶν ἀπὸ τῆς 20 Μαρτίου 1594, καὶ ἐπεκυρώθησαν, εἴτε παρ' ἡμῶν, περιφανέστατοι κύριοι, εἴτε παρὰ τῶν ὑμετέρων προκατόχων, καὶ ἐπειδὴ ἐπιθυμοῦμεν τὴν συμπλήρωσιν τοῦ εἰρημένου ναοῦ, ἵνα δὲ μάλιστα μὴ ὑποπτεύῃ ὁ κόσμος ὅτι τὰ καθημερινῶς ὑπὸ τῶν εὐσεβῶν πρὸς τὴν εἰρημένην οἰκοδομήσιν ἀφιερούμενα χρήματα, πρὸς ἡμετέραν χρῆσιν μεταποιοῦμεν, ὅπερ ὑπῆρξε μία τῶν αἰτιῶν, δι' ἃς ἡμεῖς οἱ εἰρη-

(21) Κατὰ τὸν Μαρμωρᾶν ἡ οἰκοδομὴ τῆς ἐκκλησίας ἐτελειώθη τὸ ἔτος 1589, καὶ τὸ 1590 προστέθη τὸ κωδωνοστάσιον. (Marmora, Ist. di Corfù, σελ. 370). Ἐν τῷ ἐπισυναπτομένῳ ὅμως ἐγγράφῳ δηλοῦται ὅτι καὶ τὸ ἔτος 1594 ἐξελέχθησαν ἐπίτροποι διὰ τὴν οἰκοδομήν. Ἰποθετομεν λοιπὸν ὅτι τὸ 1589, ἡ οἰκοδομὴ εἶχε προχωρήσῃ μέχρι τοσοῦτου, ὥστε ἐτελέσθησαν τὰ ἐγκαίρια τοῦ ναοῦ, καὶ ὅτι διὰ τοῦτο ὁ Μαρμωρᾶς θεωρεῖ αὐτὴν τελειωμένην, μ' ὅλον ὅτι πολλὰ ὑπελείποντο ἵνα συμπληρωθῆ τὸ κτίριον τῆς ἐκκλησίας, καὶ ἐπομένως τὸ ἔργον τῆς οἰκοδομῆς ἐξηκολούθησεν ἀκόμη.

μένοι ἱερεῖς, ταπεινότατοι δοῦλοι ὑμῶν, περιφανέστατοι κύριοι, συνηνέσαμεν ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς εἰρημένης οἰκοδομῆς εἰς τὴν παρ' ἄλλων διαχείρισιν τοῦ πράγματος τούτου βλέποντες νῦν ἡμεῖς τὴν ἀνάγκην νέας ἐκλογῆς, ἐξαιτούμεθα ὅπως ὑμεῖς, περιφανέστατοι κύριοι, ἐπικυρώσητε ἐπίσης τὴν παρ' ἡμῶν γενομένην ἐκλογὴν εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ σεβασμίου κυρίου Νικολάου Λουκάνη καὶ τοῦ ἀρίστου κυρίου Περὸτα Πολίτου, οἵτινες, μετὰ τοῦ ἀρίστου κυρίου Ἰακώβου Τριβόλη, τῇ ἀξιότητι καὶ προθυμίᾳ αὐτῶν, δὲν θέλουσι λείψῃ νὰ ἐπισπεύσωσι τὴν συμπλήρωσιν τῆς οἰκοδομῆς, διὰ τῶν ἐν τῷ ταμείῳ εὐρισκομένων χρημάτων, καὶ διὰ τῶν παρὰ τῶν Χριστιανῶν κατὰ τὸ ἐξῆς προσφερομένων. Αὕτη δὲ ἡ ἐπικύρωσις νὰ γίνῃ ἐφ' ὄρω τοῦ νὰ μὴ δύνανται νὰ πράξωσιν οὗτοι νεωτερισμὸν τινα, ἐν τῷ εἰρημένῳ ναῷ, ἄνευ τῆς συναινέσεως καὶ τῆς συμμετοχῆς ἡμῶν, καὶ νὰ προσπαθῶσι πάντοτε τὴν ὠφέλειαν καὶ τὸ κέρδος αὐτοῦ, καθὼς τῷ ὄντι ἄλλο δὲν ἐπιθυμεῖται, καὶ μετὰ τῆς συνήθους ὑποχρεώσεως τοῦ νὰ δίδωσι λόγον τῆς διαχειρίσεώς των, καὶ τοῦ νὰ ὀρκισθῶσι νὰ μὴ λείψωσι τοῦ καθήκοντός των.

Πρὸς δὲ τὴν εὐμένειαν ὑμῶν, περιφανέστατοι κύριοι, ὑποκλινόμεθα. κ.τ.λ.

Τῆ α'. Ἰουνίου 1596.

Ἐνεφανίσθησαν ἐνώπιον τῆς περιφανεστάτης Κυβερνήσεως οἱ ἀνωειρημένοι αἰδέσιμοι Βουλγάρις, καὶ παρουσίασαν τὴν ἀνωτέρω αἴτησιν καὶ ἔχθεσιν, ἐξαιτούμενοι τὰ ἐν ἐκείνῃ, ἣν ἰδόντες καὶ ἀναγνώσαντες οἱ περιφανέστατοι κύριοι, καὶ θεωρήσαντες τὸ περιεχόμενον, ἐπεκύρωσαν τοὺς ἀνωειρημένους σεβασμίους κυρίους Νικόλαον Λουκάνην καὶ Περὸταν Πολίτην, μετὰ τοῦ σεβασμίου κυρίου Ἰακώβου Τριβόλη, ἐκλεχθέντας ἐπιτρόπους τῆς ἀνωμνηθείσης ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος, παρεντιθέμενοι τὴν ἐξουσίαν

τῆς ἀρχῆς αὐτῶν, ἕνεκα τῶν παρὰ τῶν εἰρημένων ἐπιτρόπων ὀφειλομένων ὄρων.

Τελευτήσαντος ἐν τούτοις τοῦ Παπᾶ Νικολάου, ἔμεινε μόνος ὁ Ἀρτέμιος, ὅστις διέταξε καὶ ἐτοιχοκλείσθη ἀνοιγμά τι, ὃν ἐν τῷ τοῦ Ἁγίου κουβουκλίῳ, θεωρήσας αὐτὸ ἀπρεπές. Ἐπειδὴ δὲ, διαταγῇ τῆς Κυβερνήσεως, τῇ αἰτήσῃ τῶν τότε ἐπιτρόπων, ἐπεβλήθη εἰς αὐτὸν ν' ἀποκαταστήσῃ τὸ ἀνοιγμα, ὡς ἦτο προηγουμένως, ἐπέπληξεν οὗτος αὐτοὺς δι' ἀναφορᾶς, τῇ 17 Σεπτεμβρίου 1604, ἐχούσης ὡς ἐφεξῆς.

Ὅτι οἱ μεγολοπρεπεῖς κύριοι οὐδεμίαν ἔχουσιν ἐξουσίαν, ἵνα ἀπαγορεύσωσιν ἢ προστάξωσιν εἰς ἡμᾶς πράγμα τι ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ἐκκλησίᾳ· εἶναι μάλιστα ὑπόχρεοι, ἐν τῇ περὶ τὴν οἰκοδόμησιν ἐπιστάσιᾳ αὐτῶν, νὰ μὴ νεωτερίσωσι τι, ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ἐκκλησίᾳ, ἄνευ τῆς παρ' ἡμῶν ἀδείας, διότι ἡμεῖς ἐξελέξαμεν αὐτοὺς πρὸς ἡμετέραν ἐξασφάλισιν, καὶ πρὸς ἐλάττωσιν τοῦ κόπου ἡμῶν. κ.τ.λ.

Ὡστε ἀπεφασίσθη ὑπὲρ αὐτοῦ, καὶ τὸ ἀνοιγμα μένει εἰσέτι τετοιχισμένον.

Μετέπειτα δὲ, τὸ ἔτος 1605, Ἀρτέμιος ὁ Βούλγαρις, κοσμηθεὶς διὰ τῆς ποιμαντικῆς ἀξίας μεγάλου πρωτοπαπᾶ τῆς πόλεως καὶ νήσου, καὶ ἐξακολουθῶν ν' ἀπολαύῃ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ πάντων τῶν ὑπὸ τῶν προγόνων αὐτοῦ ἀπολαυομένων, ἔκρινεν ἀπρεπές τὸ νὰ φέρηται ἐν ταῖς λιτανείαις, ὡς ἐγένετο ἕως τότε, τὸ περικλεές λείψανον τοῦ Ἁγίου εἰς τὰς ἀγκάλας ἐνὸς μόνου ἱερέως ἀσχεπές, διὸ καὶ

τὸ σεπτὸν αὐτοῦ πρόσωπον, ἕνεκα τοῦ πλήθους τῶν λαμπάδων καὶ τῶν θυμιαμάτων, εἶχε γίνεαι μαυρωπὸν, ὡς σήμερον φαίνεται. Κοινοποιηθέντος δὲ τοῦ εὐσεβοῦς τούτου σοχασμοῦ τῆς αὐτοῦ αἰδεσιμότητος, ἡ ἰδιαιτέρα εὐλάβεια Θωμᾶ τοῦ Μοτζάνεγα, ἐκ Κύπρου τὸ γένος ἔλκοντας, συνέδραμεν ὅπως φερθῆ ἔκ Βενετίας ἡ κρυσταλλίνη θήκη, ἐντὸς τῆς ὁποίας ἐκτίθεται κατ' ἔτος τὸ ἔνδοξον λείψανον, τρεῖς μὲν ἡμέρας, κατὰ τὴν ἱεράν τοῦ Ἁγίου ἑορτήν, τέσσαρας δὲ, κατὰ τὰς ἑορτὰς τοῦ Μεγάλου Πάσχα, συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς τοῦ Μεγάλου Σαββάτου, ὡς προσδιορίζεται διὰ τῆς ἀνωμνησθείσης διαθήκης τῆς αἰοιδίου Ἀσιμίνης Βουλγάρεως· ἔτι δὲ κατὰ τὴν Κυριακὴν τῶν Βαίων, καθ' ἣν γίνεται λαμπρὰ λιτανεῖα κύκλω τῆς πόλεως, εἰς ἀνάμνησιν τῆς λυτρώσεως ἐκ τῆς πανώλους, ἐξ ἧς ἐκινδύνευσεν ἡ ἐξολοθρευθῆ ὁ εὐσεβὴς οὗτος λαός (22). Εἰς πάσας δὲ τὰς τελε-

(22) Καταχωρίζομεν ἐνταῦθα, περὶ τῆς ἐτησίου λιτανείας τῆς Κυριακῆς τῶν Βαίων, τὴν ἀναφορὰν τῶν Συνδίκων καὶ τὴν ἀπόφασιν τῆς Κυβερνήσεως Κερκύρας. Τὸ Ἰταλικὸν κείμενον ἐξεδόθη ἐν τῷ ἐπὶ Βενετῶν τυπωθέντι βιβλίῳ περὶ τῶν ὑποθέσεων τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου καὶ τῆς οἰκογενείας τῶν Βουλγάρων. Per la famiglia Bulgari juspatronaria della Chiesa e Glorioso Corpo di San Spiridion in Corfù. Al Taglio.

Περιφανιστάτη Κυβέρνησις Κερκύρας.

Ἐφοῦ κατὰ διαταγὴν ὑμῶν, περιφανέστατοι κύριοι, ἐτελέσθη πάνδημος λιτανεῖα μετὰ τοῦ λειψάνου τοῦ ἔνδοξου Ἁγίου Σπυρίδωνος, τὴν παρελθούσαν Κυριακὴν τῶν Βαίων, ἕνεκα τῆς πανώλους ἣτις εἶχεν ἐνσκήψῃ εἰς τὴν πόλιν ταύτην, καὶ θαυμασίως, διὰ τῆς χάριτος Κυρίου τοῦ Θεοῦ καὶ διὰ τῆς μεσιτεύσεως τοῦ πολυτιμωτάτου καὶ ἱερωτάτου τούτου λειψάνου τοῦ ῥηθέντος Ἁγίου, ἔπαυσεν, καὶ ἐν ὀλίγῳ καιρῷ ἠλευθερώθημεν· ἐπειδὴ

τὰς ταύτας παρευρίσκονται καὶ οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς κυβερνήσεως, πολλακίς καὶ ὁ λατίνος Ἀρχιεπίσκο-

εῖναι νῦν πρέπον νὰ ἐξακολουθῆ ἡ τέλεσις τῆς ῥηθείσης λιτανείας, κατὰ πᾶν ἔτος, τὴν αὐτὴν ἡμέραν τῆς Κυριακῆς τῶν Βαίων, ἵνα ἐν παντὶ χρόνῳ καὶ εἰς ἕνα ἕκαστον, οἷαςδήποτε ἡλικίας ὄντα καὶ ἐσόμενον, τηρηθῆ ἐν τῇ μνήμῃ τὸ μέγα θαῦμα τοῦ πύλορημένου τούτου Ἁγίου, καὶ ἡ ῥηθεῖσα λιτανεῖα νὰ τελεῖται μετὰ τῆς αὐτῆς μεγαλοπρεπειᾶς, καὶ τὸ ῥηθὲν ἀγιώτατον λείψανον νὰ διέρχεται τὰ μέρη τῆς πόλεως, ὡς ἐγένετο τότε, ἀρχομένης τῆς ῥηθείσης λιτανείας ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας, ὅπου μέλλει νὰ τελειώσῃ· ζητοῦμεν ἡμεῖς οἱ Σύндικοι, ἐν ὀνόματι τῆς ἐντιμωτάτης ταύτης Κοινότητος, ἀφωσιωμένης δούλης ὑμῶν, περιφανέστατοι κύριοι, νὰ εὐαρεστηθῆτε νὰ διατάξητε, νὰ τελεῖται ἡ λιτανεῖα αὕτη καθ' ὅσον τρόπον ἐτελέσθη τότε, εἰς δόξαν Κυρίου τοῦ Θεοῦ, εἰς τιμὴν τοῦ ῥηθέντος Ἁγίου Σπυρίδωνος, καὶ πρὸς διάσωσιν τῆς Γαληνοτάτης Πολιτείας.

Ἰνα δὲ, κατ' οὐδένα καιρὸν, οὐδεμία τῶν ἀδελφοτήτων ἐκείνων, αἵτινες συνεκρότησαν ἤδη τὴν λιτανεῖαν, δυνηθῆ νὰ ἀποσυρθῆ καὶ προφασισθῆ, ν' ἀποφανθῆτε, ὑποχρεοῦντες αὐτὰς εἰς τὴν ῥηθεῖσαν λιτανεῖαν, κατὰ τὴν ἀγιωτάτην ἐκείνην ἡμέραν, ἐπὶ ποινῇ εἰς εἰσδημίαν τῶν αὐτῶν ἀδελφοτήτων ἢ ελεε πικρακοῦση, δουκάτων εἰκοσιν, ἅτινα θέλουσι ληφθῆ ἀπὸ τοῦ ἐπιτρόπου τῶν ἐκκλησιῶν, καὶ τεθῆ εἰς τὸ ταμεῖον τῶν οἰκοδομῶν τοῦ ῥηθέντος Ἁγίου.

Τὸ ἀγιόγραφον τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος—Τὸ ἀγιόγραφον τῶν ραπτῶν—Τὸ ἀγιόγραφον τῶν ὑποδηματοποιῶν—Οἱ ἀδελφοὶ τῆς ἐκκλησίας τῆς Δεσποίνης ἡμῶν τῆς Σπηλαιωτίσσης.—Οἱ ἀδελφοὶ τῆς Δεσποίνης ἡμῶν τῆς Ἀντιδουნიωτίσσης—Τὸ ἀγιόγραφον τοῦ Ἁγίου Νικολάου—Ὁ Αἰδεσιμώτατος Πρωτοπαπᾶς μετὰ τοῦ Κλήρου αὐτοῦ.

Τῆ 21 Ἰουνίου 1630.

Ἡ περιφανιστάτη Κυβέρνησις ἐδρεύουσα κ.τ.λ. Θεωρήσαντες τὴν ἀνωτέρω αἴτησιν, γενομένην παρὰ τῶν ἐντιμωτάτων κυρίων Συνδίκων τῆς μεγαλοπρεποῦς ταύτης Κοινότητος, οἱ περιφανέστατοι κύριοι παρεδέχθησαν καὶ ἐπεδοκίμασαν αὐτὴν, ὡς ἔχει καὶ ὑπάρχει, ἀποφαινόμενοι, ἵνα κατ' ἔτος καὶ ἐπὶ παντὸς τελεῖται ἡ λιτανεῖα πανδήμως καὶ μετὰ τῶν ἀδελφοτήτων ὡς ἐν τῇ αὐτῇ αἰτήσει δηλοῦται.

Ἰωάννης Πριούλης Βάϊλος

Νικόλαος Ζάνης Σύμβουλος.

Ἰάκωβος Δὰ Ρίβα Σύμβουλος.

πος, πρὸς τοὺς ὁποίους, ὡς καὶ πρὸς τὸν Πρωτοπά-
 πᾶν καὶ τὸν κληρὸν, διανέμονται κηρία, ὡς ἐπίσης, ἀ-
 πὸ τοῦ ἔτους 1658, εἰς τοὺς ἐπιτρόπους, δικαστὰς,
 συνδίκους καὶ διερμηνέα. Οὐδεμία δὲ ἐν τῇ πόλει ταύ-
 τη γίνεται τελετὴ, φθάνουσα εἰς τὴν μεγαλοπρέ-
 πειαν τῶν ἀνωμνησθεισῶν, διὰ τὴν ἀνέκφραστον εὐ-
 λάθειαν, ἣν οἱ πιστοὶ τρέφουσι πρὸς τὸ λείψανον τοῦ
 θαυματουργοῦ ἐκείνου προστάτου οὐχὶ μόνον τῆς
 Κερκύρας, ἀλλὰ παντὸς τοῦ στόλου, καὶ ἀπάσης τῆς
 ἐν τῇ Ἀνατολῇ Χριστιανοσύνης, ὡς μαρτυρεῖται διὰ
 τοῦ πλήθους τῶν εἰς τὸν περικλεῆ ἐκείνον ναὸν
 προσφερομένων δώρων, καθ' ἃ ὑπερτεροῦσι μεγά-
 λως οἱ ἀλλοδαποὶ, περιλαμβανομένης καὶ τῆς Βενε-
 τικῆς εὐγενείας, ἐπειδὴ οὔτε ἀρχηγὸς κατὰ θάλασ-
 σαν, οὔτε ἀντιπρόσωπος κατὰ γῆν ὑπάρχει, μὴ εἰς
 τὸν Σπυριδῶνα ἀφιερῶν ταπεινῶς τ' ἀναθήματα.

Εἰς τὰς λιτανείας φέρεται συνήθως τὸ θαυμα-
 τουργὸν τοῦ Ἀγίου λείψανον ὑπὸ τεσσάρων ἱερέων,
 ὧν δύο μὲν κτήτορες, δύο δὲ μοναχοὶ τῆς τάξεως
 τοῦ Ἀγίου Βασιλείου, ὡς μετέπειτα προσδιωρίσθη
 διὰ θεσπίσματος τῆς κυβερνήσεως, τοῦ Προβλεπτοῦ
 καὶ Καπιτάνου, τὸ ἔτος 1639, τῇ 8 Ἀπριλίου, ὡς
 ἔπεται.

Οἱ περιφανέστατοι κύριοι ἀπεφάνθησαν, ὅτι κατὰ τὰς λι-
 τανείας τὸ ἅγιον λείψανον θέλει αἵρεσθαι καὶ φέρεσθαι ὑπὸ
 δύο αἰδεσίμων ἱερέων, κτητόρων τῆς εἰρημένης ἐκκλησίας,
 καὶ ὑπὸ δύο ἱερομονάχων, διαφωνοῦντος ὁμῶς τοῦ περιφανε-
 στάτου κυρίου συμβούλου Φαλερίου, ὅστις ἀπορρίπτει τὴν

αἴτησιν τῶν ἱερομονάχων, ἕνεκα τοῦ πατρωνικοῦ δικαϊώμα-
 τος τῆς οἰκογενείας τῶν Βουλγάρων.

Ἡ ἀπαίτησις αὕτη τῶν μοναχῶν, τοῦ νὰ φέρωσι
 τὸ ἅγιον λείψανον εἰς τὰς λιτανείας, στηρίζεται εἰς
 τὴν ἀξίωσιν, ὅτι δῆθεν ὁ Ἅγιος Σπυριδῶν ἀνῆκεν εἰς
 τὴν μοναχικὴν τάξιν τοῦ Ἀγίου Βασιλείου. Ἄλλ' ἀ-
 πατῶνται κατὰ τοῦτο, διότι ὁ ἡμέτερος Ἅγιος, ὅτε
 παρευρέθη εἰς τὴν ἐν Νικαίᾳ Σύνοδον, συγκροτηθεῖ-
 σαν τὸ Σωτήριον ἔτος 325, ἦτο ἤδη γέρον, ὡς μαρ-
 τυροῦσιν ὁ Ρουφῖνος καὶ ὁ Σωζόμενος, ὥστε δὲν ἠ-
 δύνατο νὰ ζήσῃ μέχρι τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν καθιδρύθη
 ἡ μοναχικὴ τάξις τοῦ Ἀγίου Βασιλείου, μεταλλά-
 ξαντος τὸν βίον τοῦτον τὸ Σωτήριον ἔτος 378, ἐν ἡ-
 λικίᾳ τεσσαράκοντα πέντε ἐτῶν. Πιθανώτερον ἴσως
 ἤθελε δυνηθῆ τις νὰ θεωρήσῃ τὸν Σπυριδῶνα ἀνή-
 κοντα εἰς τὴν τάξιν τοῦ συγχρόνου αὐτοῦ ἀναχωρη-
 τοῦ Παχωμίου, λαβόντος ἐν τῇ ἐρήμῳ, ὡς περ ποτὲ
 ὁ Μωϋσῆς, θείους νόμους, περὶ τοῦ μοναχικοῦ βίου,
 ὡς, πρὸς τοὺς ἄλλοις, ἀναφέρει καὶ ὁ Σούριος.

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τούτου. Τὸ δὲ ἔτος 1608, κυ-
 βερνήσας ὡς ἀγαθὸς ποιμὴν τὴν ἐκκλησίαν αὐτοῦ ὁ
 Ἀρτέμιος, πλήρης ἐτῶν, ἐκλήθη παρὰ Κυρίῳ τῷ
 Θεῷ· κατέλιπε δὲ τρεῖς υἱοὺς, Χριστόδουλον, Πέτρον
 καὶ Οὐίκτορα, καὶ τοὺς τρεῖς λαϊκοὺς, ὥστε ἐν τῇ
 οἰκογενείᾳ τῶν Βουλγάρων διέλιπεν ἡ ἱεροσύνη, μέ-
 χρι τοῦ ἔτους 1617, καὶ ἠναγκάσθησαν οἱ κτήτορες
 νὰ ἐκλέξωσιν ἐφημέριον τῆς ἐκκλησίας αὐτῶν ἀλλό-

τριον τῆς οἰκογενείας των. Συνέβη δὲ τότε εἰς αὐ-
τοὺς, ὡς περ ἀναγινώσκομεν περὶ τοῦ Λάκωνος πα-
ρὰ τῷ Θεοκρίτῳ·

«Θρέψαι καὶ λυκιδεῖς, θρέψαι κύνας ὡς τυ φάγωντι.» (*)

Ὁ ἐφημέριος οὗτος, τῇ εἰσηγήσει τῶν φθονούν-
των τὸ πολύτιμον πατρωνικὸν δικαίωμα τῶν Βουλ-
γάρων, προὐκάλεσε διενέξεις, ὅθεν προῆλθον δύο
σοβαραὶ εἰς τοῦτο ζημίαι· ἡ πρώτη ὑπῆρξεν, ὅτι ἀπη-
τήθη ἔκτοτε, διὰ τοὺς γινομένους ἱερεῖς τῆς ἐκκλη-
σίας τοῦ Ἁγίου, ἢ παρὰ τῶν κυβερνητῶν τῆς πόλεως
ἐπικύρωσις, ὥστε οἱ ἐκλεγόμενοι ὤφειλον πάντοτε
νὰ ἀρέσκωσιν εἰς τούτους. Ἡ ἐπὶ τῆς μεταξὺ τῶν
κτητόρων καὶ τοῦ ἀλλοτρίου ἐφημερίου διενέξεως ἀ-
πόφασις εἶναι ἡ ἐξῆς.

Τῇ 30 Ἰανουαρίου 1615.

Ἡμεῖς, περιφανεστάτη Κυβέρνησις, καὶ ὁ περιφανέστατος
Προβλεπτῆς καὶ Καπιτάνος, ἀπόντος τοῦ ἐκλαμπροτάτου κυ-
ρίου συμβούλου Φαλερίου. Ἀκροασθέντων ἐν συζητήσει, ἀφ'
ἐνδὸς μὲν τοῦ κυρίου Χριστοδούλου Βουλγάρως, ἐν ὀνόματι
αὐτοῦ καὶ ὁμοδίκων, ἀφ' ἐτέρου δὲ τοῦ αἰδεσίμου παπᾶ Δημη-
τρίου Δούση. κ.τ.λ. Ὁ περιφανέστατος Βάσιλος καὶ ὁ περιφανέ-
στατος κύριος Προβλεπτῆς καὶ Καπιτάνος ἀπεφάσισαν νὰ μεί-
νωσιν οἱ κύριοι Βουλγάρεις καὶ ὁμοδικοὶ, κύριοι τοῦ πατρωνικοῦ
δικαιώματος, ὀφείλοντες ὁμῶς νὰ ἐκλέξωσιν ἱερέα, ἐν τῇ εἰ-
ρημένῃ ἐκκλησίᾳ, ἐντὸς προθεσμίας δεκαπέντε ἡμερῶν, ἐπι-
δοκιμασθησόμενον ὑπὸ τῶν αὐτῶν περιφανεστάτων κυρίων. Μὴ
εὕρισκομένου δὲ ἱερέως, κατ' ἀρέσκειαν τῶν αὐτῶν περιφανε-
στάτων κυρίων, ὀφείλει νὰ ἐξακολουθήσῃ ὁ αὐτὸς αἰδέσιμος
Δούσης ἐφημερεύων ἐν τῇ αὐτῇ ἐκκλησίᾳ. Διαδηλοῦται

(*) Θεοκρίτ. Εἰδύλλ. ἐ. σίχ. 38.

δὲ, ὅτι ὁ περιφανέστατος κύριος σύμβουλος Λιπαμάνος δὲν
συμμορφοῦται πρὸς ταῦτα, γνωμοδοτῶν τὴν παραδοχὴν τῆς
αἰτήσεως τῶν εἰρημένων Βουλγάρων.

Τῇ 2 Φεβρουαρίου, τοῦ ἔτους 1615, Χριστό-
δουλος ὁ Βούλγαρις, ἐν ὀνόματι αὐτοῦ καὶ τῶν
ὁμοδίκων του, ἐνεφανίσθη καὶ ἐζήτησε νὰ σημει-
ωθῇ, ὅτι ἐκκαλεῖται πρὸς τὴν ὑπερτέραν ἀρχὴν
κατὰ τῆς ἀνωτέρω ἀποφάσεως. Ἐπειδὴ δὲ δὲν
ἠδυνήθη νὰ προβῇ τότε ἡ ἐκκλησις, καὶ ἐπειδὴ ἐν-
τοσούτῳ ὁ Πέτρος, εἰς τῶν ἀδελφῶν Βουλγάρων,
ἔμελλε νὰ λάβῃ τὸν ἱερατικὸν βαθμὸν, ἠναγκά-
σθη καὶ οὗτος, πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς ἀνωτέρω ἀπο-
φάσεως, νὰ ἐπιδοκιμασθῇ ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως, με-
τὰ τῆς διαφορᾶς ὅμως, ὅτι ὁ ξένος ἐφημέριος εἶχε
τὰς ἀποφορὰς περιορισμένας καὶ προσδιωρισμένας,
ὡς φαίνεται ἐκ τοῦ συμβολαίου τῆς 27 Αὐγού-
στου 1613, ἐν ταῖς πράξεσι Φραγκίσκου Βρισι-
γιώτη συμβολαιογράφου· Πέτρος ὁ Βούλγαρις, ὁ-
μῶς, ὡς πάτρων, ἔγινε παραδεκτὸς μετὰ ἐξουσίας
ν' ἀπολαύῃ αὐτὰς πληρέστατα, ὡς ἀληθῆς κτήτωρ.
Ἡ ἀπόφασις τῆς κυβερνήσεως εἶναι ἡ ἐξῆς.

Ἡμεῖς, Κυβέρνησις τῆς Κερκύρας, Προβλεπτῆς καὶ Καπιτάνος.

Ἐπειδὴ οἱ ὁμοδικοὶ τῆς οἰκογενείας τῶν Βουλγάρων, ἐκ
τῆς πόλεως ταύτης, ὡς κτήτορες τῆς ἐκκλησίας τοῦ ἐνδό-
ξου Ἁγίου Σπυρίδωνος, ἐξέλεξαν τὸν αἰδεσιμότατον παπᾶ
Πέτρον Βούλγαριν, ἕνα τῶν αὐτῶν ὁμοδίκων, ὡς φαίνεται ἐκ
τῶν γενομένων σημειώσεων ἐν τῇ ἡμετέρᾳ καγκελλαρίᾳ, ἐπί-
σης δυνάμει τῆς ἡμετέρας προκηρύξεως, καὶ ἐπειδὴ πρέπει
νὰ ἐπιδοκιμαζῆται πάντοτε ὑπὸ τῶν ἀντιπροσώπων τῆς Αὐ-

τοῦ Γαληνότῃτος ἢ παροῦσα καὶ πᾶσα ἄλλη ἐκλογὴ, γνωρίζοντες ὅμως ἡμεῖς πόσον δικαίως καὶ ἐλλόγως ἐγένινεν ἢ παροῦσα, τόσον διὰ τὰ ἔντιμα καὶ ἄξια προσόντα τοῦ ἐκλεγμένου, ὅσον διότι εἶναι οὗτος τῆς αὐτῆς οἰκογενείας τοσοῦτον ἀξιομίσθου καὶ ἐνδιαφερομένης περὶ τοῦ λειψάνου, λόγος μόνος δυνάμενος καὶ ὀφείλων πάντοτε νὰ παρακινήσῃ ἕκαστον νὰ προτιμήσῃ τοῦτον τῆς οἰκογενείας ὑπὲρ πάντα ἄλλον, διὰ τοῦτο παρεδέχθημεν, ἐπεδοκιμάσαμεν καὶ ἐπεκυρώσαμεν τὴν ἐκλογὴν ταύτην, ὥστε νὰ δύναται ν' ἀπολαύῃ ὅλας αὐτὰς τὰς ὠφελείας, τὰς χρήσεις καὶ τὰς ἀποφορὰς, ὅσαι προσήκουσι καὶ ἀνήκουσιν εἰς ἀληθῆ κύριον καὶ ἐφημέριον, καὶ ὡς ἀπήλαυσαν πάντοτε οἱ ἄλλοι προκάτοχοι καὶ πρόγονοι αὐτοῦ. Βέβαιοι ὄντες, ὅτι παρ' αὐτοῦ θέλει ἐκτελεῖσθαι ἢ ἔντιμος λειτουργία τῶν ἁγίων μυστηρίων καὶ τῶν θείων ἱερουργιῶν, ὡς ἀρμόζει εἰς τὴν θείαν λατρείαν καὶ εἰς τὴν μεγάλην εὐλάβειαν, ἣτις διηνεκῶς ἐξασκεῖται ἐν αὐτῇ Διατάττομεν δὲ εἰς τὸν αἰδέσιμον πατᾶ Δημήτριον Δούσην, πρῶην ἐφημέριον, νὰ παραδώσῃ εἰς τὸν εἰρημένον αἰδέσιμον Βούλγαριν πάντα τὰ ἄμφια καὶ πᾶν ὅ,τι ἀνήκει εἰς τὴν εἰρημένην ἐκκλησίαν, ἅτινα παρεδόθησαν εἰς αὐτὸν, ὑπὲρ τῶν σεβασμίων κυρίων ἐπιτρόπων, διαταγῆ τῶν ἡμετέρων προκατόχων, δίδοντες εἰς τὸν εἰρημένον Δούσην τὴν ἄδειαν ν' ἀναχωρήσῃ.

Ἐδόθη τῇ 3 Μαρτίου 1617.

Ἰερώνυμος Δοροδάρος, Βαῖλος.

Ἀντώνιος Κιουράν, Προβλεπτής καὶ Καπιτάνος.

Βικέντιος Βραγαδῖνος, Σύμβουλος.

Ὀκταβιανὸς Βατάλιας, Σύμβουλος.

Νικόλαος Καβοδίστριας, φύλαξ.

Δὲν ἠὲν ἡχαριστήθη ἢ οἰκογένεια τῶν Βουλγάρων διὰ τοῦ θεσπίσματος τούτου, καὶ τοὶ παραχωροῦν-

τος τὴν ἀπόλαυσιν ὅλων τῶν ὠφελειῶν, καὶ ἀποφορῶν, ὑπὸ τῶν προγόνων αὐτῆς ἀπολαυομένων. Προσήχθη λοιπὸν ἢ ἐκκλησίαις ἐνώπιον τοῦ Γενικοῦ Προβλεπτοῦ Ἰούστου Ἀντωνίου Βελενίου, καὶ ἐν δικαστικῇ συζητήσῃ, μετὰ τοῦ δημοσίου συνηγόρου, ἐπεμβάντος ὑπὲρ τῶν κυβερνητῶν, ἐπέτυχεν ἢ οἰκογένεια αὕτη τὴν ἀκύρωσιν τῆς μνησθείσης ἀποφάσεως, καὶ τὴν ἐξασφάλισιν τοῦ πατρωνικοῦ δικαιώματος τῶν Βουλγάρων, ἀναγνωρισθέντος ἐλευθέρου, ἀπολύτου καὶ ἀνεξαρτήτου, ἐπειδὴ σκοπὸς τῆς Γαληνοτάτης Πολιτείας εἶναι ν' ἀπολαμβάνῃ ἕκαστος ἐλευθέρως ἐν τῷ κράτει αὐτῆς τὰ ἑαυτοῦ. Ἡ ἀπόφασις εἶναι ἢ ἐξῆς.

Τῇ 18 Δεκεμβρίου 1621 ἔ. ν. Κερκύρα.

Ὁ περιφανέστατος καὶ ἄριστος κύριος Ἰούστος Ἀντώνιος Βελένιος, Γενικός Προβλεπτής τῆς Ἰσρίας, Δαλματίας καὶ Ἀλβανίας ἐν τῷ Κόλπῳ, καὶ τῶν τριῶν νήσων τῆς Ἀνατολῆς, μετ' ἐξουσίας Γενικοῦ κατὰ θάλασσαν Καπιτάνου, ἐδρεῶν κ.τ.λ. Ἀκούσας ἐν δικαστικῇ συζητήσῃ, ἀφ' ἐνὸς μὲν τὸν κύριον Χριστόδουλον Βούλγαριν, ἐν ὀνόματι αὐτοῦ, ἀδελφῶν καὶ ἄλλων ὁμοδικῶν τῆς πατρωνείας τῆς ἐκκλησίας τοῦ ἐνδόξου Ἁγίου Σπυρίδωνος, αἰτοῦντα τὴν ἀκύρωσιν τῆς ἀποφάσεως τῆς περιφανεστάτης Κυβερνήσεως, Προβλεπτοῦ καὶ Καπιτάνου, τῆς 30 Ἰανουαρίου 1615, κατὰ τὸ μέρος ἐκεῖνο (διότι κατὰ τὸ λοιπὸν ἢ εἰρημένη ἀπόφασις διακρατεῖ τὴν οἰκογένειαν ἐν τῷ δικαιώματι αὐτῆς) ἔνθα οἱ εἰρημένοι περιφανέστατοι κύριοι ἐπιφυλάττουσιν εἰς ἑαυτοὺς τὴν ἐπιδοκιμασίαν τοῦ ἱερέως· μὴ συμμορφουμένου εἰς ταύτην τοῦ περιφανεστάτου συμβούλου Λιπαμάνου, καθὸ ἀποφάσεως ζημιούσης τὰ δικαιώ-

ματα τῶν Βουλγάρων, ἅτινα οὗτοι ἔχουσιν ἐν τῇ εἰρημένῃ ἐκκλησίᾳ· ἀφ' ἐτέρου δὲ ἀκούσας τὸν ἄριστον δημόσιον συνήγορον, ὑπὲρ τοῦ συμφέροντος τῆς εἰρημένης περιφανεστάτης Κυβερνήσεως, ζητοῦντα τὴν ἐπικύρωσιν τῆς εἰρημένης ἀποφάσεως, διὰ τοὺς ἐπιφερθέντας καὶ ἀναφερθέντας λόγους καὶ αἰτίας· Θεωρήσας τὴν εἰρημένην ἀπόφασιν μετὰ τῶν ἐγγράφων, ἅτινα ἐπικαλεῖται· Θεωρήσας μίαν κλήσιν διὰ κηρύξεως, γενομένην, αἰτήσῃ τῶν εἰρημένων κυρίων Βουλγάρων, ἐν ὀνόματι, ὡς ἀνωτέρω, πρὸς πάντας τοὺς δυναμένους νὰ ἐνδιαφέρωνται ἐν τῇ τοιαύτῃ ἀποφάσει· Θεωρήσας ἔγγραφα τινὰ περὶ τόπων ἀποκτηθέντων ὑπὸ τοῦ ποτὲ Σταματίου Βουλγάρειος, ἐν ὀνόματι τῆς ἐκκλησίας, ὡς κτήτορος καὶ οἰκοδομητοῦ αὐτῆς, ὅπου αὕτη τὸ πρῶτον ὑπῆρξεν, γενομένηνα τὸ 1541, Νοεμβρίου 16, παρὰ τῷ κυρίῳ Πέτρῳ Βραγιανίτῃ συμβολαιογράφῳ, καὶ τὸ 1543, Ἰουνίου 27, παρὰ τῷ κυρίῳ Ματθαίῳ Παραστάτῃ συμβολαιογράφῳ· Θεωρήσας τὰ δελτία τῆς παραδόσεως τοῦ γηπέδου, ὅπου, κατὰ τὸ παρὸν, εἶναι οἰκοδομημένη ἡ ἐκκλησία, ἐγερεῖσα κατ' ἀρχάς ὑπὸ τοῦ εἰρημένου ἱερέως ἐκ σανίδων, παραδόσεως γενομένης, ἀντὶ τοῦ τόπου τῆς ἤδη καταστραφείσης, εἰς τοὺς αἰδεσίμους ἀδελφούς παπᾶ Νικόλαον καὶ Ἀρτέμιον Βουλγάρεις, μετὰ τὴν νέαν δόξωσιν, τὴν γενομένην, κατὰ τὸ 1577, τῇ 4 Δεκεμβρίου· Θεωρήσας ἐπίσης πολλὰ ἄλλα ἔγγραφα, προσαχθέντα ὑπὸ τῶν μερῶν, ἐν τῇ συζητήσει, δι' ὧν ἀποδεικνύεται τὸ πατρωνικὸν δικαίωμα τῶν εἰρημένων Βουλγάρων, τόσον ἐπὶ τοῦ εἰρημένου ἀγίου λειψάνου, ὅσον ἐπὶ τῶν γηπέδων καὶ οἰκοδομῶν τῆς ἐκκλησίας, καὶ διὰ τὴν ἀρχαίαν καὶ διηνεκή κατοχὴν καὶ κυριότητα ἐπιβεβαιωθεῖσαν ὑπὸ δημοσίων ἐπικυρώσεων· Ἡ περιφανεστάτη αὐτοῦ Ἐξοχότης ὄσα δεῖ ἰδῶν, κ.τ.λ. ἠκύρωσε τὴν εἰρημένην ἀπόφασιν τῆς 13 Ἰανουαρίου κατὰ τὸ μέρος ὅπου ἡ περιφανεστάτη Κυβέρνησις, Προβλεπτὴς καὶ Καπιτάνος, ἐπιφυλάττει εἰς ἑαυ-

τὴν τὴν ἐπικύρωσιν τοῦ παρὰ τῶν κητόρων ἐκλεγομένου ἱερέως, δρίζουσα ν' ἀφίνεται πάντοτε εἰς τοὺς κήτορας ἐλευθέρα καὶ ἀπόλυτος ἡ ἐκλογή τοῦ ἱερέως, ἀνευ ἄλλης ἐπικυρώσεως.

Ἰουστός Ἀντώνιος Βελέγιος, Γενικὸς Προβλεπτὴς.

Ἰωάννης Βαπτιστὴς Μαρτινέλλης,
Βοηθὸς τῆς Γραμματείας.

Τοιοτοτρόπῳ ἱκανοποιηθείσης τῆς πρώτης κατὰ τοῦ κτητορικοῦ δικαιώματος ἐπιφερθείσης ζημίας, ἔμεινεν ἡ δευτέρα, ἡγουν ἡ παρὰ τῆς κυβερνήσεως ἐπικύρωσις τῶν ἐπιτρόπων, οἵτινες, εἰσαχθέντες τῇ 5 Μαρτίου 1613, ἐπεκυρώθησαν τῇ 17 Μαΐου ὑπὸ τῆς ἐξουσίας, ἐπὶ τῇ προφάσει ὅτι δὲν ὑπῆρχεν ἱερεὺς τῆς οἰκογενείας, καὶ ὅτι ἐκ τούτου, ὡς ἐλέγετο, οἱ λαϊκοὶ ἀπήλαυον τὰς ἀποφορὰς τῆς ἐκκλησίας, αἵτινες, ὑπὸ τῶν Συνοδικῶν διατάξεων καὶ ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Γραφῆς, προσδιορίζονται εἰς μόνον τοὺς κληρικούς. Διετείνετο δὲ περὶ τούτου ἡ τότε κυβέρνησις, «ὅτι ἤθελε νὰ ἄρῃ τοιαύτην κατάχρησιν, οὐχὶ »ἐπ' ἄλλῳ δικαίωματι, ἐξουσία ἢ δικαιοδοσία, ἀλλὰ »μόνον ὡς κυβέρνησις καὶ φύλαξ τῆς πόλεως ἀπάσης». Αὗται εἶναι λέξεις τοῦ ἐντάλματος τῆς 18 Φεβρουαρίου 1613 (23). Ἐπὶ δὲ τῆς ἐγκαθιδρύσεως τῶν αὐτῶν ἐπιτρόπων ἔλεγε τὰ ἐξῆς· «Ὅτι »διὰ τῆς ἐξουσίας ἣν ἔχει (ἡ κυβέρνησις) ἐπὶ τοῦ ἀνα»τολικοῦ θρησκευματος, συμφώνως μετὰ τῶν συν»ταγμάτων τῶν Ἀγίων Πατέρων καὶ τῶν θεσπισμά-

(23) Δι' οὗ πιθανῶς διετάττετο ἡ τῶν ἐπιτρόπων ἐκλογή.

»των τῶν ἱερῶν καὶ ἁγίων Συνόδων, τῶν ἀφορῶν-
 »των τὸ ἀντικείμενον τοῦτο, καὶ ἰδίως, συμφώνως
 »μετὰ τοῦ θεσπίσματος τῆς πρώτης ἐν Νικαίᾳ Συ-
 »νόδου, ἔνθα παρευρίσκετο καὶ οὗτος ὁ Ἅγιος Πα-
 »τῆρ, μεταξὺ τῶν συγκροτησάντων αὐτὴν τριακο-
 »σίων δεκαοκτῶ Ἁγίων Πατέρων· θεωροῦντες βέ-
 »βαιον ὅτι ὁ, περ ἐπεδοκίμασε καὶ διέταξεν, ὑπάρχων
 »ἐπὶ γῆς, νῦν ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἐπιθυμεῖ νὰ γινώσκη
 »ἐκτελούμενον, καὶ πολλῶ μᾶλλον πιστεύοντες ὅτι
 »ἐν ᾧ ὁ Ἅγιος ὕψωσε τὴν φωνὴν αὐτοῦ, λέγων γέ-
 »νοιτο, γένοιτο, ὅτε ἐν τῇ ἁγίᾳ ἐκείνῃ Συνόδῳ
 »ἀνεθεματίζοντο ὅσοι λαϊκοὶ ἐλάμβανον καὶ μετέ-
 »βαλλον εἰς ἰδίαν αὐτῶν ἡμεῶν χρῆσιν τὰς πρὸς τὸν Θεόν
 »καὶ πρὸς τοὺς Ἁγίους αὐτοῦ προσφερομένας ἐλεη-
 »μοσύνας, πρὸς συντήρησιν τῶν ἱερέων, τῶν τελούν-
 »των τὰς ἱερὰς ἀκολουθίας, καὶ μεταδιδόντων τὰ ἁ-
 »για μυστήρια, νομίζομεν ἡμᾶς ὑποχρεωμένους νὰ
 »παρέξωμεν τὸ ἔργον ἡμῶν, ἵνα ἡ φωνὴ ἐκείνη ὑπα-
 »κουσθῇ» (24).

Τίς δὲν βλέπει, ὅτι, ἀφ' οὗ ὑπάρχουσι νῦν ἱερεῖς τῆς
 οἰκογενείας, ἀνευ ἀνάγκης τῆς παρὰ τῆς κυβερνήσεως
 ἐπικυρώσεως, ἀλλ' αὐτοδικαίως, δυνάμει τῆς πατρω-
 νείας αὐτῶν, ὑπηρετοῦντες τὸν σεπτὸν ἐκείνον νάον,
 καὶ ἀόκνως τελοῦντες τὰς ἱερὰς ἀκολουθίας, ἔπαυσε

(24) Ἰδύνατο ἐνταῦθα ὁ συγγραφεὺς νὰ παρατηρήσῃ, ὅτι οὐδὲν περὶ
 τοῦ θεσπίσματος τούτου γνωρίζεται ὑπάρχον εἰς τὰς πράξεις τῆς πρώτης
 ἐν Νικαίᾳ Συνόδου.

πλέον ἢ κατάχρησις τῶν λαϊκῶν, οἵτινες ἀρχοῦν-
 ται μόνον, πρὸς ἀναγνώρισιν τοῦ δικαιώματος αὐ-
 τῶν, εἰς τὸ ἐτησίως πρὸς αὐτοὺς στελλόμενον κη-
 ρίον, τὴν ἡμέραν τοῦ Ἁγίου καὶ Μεγάλου Σαβ-
 βάτου, παρὰ τῶν ἐφημερίων τῆς ἐκκλησίας, καὶ ὅτι
 ἀφ' οὗ ἔπαυσε ἡ κατάχρησις παύει καὶ ὁ λόγος
 τοῦ ἕνεκα αὐτῆς γενομένου διορισμοῦ τῶν ἐπιτρόπων;

Παράδοξον εἶναι, ὅτι ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἀποπει-
 ρῶνται νὰ καταντήσωσι τοὺς ἐφημερίους κτήτορας
 εἰς θέσιν κατ' οὐδὲν διάφορον ἐκείνης εἰς ἣν ἤθελεν
 εὐρεθῆ οἷος δῆποτε ἱερεὺς ξένος, οὐδὲν δικαίωμα
 ἔχων, μάλιστα εἰς θέσιν χειροτέραν τῶν ξένων
 ἱερέων, ἐν ᾧ αἱ ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ ὑπάρχουσαι
 ἐκκλησίαι καὶ μοναὶ, ὑπὸ τὴν πατρωνεῖαν τοῦ δη-
 μοσίου, καίτοι ἔχουσαι σημαντικὰ εἰσοδήματα, δια-
 νέμονται εἰς τούτους παρὰ τοῦ Κράτους, καὶ ἀπο-
 λαβοῦσι πληρέστατα ταῦτα, ἕνεκα μόνον τοῦ ἱερατι-
 κοῦ αὐτῶν προνομίου, ἀν καὶ μὴ κτήτορες ἀλλὰ ξένοι.

Δὲν ἠδύνατο ἐπομένως οἱ κτήτορες νὰ ὑποφέρω-
 σι σιωπηλῶς τοιαύτην δευτέραν ζημίαν, οὐχ' ἦττον
 μεγαλητέραν τῆς πρώτης, καὶ ἐπομένως ἐκκαλέσθη-
 σαν πρὸς τὴν ἀνωτέραν ἀρχὴν, ὡς προκύπτει ἐκ
 τῆς, ὑπὸ ἡμερομηνίαν 20 Ἰανουαρίου 1615, ἐμφα-
 νίσεώς των.

Μέχρι τούδε μετεφράσαμεν πισῶς τὸν συγγραφέα τῆς παρούσης ἐκθέσεως· ἐντεῦθεν ὁμως εἰς τὰς ἐπομένας πέντε ἢ ἕξ σελίδας εἰσχωρεῖ οὗτος παντάπασιν εἰς τὰ καθέκαστα τοῦ δικανικοῦ ἀντικειμένου τῆς τῶν κτητόρων πρὸς τοὺς ξένους ἐπιτρόπους καὶ πρὸς τὴν ἐγγώριον κυβέρνησιν διενέξεως, ὅπερ δὲν εἶναι πλέον ἐνδιαφέρον, ἀφοῦ ἡ μακροχρόνιος ἐκείνη διένεξις πρὸ πολλοῦ ἐλύθη. Ἡμεῖς λοιπὸν θέλομεν σημειώσαι μόνον, ὅτι ἀφοῦ ἡ οἰκογένεια τῶν Βουλγάρων ἐπὶ πολλὰ ἔτη διὰ τῆς νομιμότητος ἐπροσπάθησε νὰ καταπαύσῃ τὴν κυβερνητικὴν ἐπέμβασιν καὶ τὰς ἀξιώσεις τῶν ξένων ἐπιτρόπων, δι' ὧν προσεκρούετο καιριώτατα τὸ κτητορικὸν αὐτῆς δικαίωμα, ἀπέλαβε τέλος δικαιοσύνην. Καὶ πρῶτον, τῇ 7 Δεκεμβρίου 1679, ὁ Γενικὸς Προβλεπτής Ἀνδρέας Κορνάρος, ἐπιτετραμμένος παρὰ τοῦ Συμβουλίου τῶν Δέκα, διὰ θεσπίσματος κανονίζοντος τὴν διαχείρισιν τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος, διέταξε, πρὸς τοῖς ἄλλοις, νὰ προστεθῇ εἰς τοὺς τέσσαρας ξένους ἐπιτρόπους ἕτερος, λαμβανόμενος ἐκ τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας τῶν κτητόρων, ἄνευ τῆς συμμεθέξεως τοῦ ὁποίου οὐδὲν νὰ δύνανται οἱ τέσσαρες νὰ πράξωσιν ἀπαγορευῶν ὁμως καὶ εἰς τὸν ἐπίτροπον Βούλγαριν πᾶσαν οἰκονομικὴν διαχείρισιν. Μετὰ ταῦτα ὁ Γενικὸς Προβλεπτής τῆς θαλάσσης, μετ' ἐξουσίας Γενικοῦ Καπιτάνου, Αὐγουστῆ-

νος Σαγρέδος, διὰ Ἀποφάνσεως τῆς 5 Ἰουλίου 1711, προσθέτων ἄλλας περὶ τῆς ἐκκλησίας διατάξεις, περιώρισεν εἰς δύο μόνους τὸν ἀριθμὸν τῶν ξένων ἐπιτρόπων, ἐκλεγομένων μὲν ὑπὸ τῶν κτητόρων, ἐπικυρουμένων δὲ ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως. Τροπολογηθείσης βραδύτερον τῆς Ἀποφάνσεως ταύτης, τῇ 20 Φεβρουαρίου 1721, ἐξησφαλίσθη εἰς τοὺς κτήτορας τὸ δικαίωμα τοῦ ν' ἀποφασίζωσιν αὐτοὶ, καὶ οὐχὶ οἱ ἐπίτροποι, περὶ παντὸς μέτρου ἀπαιτουμένου πρὸς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἱεροπραξιῶν καὶ πρὸς τὴν συντήρησιν τῆς ἐκκλησίας, τῇ ἐπικυρώσει ὁμως τῆς κυβερνήσεως. Ἐν τούτοις, αἱ παρ' αὐτῆς γενόμεναι πρὸς τὸ κράτος σημαντικαὶ ὑπηρεσίαι καὶ θυσίαι ἐνεθάρρυνον τὴν οἰκογένειαν τῶν Βουλγάρων νὰ προστρέξῃ πρὸς τὴν κυρίαρχον ἐξουσίαν παραπονουμένη κατὰ τῶν καταχρήσεων, δι' ὧν συχναίς προσεβλήθη τὸ πατρωνικὸν δικαίωμα, καὶ νὰ παρουσιάσῃ ἐγγραφον, ἐξ ἑνδεκα κεφαλαίων συνιστάμενον, καὶ περιέχον τὰ προνόμια ὑπὲρ ὧν ἐζήτηι αὕτη τὴν παρὰ τῆς κυβερνήσεως ἐξασφάλισιν· καὶ ἔτυχε, τῷ ὄντι, τῆς ἐπικυρώσεως αὐτῶν, παρὰ τῆς Βενετικῆς Γερουσίας, διὰ Δουκικῶν γραμμάτων τῆς 11 Ἰουλίου 1750, δημοσιευθέντων ἐν τῇ πόλει τῆς Κερκύρας παρὰ τοῦ Γενικοῦ Προβλεπτοῦ, τῇ 25 Μαΐου 1751, προσταττομένης τῆς ἐν παντὶ χρόνῳ πλήρους καὶ ἀκριβοῦς αὐτῶν τηρήσεως. Μεταξὺ τῶν προνομίων τούτων, ἄτινα τοιου-

τοτρόπως ἐλάμβανον ἐπίσημον καθιέρωσιν, ἀνεγνωρίζετο ὅτι ἡ ἐκκλησία τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος εἶχε διακηρυχθῆ Σταυροπήγιον (25). Ἐπὶ τέλους δέ, διὰ ῥητῆς διατάξεως, ἠκυροῦτο πᾶσα προηγουμένη πρᾶξις, παρὰ οἰουδήποτε καταχρηστικῶς γενομένη, ἐπὶ βλάβῃ τῆς εἰρημένης πατρωνείας, οὔσης πλήρους καὶ ἀποτελούσης διηνεκῆς καταπίστευμα, καὶ ἀπηγορεύετο εἰς πάντα δημόσιον Παραστάτην, τακτικὴν ἢ ἔκτακτον περιβεβλημένον ἐξουσίαν, νὰ πράξῃ νεωτερισμόν τινα, ἐναντίον εἰς τὰ χορηγηθέντα κεφάλαια.

Διὰ τῶν ἤδη λεχθέντων, δηλώσαντες ἀρκούντως πῶς ἡ οἰκογένεια τῶν Βουλγάρων κατέχει, πατρωνικῶ δικαιώματι, τὸ ἱερόν λείψανον καὶ τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Θαυματουργοῦ Πολιούχου τῆς Κερκύρας, ὀφείλομεν νῦν νὰ προσθέσωμεν ὀλίγα τινὰ περὶ τῶν λιτανειῶν τοῦ ἐνδόξου Ἁγίου, καὶ περὶ ἄλλων τινῶν γεγονότων, ἐξ ὧν καταδεικνύεται εἰς ποίαν τιμὴν εἶχον αὐτὸν, καὶ τὸν ναὸν αὐτοῦ, οὐχὶ μόνον οἱ Ὀρθόδοξοι, ἀλλὰ καὶ οἱ κρατοῦντες τότε Βενετοί. Ἐπειδὴ δὲ ἀνωτέρω ἐσημειώσαμεν τὰ περὶ τῆς λιτανείας τῆς Κυριακῆς τῶν Βαίων, μεταβαίνομεν νῦν εἰς τὴν μετ' ἐκείνην καθιερωθεῖσαν τελετὴν διὰ τὴν λαοσωτήριον ἡμέραν τῆς 11 Αὐγούστου τοῦ ἔτους 1716.

Ἐκραγέντος πολέμου μεταξὺ Βενετικῆς Πολι-

(25) Ὀνομάζονται οὕτως αἱ ἐκκλησίαι, αἵτινες δὲν ἐξαρτῶνται ἀπὸ τὸν ἱεράρχην τοῦ τόπου ἐνθα εὐρίσκονται, ἀλλὰ μόνον ἀπὸ τὸν ὑπέρτατον Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην.

τείας καὶ Ὀθωμανικῆς Πύλης, οἱ Τούρκοι, γενόμενοι κύριοι τῆς Πελοποννήσου, ἐστράτευσαν τὸ 1716 κατὰ τῆς Κερκύρας, ἥτις δεινὴν ὑπέστη πολιορκίαν, ἀπὸ τῆς 25 Ἰουνίου μέχρι τῆς 11 Αὐγούστου, στραταρχοῦντος τῶν Βενετικῶν δυνάμεων τοῦ περικλεοῦς κόμητος Ἰωάννου Μαθθία Σχουλεμβούργου. Διαρκούσης τῆς πολιορκίας, ὡς καὶ προηγουμένως ἐν τῷ ὑπὲρ τῆς Κρήτης πολέμῳ, πολλὰ παρέσχον ὑπηρεσίας τὰ μέλη τῆς οἰκογενείας τῶν Βουλγάρων προσωπικοὺς ὑποστάντα κινδύνους (26). Οἱ ἐφημέριοι δὲ μάλιστα τοῦ Ἁγίου συνέ-

(26) Πρὸς ἀπόδειξιν τῶν ἀνωτέρω λεγομένων σημειοῦμεν τὰς ἐπομείνας περικοπὰς ἐπίσημων τινῶν ἐγγράφων, περὶ πράξεων οὐχὶ ἀσημάντων ὡς πρὸς τὴν πατριὸν ἱστορίαν.

Τῆ 5 Νοεμβρίου 1659. Πιστοποιητικὸν τοῦ Γενικοῦ Καπιτάνου Φραγκίσκου Μαυροκηνοῦ. Μαρτυρεῖ ὅτι ὁ ἱερεὺς Σπυρίδων ὁ Βούλγαρις προσφέρει εἰς τὴν κυβέρνησιν νὰ στρατολογήσῃ ἀριθμὸν τινα ἐξορίστων τῶν τριῶν νήσων τῆς Ἀνατολῆς, καὶ νὰ μεταβῇ μετὰ τούτων εἰς τὸν στόλον ἵνα ἐξακολουθήσῃ τὴν καλὴν ὑπηρεσίαν, ἣν παρέσχε καὶ ἐν τῇ προηγουμένῃ ἐκστρατείᾳ. Ἡ προσφορὰ γίνεται παραδεκτὴ, καὶ ἀφοῦ οἱ στρατολογηθέντες συναχθῶσι θέλουσι προμηθευθῆ ἐκ τῶν δημοσίων ἀποθηκῶν μὲ τὸν ἀναγκαῖον ἄρτον ὡς καὶ οἱ λοιποί.

— Τῆ αὐτῆ ἡμέρᾳ, δι' ἑτέρου πιστοποιητικοῦ, ὁ αὐτὸς Μαυροκηνὸς δίδει εἰς τὸν αὐτὸν ἱερέα Σπυρίδωνα Βούλγαριν, ὡς ἀμοιβὴν τῶν ὑπηρεσιῶν αὐτοῦ, τὴν ἐξουσίαν τοῦ ν' ἀπολάβῃ τὴν χάριν ἐνὸς ἐξορίστου.

— Τῆ 10 Μαΐου 1698. Θέσπισμα τῆς Βενετικῆς Γερουσίας, ἀναδεικνυούσης Κόμητα Ἀντώνιον τὸν Βούλγαριν καὶ τοὺς ἀπογόνους αὐτοῦ. Ἀπλοῦται ἐν αὐτῷ, ὅτι ὁ Ἀντώνιος, ἐφάμιλλος τῶν προγόνων αὐτοῦ, εἰς τὰς πρὸς τὸ δημόσιον ὑπηρεσίας, διεκρίθη ὡς εὐγενῆς κερκυραϊκοῦ κατέργου, ἡγουν δόκιμος, ἐν τῷ πολέμῳ τῆς Κρήτης.

— Τῆ 10 Ἀπριλίου 1714. Πιστοποιητικὸν Ἀλοϊσίου Φωσκάρεως, Καπιτάνου τῶν μεγάλων κατέργων. Πιστοποιεῖ ὅτι Οὐίκτωρ ὁ Βούλγαρις συνέδραμε μετὰ πολλῶν ἀνθρώπων καὶ ἵππων εἰς τὴν μετακόμισιν τῶν

τεινον μέγਾਲως, διὰ τῆς ἱερατικῆς αὐτῶν ἐπιρροῆς, εἰς τὸ παρακινεῖν τοὺς ἐθελοντάς γὰ συντρέχουσι

λίθων καὶ ἄλλων χειρωδῶν πρὸς οἰκοδόμησιν τῶν ἐξωτερικῶν ὀχυρωμάτων τῆς πόλεως.

— Τῆ 30 Αὐγούστου 1716. Πιστοποιητικὸν τοῦ Στρατάρχου Ἰωάννου Ματθία κόμητος Σχουλεμβούργου. — Τῆ 2 Μαρτίου 1717. Ἔτερον τοῦ Προβλεπτοῦ καὶ Καπιτάνου Οὐίκτορος Δὰ Μόστου—Τῆ 19 Ἰουλίου, τοῦ αὐτοῦ ἔτους. Ἔτερον τοῦ Γενικοῦ Προβλεπτοῦ καὶ Ἐξελεγκτοῦ Λορεδάνου. Μαρτυροῦσιν ὅτι καθ' ἔλην τὴν πολιορκίαν ὁ ἱερεὺς Οὐίκτωρ ὁ Βούλγαρις, μετὰ καρτερίας καὶ θρησκευτικοῦ ζήλου, ἐξεπλήρωσε τὰ καθήκοντα τῆς ἐφημερίας αὐτοῦ, καὶ παρέσχε πρὸς τοὺς ὁμοθρήσκους αὐτοῦ τὴν ὀφειλομένην ἐν τοιαύταις περιστάσεσι θρησκευτικὴν παραμυθίαν, ἀτρόμητος ὢν πρὸς τοὺς κινδύνους.

— Τῆ 3 Σεπτεμβρίου 1716. Πιστοποιητικὸν Οὐίκτορος Δὰ Μόστου. — Τῆ 5 Σεπτεμβρίου. Ἔτερον τοῦ Γενικοῦ Προβλεπτοῦ καὶ Ἐξελεγκτοῦ, Ἀντωνίου Λορεδάνου. — Τῆ 18 τοῦ αὐτοῦ. Ἔτερον τοῦ Στρατάρχου Σχουλεμβούργου. — Τῆ 15 Δεκεμβρίου. Ἔτερον τοῦ Γενικοῦ Καπιτάνου Πισάνη. Μαρτυροῦσι τὸ παραδειγματικὸν θάρρος Νικολάου τοῦ Βουλγάρεως, υἱοῦ τοῦ Πρωτοπαπᾶ Σπυρίδωνος, ἐν τῇ κατὰ τῆς πόλεως ἐφόδῳ τῶν πολεμίων· ὅτι συνήρτησεν οὗτος εἰς τὴν μετακόμισιν τῶν πρὸς τὴν ἄμυναν ἀναγκαίων πραγμάτων κατὰ τὰς σημαντικωτέρας θέσεις· καὶ ὅτι μετ' ἐνόπλων ἐκίνησεν εἰς ἀπάντησιν τῶν βαρβάρων, ὅτε ἀπέβησαν εἰς τὸν ὕψον, καὶ ἀντετάχθη εἰς τὰς ἐπιδρομὰς, δι' οὗ κατέστρεφον τὰ πάντα διὰ πυρὸς καὶ ξίφους, πληρωθεὶς δὲ ἐλαφρῶς δὲν ἔπαυσεν ὅμως τοῦ νὰ προκινδυνεύη εἰς τοὺς ἀκροβολισμούς· διέμεινε δὲ ἐπὶ πολὺ ἔξω τῆς πόλεως εἰς τὰ ὄρη· ἔτι διεκρίθη δὲ μάλιστα εἰς τοὺς προμαχώνας τοῦ Σαρανδάρη, τῶν τριῶν πηγαδίων, καὶ ἐν τῇ ὑπὸ τὸ νέον φρούριον αἰματηρᾶ ἐφόδῳ.

Ὁ πατὴρ αὐτοῦ συνέπραξε, μετὰ λαϊκῶν καὶ ἱερέων, εἰς τὰς παρασκευὰς τῆς ἀμύνης.

— Τῆ 28 Σεπτεμβρίου 1716. Πιστοποιητικὸν τοῦ μνησθέντος Λορεδάνου. — Τῆ 20 Ὀκτωβρίου. Ἔτερον τοῦ Σχουλεμβούργου. Πιστοποιοῦσι τὴν ἐπὶ τῆς πολιορκίας ἐπιμελῆ ὑπηρεσίαν τοῦ δόκτορος Πέτρου τοῦ Βουλγάρεως, ἐκτάκτου συνδίκου, μὴ φειδομένου ἑαυτοῦ, καὶ ἐνθαρρύνοντα τὸν λαὸν εἰς τὴν μετακόμισιν τοῦ πρὸς τὴν ἄμυναν ἀπαιτουμένου ὕλικου.

— Τῆ 18 Ἀπριλίου 1772. Θέσπισμα τῆς Βενετικῆς Γερουσίας ἐπεκτείνον εἰς ἅπασαν τὴν οἰκογένειαν τὸν εἰς Ἀντώνιον τὸν Βούλγαριν καὶ τοὺς αὐτοῦ ἀπογόνους χορηγηθέντα τίτλον κόμητος.

πρὸς ὑπεράσπισιν τῶν τειχῶν. Διastέλουν δὲ ἐπίσης συνεχῶς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ διὰ τῶν προσευχῶν ἐπικαλούμενοι τὴν τοῦ Ὑψίστου βοήθειαν, καὶ διὰ τῶν λόγων τρέφοντες τὴν ἐλπίδα τῶν πιστῶν εἰς τὴν ἐκ Θεοῦ, ταῖς πρεσβείαις τοῦ Θαυματουργοῦ Ἀγίου, ἀντίληψιν. Τῷ ὄντι ὁ τουρκικὸς στρατὸς, ὅς τις εἶχεν ἀποτύχει εἰς τὴν κατὰ τῆς πόλεως ἔφοδον, ἀλλ' ὅς τις, ὑπεράριθμος ὢν, δὲν ἔπρεπε ν' ἀπελπισθῆ, κατεπλήχθη ὑπὸ τρομερᾶς λαίλαπος, τὰς σκηνὰς αὐτοῦ ἀνατρεψάσης, ὡς δὲ εἶπον τινὲς τῶν Τούρκων, ὥφθη ταῦτοχρόνως ἐπ' αὐτοὺς ἀπειλητικῶς ἐπερχόμενος καλόγηρος, φέρων λαμπάδα, ὡς δι' αὐτῆς μέλλων νὰ κατακαύσῃ αὐτούς. Τοιουτοτρόπως, τῆ 11 Αὐγούστου 1716, ἡ Κέρκυρα ἀπηλλάγη πάντος κινδύνου, ἀποσυρθέντων τῶν βαρβάρων πολιορκητῶν. Συνεπεία τοῦ εὐτυχοῦς τούτου συμβάντος ἐγένετο τὸ ἐπόμενον θέσπισμα.

Ἀπόφαισις
τοῦ Γενικοῦ Καπιτάνου Πισάνη,
περὶ τῆς λιτανείας τῆς 11 Αὐγούστου.

Ἐπὶ τῆς πολιορκίας τοῦ φρουρίου τούτου τῶν Κορυφῶν ὁρατὴ ὑπῆρξεν ἡ προστασία τοῦ ἐνδόξου Ἀγίου Σπυρίδωνος, ὑπὸ τῶν ἰσχυρῶν μεσιτεύσεων τοῦ ὁποίου κινήθη ἡ θεία εὐσπλαγχνία ἠθέλησε νὰ ποιήσῃ τόσον λαμπρότερον τὸ θαῦμα, ὅσον καθ' ἣν ὥραν ἦτο μάλιστα ἐπικείμενος ὁ κίνδυνος, διὰ ἀπροσδοκίτου εὐτυχοῦς μεταβολῆς, ἠκολούθησεν ἡ ποθητὴ ἐλευθέρωσις τοῦ αὐτοῦ φρου-

φίλου, κατεσπευσμένως τῶν πολεμίων ἀρόντων τὸ στρατόπεδον, καὶ ἐγκαταλιπόντων τὸ πυροβολικόν, τὰ πολεμοφόδια καὶ τὴν ἀποσκευήν. Πρὸς τὴν ἐνάρξειαν τοσοῦτου θαύματος πᾶσα καρδία καὶ πᾶσα διάνοια ὀφείλει νὰ προσπέσῃ προσευχομένη, καὶ ἐν ταπεινότητι τὰς εὐχαριστίας αὐτῆς ἀποδίδουσα, νὰ καταδείξῃ τὸ μέγεθος ἅμα τῆς εὐεργεσίας καὶ τοῦ κοινοῦ ὀφειλήματος. Καὶ ἐπειδὴ εἰς ταῦτα πρέπει νὰ προστεθῶσι τὰ ἀποτελέσματα δημοσίας εὐλαβοῦς εὐγνωμοσύνης, κρίνει εὐλογον ἢ ἐξουσία αὕτη νὰ καθιερώσῃ διηνεκῶς ἐπέτειόν τινα μνημόνευσιν τῆς εὐτυχοῦς ἐκείνης ἡμέρας, καθ' ἣν ἴδομεν καταβεβλημένας τὰς προσπαθείας, ἐξηυτελισμένην τὴν ὑπερηφάνειαν, καὶ τοὺς βαρβάρους ὑπ' αὐτοῦ τοῦ φόβου αὐτῶν τραπέντας εἰς φυγὴν, ὅτε μᾶλλον ἤλπιζαν νὰ ἐπιθέσωσι σκληρὸν ζυγὸν εἰς τοὺς λαοὺς τούτους καὶ νὰ ὑπερνηκίσωσι φρούριον, ὅπερ ἐξασφαλίζει τὴν Χριστιανοσύνην κατὰ τῶν εἰσβολῶν αὐτῶν. Εἰς δόξαν λοιπὸν Θεοῦ τοῦ Κυρίου, καὶ εἰς τιμὴν τοῦ Ἁγίου ἀντιλήπτορος, δυνάμει τῶν παρόντων καὶ τῆ ἐξουσία τοῦ ἡμετέρου Γενικοῦ Καπιτανάτου ἀποφασίζεται, ὅτι κατὰ πᾶν ἔτος, τὴν ἀξιομνημόνευτον ἡμέραν τῆς 22 Αὐγούστου ἔ. ν. δηλαδή 11 ἔ. π. μέλλει νὰ ἐκτίθῃται τὸ θαυματουργὸν λείψανον τοῦ αὐτοῦ Ἁγίου, μετὰ τὴν τέλει τῆς λειτουργίας, νὰ φέρηται ἐν λιτανείᾳ κατὰ τὴν πόλιν, συνοδευόμενον ὑπὸ τοῦ κλήρου, τῶν δημοσίων προστατῶν, καὶ τῶν ἀρχῶν τῆς αὐτῆς πόλεως, μετὰ τῆς μεγίστης τοῦ λαοῦ ἀκολουθίας, ἵνα πάντες ἐπικαλῶνται διηνεκεῖς τὰς αὐτοῦ εὐλογίας, ὅπως καὶ κατὰ τὸ μέλλον προστατεύωσι καὶ ὑπερασπίσωσι κατὰ τῶν ἐπιβουλῶν τῶν ἀπίστων, τὴν πόλιν καὶ

τὴν νῆσον. Πρὸς πλειοτέραν δὲ λαμπρότητα καὶ χαρμοσύνην πρέπει κατὰ τὴν τελετὴν ταύτην τὸ ἅγιον λείψανον νὰ χαιρετᾶται παρὰ τῶν φρουρίων καὶ παρὰ τῶν τυγχανόντων πλοίων, διὰ τῶν εἰς τὰς ἄλλας λιτανείας τοῦ αὐτοῦ Ἁγίου συνήθων πυροβολισμῶν, εἰς ἀθάνατον μαρτυρίαν τῆς ἔνεκα τοσοῦτον εὐτυχοῦς συμβάντος δημοσίας εὐγνωμοσύνης.

Ἀφιέρωσεν ἡ ἐξοχωτάτη Σύγκλητος μεγάλην λαμπάδα ἀργυρᾶν, ἵνα ὑπάρχη πάντοτε ἀναμμένη ἐνώπιον τοῦ Ἁγίου, καὶ πρὸς συντήρησιν θέλει προμηθευθῆ παρὰ τοῦ Δημοσίου, ἀπὸ ἔτος εἰς ἔτος, τὸ ἀπαιτούμενον ἔλαιον. Πρὸς δὲ τούτοις, ἀναγνωρίζοντες ἡμεῖς εὐλογον ἐπίσης τὴν ἐξάσκησιν ἔργου τινὸς ἐλεημοσύνης πρὸς τοὺς πτωχοὺς, ὅπερ εἶναι ἢ πρᾶξις ἢ μᾶλλον εὐπρόσδεκτος πρὸς τὸν Θεὸν, θεσπίζομεν νὰ ληφθῶσι κατ' ἔτος, ἐκ τοῦ δημοσίου ταμείου, ρεάλια ἑκατὸν πενήκοντα, οἰοῦν ἢ νομίσματος, ἵνα διανεμηθῶσιν εἰς τοὺς πτωχοὺς, τόσον Λατίνους ὅσον Γραικοὺς, εἰς τοὺς κατὰ τὴν πόλιν ἐπαιτοῦντας, καὶ εἰς τοὺς μένοντας εἰς τὰς ἑαυτῶν κατοικίας* παραδιδόμενου τοῦ ἐνὸς ἡμίσεως τῶν χρημάτων τούτων εἰς τὸν περιφανέστατον κύριον Ἀρχιεπίσκοπον (27), τοῦ δὲ ἐτέρου εἰς τὸν κύριον Πρωτοπαπᾶν, ἵνα ὁ μὲν πρῶτος ποιήσῃ τὴν διανομὴν εἰς τοὺς πτωχοὺς τῶν Λατίνων, ὁ δὲ δεύτερος εἰς τοὺς πτωχοὺς τῶν Γραικῶν, τὴν αὐτὴν ἡμέραν τῆς λιτανείας, ἐνώπιον τῶν παραστατῶν (28), ἵνα ἐφελκύσωμεν πάντοτε μᾶλλον τὰς εὐλογίας τοῦ Ἰψίτου, καὶ τὴν μεσί-

(27) Ἐννοεῖ τὸν Λατινεπίσκοπον.

(28) Δημοσίοι παραστάται, καὶ ἀπλῶς παραστάται, ὠνομάζοντο οἱ βενετοὶ κυβερνῆται, ὡς ἀντιπροσωπεύοντες τὸ κυρίαρχον κράτος.

τεύσειν τοῦ θαυματουργοῦ αὐτοῦ Ἁγίου, ὑπὲρ τῶν δημοσίων ὄπλων, καὶ ὑπὲρ τῆς διηγεκοῦς διασώσεως τοῦ φρουρίου τούτου καὶ τῆς νήσου, ὑπὸ τὸ κράτος τῆς Γαληνοτάτης Πολιτείας. Τῶν παρόντων διατάττομεν τὴν ἐγγραφὴν ὄπου δεῖ, καὶ ἰδίως ἐν τῷ δημοσίῳ τούτῳ Ταμείῳ, διὰ τὴν ἐπὶ παντὸς ἐκτέλεσιν αὐτῶν. Πρὸς πιστοποίησιν τούτων, κ.τ.λ.

Κερκύρα, τῆ 30 Μαρτίου 1717 ε. ν.

Ἀνδρέας Πισάνης, Γενικὸς Καπιτάνος.

Ὁ αὐτὸς Πισάνης, δι' ἑτέρου θεσπίσματος τῆς 7 Ἰουλίου 1718, προσέφερον εἰς τὸν Ἅγιον Προστάτην τὴν μεγάλην ἀργυρᾶν λαμπάδα, ἀνάθημα τοῦ στόλου. Ἐπίσης καὶ ἡ Βενετικὴ Γερουσία, διὰ θεσπίσματος τῆς 25 Ἀπριλίου 1727, εἶχε προσφέρει, ὡς ἀνάθημα εὐχαριστήριον, ἑτέραν ἀργυρᾶν λαμπάδα, ἔχουσαν ἑπτὰ λυχνίας, ἧτις ἀνηρτήθη ἐνώπιον τοῦ κουβουκλίου τοῦ Ἁγίου (29). Κατὰ δὲ τὸ 1772, ὁ γενικὸς προβλεπτής Ἀντώνιος Κουερίνης προσέφερον ἀργυρᾶν λαμπάδα, ἑβδομήκοντα οὐγγιῶν, καὶ συνέπραξεν εἰς τὴν ἀνοικοδόμησιν καὶ ἐπιπλάτυνσιν τοῦ σκευοφυλακείου.

(29) Ἡ παρὰ τοῦ Πισάνη ἀφιερωθεῖσα λαμπὰς φέρει τὴν ἐξῆς ἐπιγραφὴν. Divo Spyridioni Tutelari utraque Classe Protecta, Andrea Pisani Supremo Duce utriusque Classis Nobiles. Ex voto. Anno MDCCXVII.

Εἰς τὴν παρὰ τῆς Βενετικῆς Γερουσίας ἀφιερωθεῖσαν, ἀναγινώσκειται ἡ ἐπομένη.

Ob. Servata Corcyra. Divo Spyridioni Tutelari. Senatus Venetus. Anno MDCCXVI.

Ἐκτὸς τῆς λιτανείας ταύτης, καὶ τῆς τῶν Βαίων, ὀφείλομεν ν' ἀναφέρωμεν καὶ ἑτέρας δύο τελουμένας, ἐτησίως. Ἡ μὲν γίνεται ἐκ παλαιῶν χρόνων ἕκαστον Μέγα Σάββατον, ἕνεκα τῆς περὶ τὰς ἡμέρας ἐκείνας ἐγκαίρου ἀφίξεως σιτοφόρου πλοίου, δι' ἧς ὁ λαὸς οὗτος ἀπηλλάγη τῆς σιτωδίας, ἧτις ἠπέιλει τὸν ὄλεθρον αὐτοῦ· ἡ δὲ πᾶσαν πρώτην Κυριακὴν τοῦ Νοεμβρίου μηνός, καθιερωθεῖσα ἤδη ἀπὸ τοῦ ἔτους 1673, ὑπὸ τῆς τότε κυβερνήσεως, δι' ἀποφάσεως τῆς 29 Ὀκτωβρίου, ἕνεκα τῆς κατ' ἐκείνο τὸ ἔτος, ἐνσκηψάσης πανόλους, ἐξ ἧς καὶ πάλιν ἡ Κέρκυρα ἀπηλλάγη, τῆ ἀντιλήψει τοῦ θαυματουργοῦ αὐτῆς Προστάτου.

Ἡ μεγίστη εὐλάβεια, ἣν ἡ Βενετικὴ Πολιτεία εἶχε πρὸς τὸ ἱερόν λείψανον τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος, ἀποδεικνύεται καὶ ἐκ σειρᾶς θεσπισμάτων, δι' ὧν πολλὰ ἀναθήματα καὶ δῶρα ἀφιέρωσεν αὐτῇ εἰς τὴν ἐκκλησίαν αὐτοῦ, καὶ πολλὰς παραχωρήσεις εἰς δόξαν αὐτοῦ ἐθέσπισεν. Οὕτω, τῆ 4 Φεβρουαρίου 1662, ὁ γενικὸς προβλεπτής καὶ ἐξελεγκτὴς Φραγκίσκος Μοκενίγος, διέταξε κατὰ τὴν ἐσοδείαν τῶν ἑλαιῶν, νὰ τίθηται εἰς πᾶν ἐλαιοτριβεῖον τῆς νήσου μία ξέστα, ἵνα οἱ εὐσεβεῖς ἀφίνωσιν εἰς αὐτὴν ὅσον ἔλαιον θέλουσι νὰ προσφέρωσιν εἰς τὸν Ἅγιον· νὰ φυλάττηται δὲ τοῦτο ὑπὸ τοῦ κυρίου τοῦ ἐλαιοτριβεῖου, καὶ, τῆ βοήθειά τῶν δημοσίων ἀνθρώπων καὶ τῶν ἱερέων τῆς ἐξοχῆς, νὰ μετα-

κομίζεται εις τὴν πόλιν καὶ νὰ παραδίδηται εἰς τὸν ὑπηρέτην τῆς ἐκκλησίας. Τῇ δὲ 19 Ὀκτωβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους, ὁ βαῖλος Ἀντώνιος Λομβάρδος ἀφίερωσε τῷ Ἁγίῳ ἀργυρᾶν λαμπάδα, μετὰ τῆς ἀπαιτουμένης προμηθείας ἐλαίου. Ἡ ἀφιέρωσις αὕτη φαίνεται εἰς τὰς πράξεις τοῦ συμβολαιογράφου Φιλίππου Ἀσημοπούλου.

Τὸ 1675, τῇ 9 Ἀπριλίου, ὁ γενικὸς προβλεπτής Ἀνδρέας Βαλιέρ, ἐθέσπισε τὴν κατ' ἔτος χορήγησιν εἰς τὸν Ἅγιον τῆς χάριτος ὑπὲρ δύο δεσμωτῶν, ἐφ' ὅρω νὰ προσφέρῃ ἕκαστος τούτων εἰς τὸν Ἅγιον ἑκατὸν λίτρας κηρίου. Καὶ ἄλλας τοιαύτας χάριτας ἔχομεν εἰς τὰ ἐπόμενα ἔτη, τὰς ὁποίας καταγράφομεν ἐνταῦθα ὡς ἀξίας παρατηρήσεως.

Τῇ 18 Μαρτίου 1676, ὁ προβλεπτής καὶ γενικὸς καπιτάνος Μοκενίγος εἶχεν ἤδη, διὰ θεσπίσματος, ἀπαλλάξῃ πάσης ἀγγαρίας τὴν λέμβον Γεωργίου τινὸς Μεγαλογένους, διότι οὗτος ὑπεχρεοῦτο νὰ συνεισφέρῃ ἐτησίως εἰς τὸν Ἅγιον εἴκοσι λίτρας κηρίου. Μετὰ ταῦτα βλέπομεν, κατὰ τὸ ἔτος 1678, νέον θέσπισμα, ὑπὸ ἡμερομηνίαν 1 Μαρτίου, δι' οὗ ὁ αὐτὸς Μεγαλογένης ἀπαλλάττεται ἐκ νέου πάσης ἀγγαρίας, διότι ὑπεχρεοῦτο νὰ προσφέρῃ εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Ἁγίου τὸ ἥμισυ τῆς ὠφελείας, ἣν ἀπελάμβανεν ἐκ τῆς αὐτῆς λέμβου.

Τὸ ἔτος 1691, τῇ 26 Νοεμβρίου, ὁ γενικὸς καπιτάνος Δομίνικος Μοκενίγος, χαριζόμενος εἰς τοὺς

εἰς αὐτὸν παρουσιασθέντας ἱερεῖς τοῦ Ἁγίου, ἔδωκε τὴν παρ' αὐτῶν ζητουμένην χάριν τινὸς ἐν τῷ κατέργῳ καταδίκου, **Μ α ν ὀ λ η ἐ κ Κ ρ ῆ τ η ς**. Ὀλίγα δὲ ἔτη μετὰ ταῦτα, τῇ 25 Δεκεμβρίου 1695, ὁ γενικὸς προβλεπτής καὶ ἐξελεγκτής, Ἀντώνιος Μολίνος, ἐθέσπισεν ὅτι κατὰ τὰς ἡμέρας καθ' ἃς ἐξετίθετο τὸ λείψανον τοῦ Ἁγίου, ὅσοι χωρικοὶ, εἴτε ἔχοντες χρέη, εἴτε ὑποβεβλημένοι εἰς μικρὰς ἐξορίας, ἤρχοντο εἰς τὴν πόλιν, ἔπρεπε νὰ μὴ ἐνοχλῶνται ἢ συλλαμβάνωνται.

Τὸ 1707, τῇ 16 Μαΐου, ὁ γενικὸς καπιτάνος Φραγκίσκος Γριμάνης, ὑποχρεώνει τοὺς ἐν τέλει νὰ φέρωσι τὸν οὐρανίσκον εἰς τὰς λιτανείας, ἐπὶ ποινῇ προστίμου, δι' ἐκάστην φορὰν, πέντε ἀργυρῶν δουκάτων. Ὁ δὲ γενικὸς προβλεπτής Φραγκίσκος Κορέρ, διὰ θεσπίσματος τῆς 13 Μαΐου 1724, διατάττει, εἰς ἰδιαιτέραν τιμὴν τοῦ Ἁγίου, νὰ μένωσι, κατὰ τὰς ἡμέρας τῶν ἑορτῶν τοῦ Ἁγίου, κλεισμένα πάντα τὰ ἐργαστήρια, καὶ αὐτὰ τῶν Ἑβραίων, τὰ ὁποῖα, κατὰ τὰ προηγούμενα ἔτη, εἶχον, διὰ δημοσίων ἀποφάσεων, ἀπαλλαχθῆ τῆς ὑποχρέωσεως ταύτης.

Τὸ 1753, διὰ θεσπίσματος τῆς 27 Ἀπριλίου, ὁ γενικὸς προβλεπτής Ἀντώνιος Λορεδάνος, μετὰ δουκιχῆς ἐπιδοκιμασίας τῆς 1 Ἰουνίου, ἐπικυροῖ τὴν ἀρχαίαν λιτανείαν τοῦ Μεγάλου Σαββάτου.

Δι' ἐπιστολῆς 21 Φεβρουαρίου 1771 καὶ διὰ διαταγῆς 22 Αὐγούστου 1772, ἡ βενετικὴ κυβέρνησις

ἀγενέωσε τὰ ἀρχαῖα προνόμια τῶν εἰς τὸν Ἅγιον ἀποδιδομένων στρατιωτικῶν τιμῶν, καὶ τῶν κατὰ τὰς λιτανείας γινομένων ὑπὸ τῶν φρουρίων καὶ δημοσίων πλοίων κανονοβολισμῶν καὶ τουφεκοβολισμῶν.

Ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω θεσπισμάτων τῆς βενετικῆς κυβερνήσεως, πλείσται προσφοραὶ καὶ ἀναθήματα ἔγινον, κατὰ διαφόρους καιροὺς, ὑπὸ τῶν ὀρθοδόξων, ἢ καταγραφῆ τῶν ὁποίων ἠθέλην ὁμοῦς ἀποδοῆ ἕκτος τοῦ ἡμετέρου προκειμένου. Ὅθεν ἀρκούμεθα μόνον νὰ σημειώσωμεν, ὅτι, κατὰ τὸ ἔτος 1672, Νικόλαος ὁ Πολίτης, εὐπατρίδης Κερκυραῖος, ἀφιέρωσεν εἰς τὸν Ἅγιον χρυσὴν λαμπάδα, ἀξίας σχεδὸν τριῶν χιλιάδων φλωρίων. Τὸ ἔτος 1749 ἀφίχθη ὁ Πανιερώτατος Σίδης, φέρων ἀργυρᾶν λαμπάδα, ἔχουσαν ἑπτὰ λυχνίας, δῶρον πεμπόμενον ὑπὸ Ἰωάννου Γρηγορίου Γκίκα, ἡγεμόνος Οὐγγροβλαχίας. Διὰ χρυσοβούλλου δὲ, ἐκδοθέντος τῆ 20 τοῦ αὐτοῦ ἔτους, ὁ ἡγεμὼν ἐκεῖνος ἀφιέρωσεν πρὸς τούτοις, εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Ἁγίου, ἐτησίαν χορήγησιν ἑκατὸν γροσίων.

Περὶ τὸ 1772 ἐπέμφθη ἐπίσης δῶρον εἰς τὸν Ἅγιον, παρὰ ἡγεμονίδος τινὸς τῆς Μολδαβίας, μοναχῆς Σοφρονίας, μέγας ἀργυροῦς πολυέλεος κρεμασθεὶς ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἐκκλησίας. Τέλος, περὶ τὸ 1777, δι' ἰδιαιτέρου ἀναθήματος τῆς ὁμογενοῦς κυρίας Καραγιάννη, ἢ λάρναξ τοῦ Ἁγίου ἐσκεπάσθη ἐξ ἀργυροῦ περιβλήματος, φέροντος ἐγχαραγ-

μένα τὰ θαύματα τοῦ αὐτοῦ Ἁγίου, καὶ τὸ 1795 ἐπέμφθη ὑπὸ τῶν ἐμπόρων τῆς Σμύρνης, Εὐαγγέλιον, ἀξίας δύο χιλιάδων γροσίων, καὶ λαμπᾶς ἀργυρᾶ μετὰ πλοίου ὑποκρεμαμένου.

Καταλυθέντος τοῦ Βενετικοῦ κράτους, οἱ τὰς νήσους καθέξαντες Γάλλοι, ἐπὶ τῆς Δημοκρατίας τοῦ 1789, δὲν ἠθέτησαν τὸ ἀρχαῖον ἔθιμον τοῦ ἀπονέμειν πρὸς τὸν ἡμέτερον Ἅγιον τὰς στρατιωτικὰς τιμὰς. Ὅτε δὲ, ἐξωσθέντων τῶν Γάλλων, καθιδρύθη ἡ Ἐπτανήσιος Πολιτεία, κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς παρουσίας ἑκατονταετηρίδος, ὁ Αὐτοκράτωρ τῶν Ῥωσσιῶν Παῦλος ὁ Α' ἐτίμησε τὴν ἐκκλησίαν τοῦ ἡμετέρου Ἁγίου, διὰ τοῦ ἐπομένου Θεσπίσματος, μεθ' οὗ νομίζομεν ἄξιον νὰ τελειώσωμεν τὴν παρούσαν ἔκθεσιν.

Τῆ τοῦ Θεοῦ χάριτι,
Ἡμεῖς ΠΑΥΛΟΣ Α' Ἰμπεράτωρ
καὶ Αὐτοκράτωρ Πασῶν τῶν Ῥωσσιῶν,
κ.τ.λ. κ.τ.λ. κ.τ.λ.

Τοῖς Ἱερουργοῦσιν ἐκ τῆς ἐφαμηλίας τῶν Βουλγάρων, ἐγκατοίκους τε ἐν τῇ Νήσῳ Κερκύρας, καὶ τῆς Ἐκκλησίας δεσποτεύουσι, καθ' ἣν κεῖται τὸ Λείψανον τοῦ Ἁγίου ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ Τριμυθοῦντος.

Ἡ Εὐνοία τῆς Αὐτοκρατορικῆς Ἡμῶν Μεγαλειότητος.

Συγκαταβαίνουσα ἡ Ἡμετέρα Αὐτοκρατορικὴ Ἐφεσις, εἰς τὴν ταπεινῶς ἀναφερθεῖσαν Ἡμῖν ἱκεσίαν, ἵνα ἀ-

ναλάβωμεν ὑπὸ τὴν Ἡμετέραν Προστασίαν, ὑμᾶς τε, καὶ τὴν Ἐκκλησίαν, τὴν δεσποτευομένην ὑπὸ τῆς ὑμετέρας Ἐραμῆλιας, ἐν ἣ κείται τὸ Λεῖψανον τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος Τριμυθοῦντος. Ἡμεῖς φιλευσπλάγχχως ταύτην χαρίζομεν. Καὶ εἰς ἀπόδειξιν τῆς Αὐτοκρατορικῆς Ἡμῶν Προστασίας χαρίζομενοι, διορίζομεν πρὸς τὴν αὐτὴν Ἐκκλησίαν, ἐτήσιον δόσιμον ἑλέους, ἑκατὸν εἴκοσι πέντε Ρουμβλίων.

Προσετάξαμεν δὲ ἐπομένως τῇ Ἡμετέρᾳ Συνόδῳ, ἵνα αὐτὴ ἀποδίδωσι τὸ αὐτὸ ἐτήσιον ἔλεος τῇ αὐτῇ Ἐκκλησίᾳ τριετικῶς. Ταύτη τε συνενωτιζόμενοι ἀπολαμβάνε-
τωςαν αὐτὸ οἱ Προσεστῶτες τῆς αὐτῆς Ἐκκλησίας διὰ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἡμετέρου Πρέσβεως. Εἰς ἀσφάλειαν δὲ τοῦδε, καὶ διὰ τὸν ἐπερχόμενον καιρὸν, ὑπεγράψαμεν ἰδίᾳ χειρὶ τὸ Αὐτοκρατορικὸν τοῦτο Δίπλωμα.

Ἐδόθη ἐν Γατζίνῃ τῷ ἀπὸ Χριστοῦ Γεν. 1800 ἔτει, τῇ 15 Σεπτεμβρίου, καὶ τῷ τετάρτῳ χρόνῳ τῆς Ἡμῶν Βασιλείας.

(Τὸ ἰδιόγραφον τῆς ὑπογραφῆς, τοιοῦτον)

ΠΑΥΔΟΣ Α΄.

Μεταφρασμένον ἀπὸ τοῦ πρωτοτύπου παρ' ἐμοῦ τοῦ ὑπογεγραμμένου Συμβούλου τοῦ Κολλεγγίου, καὶ Γενικοῦ Κοινοῦ

Ἐλευθερίου Μπενάκη.

Τῇ 19 Δεκεμβρίου 1800. ἔ. π. Κορφοῦς.

Ἀναθεωρημένον ὑπὸ τοῦ ὑπογεγραμμένου Μεταφραστοῦ τοῦ Κολλεγγίου

Σπυρίδωνος Παπαδοπούλου.

ΤΕΛΟΣ.